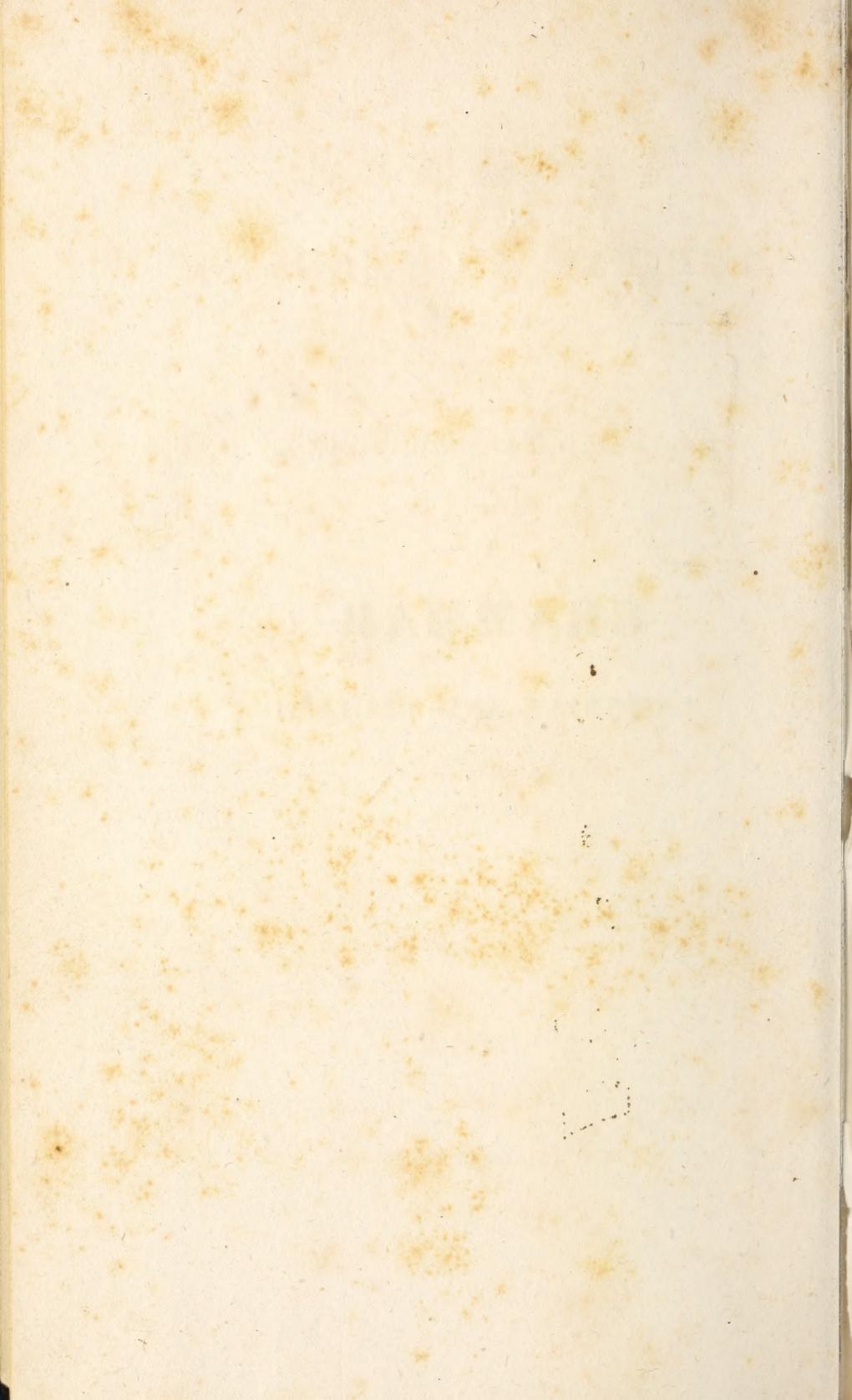

A

GRAMMAR
ARMENIAN AND ENGLISH

26
A

GRAMMAR

ARMENIAN AND ENGLISH

BY

P. PASCHAL AUGHER

D. D.

VENICE

Printed at the Armenian press

OF ST. LAZARUS

1832

PK8373
A78

ADVERTISEMENT

The Author having published in 1819. the first Edition of his Armenian Grammar for the use of English Students of that language, is encouraged to republish it in a more correct and complete form.

In the present Edition will be found some specimens of Armenian Poetry, and some translations of Lord Byron from the Armenian into English; and there are added, by way of exercise, Extracts from the best Armenian Writers. Some of which are accompanied also with English translations.

It is therefore hoped that the Volume in its present form will prove an acquisition, and meet with a continuance of public approbation.

Ե-ԿԱՊՈՅ- ՏԱՎԱՐԻՆ 'Ե ԵՐԵՒԱ ԱՐԱՐԱԴՈՅ :
ՃԱՆԳ. Ե. 4.

*And the Ark rested upon the mountains
of Ararat.*

Gen. viii. 4.

A

GRAMMAR

Grammar teaches the art of speaking and writing correctly.

Human discourse is formed of letters, syllables and words.

Letters are the elements of a syllable.

A syllable is either one letter, or the union of letters.

A word is one or more syllables, which express some thing.

The union of words to explain our thoughts completely is called discourse.

The harmony of words with the rules of Grammar is called Syntax.

The Armenian Alphabet consists of thirty-eight letters.

<i>Form.</i>	<i>Name.</i>	<i>Sound.</i>
Ա ա ա	Ipe (as in ripe)	A (as in father.)
Բ բ բ	pien,	P soft.
Կ կ կ	kim,	K, C, Q.
Ռ ր ր	tah,	T soft.
Ե յ յ	yetch,	YE (as in yes.)
Զ զ զ	zah,	Z or S soft.
Է է է	é,	E (as in met.)
Ւ ւ ւ	yet, like French e mute, or as english	U (in us.)
Շ Շ Շ	twoh,	T hard.
Ջ Ջ Ջ	j (french, or zh or as english s in the words pleasure, measure, confusion.)	
Ի ի ի	inni,	I or E.
Լ լ լ	liune,	L.
Խ Խ Խ	khé,	CH german, or as χ greek.
Ծ ծ ծ	dzah,	DZ.
Ծ Ծ Ծ	ghien,	G hard.
Ծ Ծ Ծ	hwoh,	H.
Ծ Ծ Ծ	tzah,	TZ soft.
Ծ Ծ Ծ	ghahd,	GH or as γ greek.
Ծ Ծ Ծ	jé or jdé,	J or G soft.
Ծ Ծ Ծ	mien,	M.
Ծ Ծ Ծ	he or ye,	H soft.

Ն	ն	ն	noo,	N.
Շ	շ	շ	shah,	SH.
Ո	ո	ո	wo,	WO (as in <i>worthy.</i>)
Չ	չ	չ	tchah,	TCH or CH (as in <i>fetch or charity.</i>)
Ե	ե	ե	bé,	B.
Չ	շ	շ	tché or ché,	CH or TCH soft.
Ր	ր	ր	rah,	R hard (as in <i>raft.</i>)
Ո	ո	ո	sé,	S.
Վ	վ	վ	viev,	V.
Շ	շ	շ	dune,	D.
Ր	ր	ր	ré,	R soft.
Ց	ց	ց	tzvoh,	TZ hard.
Ւ	ւ	ւ	une,	U.
Փ	փ	փ	pure,	P.
Ք	ք	ք	ké,	K or CH (as in <i>arch- angel and chaos.</i>)
Օ	օ	օ	օ,	O.
Ֆ	ֆ	ֆ	pha or fé,	PH or F. ¹

The 36 Characters from Ա to Ք were formed in the fourth Century, the last two Օ and Ֆ were introduced into the Armenian Alphabet in the twelfth Century.

Vowels.

ա, ե, ի, ր, ո, ւ, օ.

¹ The above sounds are the nearest that can be given in English characters.

Consonants.

t, t̄, t̄, t̄, t̄, d̄, d̄, l̄, b̄, d̄, k̄, s̄, s̄, s̄, x̄, m̄, j̄, n̄, z̄, z̄, w̄, l̄, n̄, ū, v̄, m̄, r̄, ḡ, ph̄, p̄, f̄.

SYLLABLE.

A syllable is an articulate sound, as, *an*, *ar*. *nah*. *tar*. *aghhd*. *mr̄m*, *worm*. *ewarq*, *part*. *q̄ashn̄*, *karn*. *q̄t̄m̄p̄*, *temk*. *zor*. *l̄n̄q̄*, *unt*. *th̄l̄*, *tiv*. *th̄m̄*, *zham*. *lyu*, *looyce*. *th̄m̄*, *dzar*. *q̄w̄l̄*, *gahl*. *sw̄j̄r*, *hire*. *sw̄j̄n̄*, *tzine*. *th̄m̄*, *jar*. *sw̄j̄r*, *mire*. *sw̄n̄*, *shoon*. *sw̄r*, *tchar*. *l̄n̄r̄*, *tshoor* or *chure*. *sw̄r̄p̄*, *soorp*. *th̄r̄*, *der*. *rh̄m̄*, *rahm*. *gn̄l̄*, *tzoo*. *th̄l̄d̄*, *ute* or *evvt*. *th̄m̄p̄*, *park*.

A syllable may be also composed of six letters, as *ub̄-wa-mp̄p̄*, *siampk*. *l̄n̄r̄p̄p̄*, *chiurpk*.

Two or three consonants are sometimes formed before or after a vowel.

Double consonants at the end of a syllable are pronounced short, as, *sw̄rr̄*, *darr*. *ph̄-q̄w̄p̄p̄*, *cahghack*.

When the word ends with double *n̄*, in the pronunciation an *g* is inserted, as, *ma-mn̄n̄* (*ma-mn̄n̄g*) *madnun*. *th̄-n̄n̄n̄* (*th̄-n̄n̄n̄g*) *tiernun*.

So also when in the beginning of a word the same consonant is doubled, as, *g-gn̄l̄* (*g-gn̄l̄*) *shushoog*. *q̄-q̄ng* (*q̄-q̄ng*) *gugotz*.

When the liquids *n̄*, *l̄*, *r̄*, are at the end

of a syllable after another consonant, they have equally in the pronunciation the letter ը, as, մուկն (մուկն) *moogun*. աստղ (աստղ) *asdugh*. դուստր (դուստր) *toosder*.

But not when they precede the consonant, as, գունտ, *coond*. աղտ, *aghd*. կարգ, *garck*.

Likewise when the consonants are different, as, թուղթ, *tooght*. սուրբք, *soorpk*. հողմք, *hoghmk*.

In the beginning of many words between two consonants the letter ը is understood in the oblique cases in stead of another vowel of the nominative case, as, ձուկն, *tzoogun*. ձկան (ձկան) *tzugan*. միշտ, *mishd*. մշտակայ (մշտակայ) *mushdagah*.

FAMILIAR ABBREVIATIONS

ամ	ամենայն .	թէ	որ թէ թենէ .
պ	այսինքն .	թք	որ թք թեամք .
ած	լստուած .	'ի լր	'ի վերայ .
այ	լստուծոյ .	կմ	կամ .
ավ	լստուծով .	Յո	Յիսուս .
բղմ	բազում .	նր	նորա .
դր	դորա .	նմնէ	նմանէ .
ել	եալ .	նք	նոքա .
եւ	եւ .	նց	նոցա .
եւ	եւ այն .	նո	նոսա .
ը	ընդ .	ոնդ	որպէս .
ը	ըստ .	նպս օր նդ	պէս .
թէ օր է	թիւն .	որ	որըա .
թէ օր է	թեան .	ոմէ	սմանէ .

մը	սոքա .	վ՛ո	վասն .
սց	սոցա .	վ՛ոյ	վասն որոյ .
սցէ	սոցանէ .	նոր	տէր .
որ	սուրբ .	նոն	տեառն .
սըյ	սրբոյ .	ք	քան .
սըց	սրբոց .	Ք՛ո	Քրիստոս :

W O R D

A word is an articulate sound expressive of our ideas.

Words in the Armenian language consist of eight parts of speech; Nouns, Pronouns, Verbs, Participles, Prepositions, Adverbs, Conjunctions, Interjections.

N O U N

A noun signifies some substance, or quality, as, *մարդ*, *man*. *երկիր*, *earth*. *լոյս*, *light*. *արքայութիւն*, *kingdom*. *հոգի*, *soul*, *spirit*. *անձն*, *person*. *բնութիւն*, *nature*. *միտք*, *mind*, *thought*. *բարի*, *good*. *գեղեցիկ*, *handsome*. *քաղցր*, *sweet*. *մեծ*, *great*.

In nouns six peculiarities are to be considered: Gender, Form, Species or Kind, Number, Case, Declension.

GENDER.

In the Armenian language the genders are distinguished by their natural significations, as

MASCULINE.

Ադամ, *Adam*. Մովսէս, *Moses*. Պետր, *Peter*. Գրիգոր, *Gregory*. Վարդան, *Vardan*, etc.

Հայր, *father*. Եղբայր, *brother*. ուստի, *son, a male-child*. փեսայ, *a husband, spouse*. անելք, *a father-in-law*. քեռի, *uncle, a mother's brother*. Կնքահայր, *godfather*. այր, *man, husband*. ծառայ, *a man-servant*. թագաւոր or արքայ, *king*. նախարար, *satrap, a peer*. ցուլ, *a bull*. Եղն, *an ox*. քաղ, *a he-goat*. խոյ, *ram, a male sheep*. զուարակ, *bullock, a young ox*. Եղջերու, *a stag*. աքաղաղ, *cock, etc.*

Դատեան, *tribunal*. զօր, *soldiers*. Հեծելագունդ, *cavalry, horse-troops, etc.*

FEMININE.

Եւայ, *Eve*. Սառա, *Sarah*. Մարիամ, *Mary*. Շուշան or Շուշանիկ, *Susanna*. Վարդուհի, *Rose, etc.*

Հանի, *grandmother*. մայր, *mother*. քոյր, *sister*. հարսն, *spouse, bride*. կին, *woman; wife*. դուստր, *daughter*. աղջիկ, *girl, maid*. զոքանչ, *mother-in-law*. նու, *son's wife, daughter-in-law*. սկեսուր, *mother-in-law, husband's mother*. Կնքամայր, *gossip, Godmother*. գշխոյ, տիկին, թագուհի, *queen, princess*. օրիորդ, *young girl*. նաժիշտ, աղախին, *servant-maid*. կով, *cow*. Երինջ, *hei-*

fer, a young cow. մարի, ewe, female sheep. մարի, hen. եղն, hind, etc.

COMMON

Արդ, man. **որդի**, **զաւակ**, child. **տղայ**, infant. **ժառանգ**, an heir. **թոռն**, grandson, or grand-daughter. **թռչուն**, bird. **առիւծ**, lion, or lioness. **կորիւն**, a young beast. **ձագ**, chick, chicken. **հաւ**, bird, fowl. **ոչխար**, sheep. **արջառ**, cattle. **աղաւնի**, pigeon, dove. **ձի**, horse. **շուն**, dog, bitch. **դիւթ**, charmer. **մարդարէ**, prophet, or prophetess, etc.

NEUTER

ջուր, water. **օդ**, air. **հող**, earth. **մարմին**, body. **երկինք**, heaven. **լոյս**, light. **ծառ**, tree. **ձեռք**, hand. **ոտք**, foot. **հոգի**, soul, spirit. **միտք**, mind. **տուն**, house. **աթոռ**, chair. **կեանք**, life. **մահ**, death. **համբերութիւն**, patience. **անիրաւութիւն**, injustice, etc.

The genders are distinguished also in this manner : **Այր մարդարէ**, prophet, a male prophet. **կին մարդարէ**, prophetess, a female prophet. **այր մարդ**, man, male. **կին մարդ**, woman. **մատակ առիւծ**, lioness, female lion, a she-lion. **արու աղաւնի**, male pigeon. **աղջիկ տղայ**, girl, a female child, etc.

Some genders are indicated also by their terminations, as

MASCULINE.

Յովշաննէս, *John*. Յուլիանոս, *Julian*.
 Աթանասիոս, *Athanasius*. Թոմոդորոս, *Theodore*, etc.

FEMININE.

Յովշաննա, *Joan*. Յուլիանէ, *Juliana*.
 Աթանասիա, *Athanasia*. Թոմոդորա, *Theodora*, etc.

Վարդուհի, *Rose*. Քրմուհի, *a priestess*
heathenish. Քահանայուհի, *a priestess*. Մարդարէուհի, *a prophetess*. Վատուածուհի,
Goddess. Արքայուհի, Թագուհի, Թիրուհի,
queen, princess. Վկայուհի, *a she-martyr*.
 Վեբասուհի, *an Abbess*. Վարկաւագուհի,
Deaconess, etc.

Վարդանոյշ, *Vard's daughter*. Վահականոյշ, *Isaac's daughter*. Խոսրովիդուխտ,
Chosroes' daughter. Որմզդուխտ, *Hormistus'*
daughter, etc.

FORM.

The forms of the nouns are three: simple, as, Մարդ, *man*: Accompanied by a particle before, as, անմարդ, *inhuman*: Composed of entire words, as, մարդանէր, *human, kind*.

The different modes of producing compound epithets and words, are the treasure and ornament of the Armenian language; a thousand varieties of compounded

words may be made in this tongue as may be perceived in the Armenian grammar published 1815.

S P E C I E S or K I N D .

There are two kinds of words: Primitive, as, *մարդ*, *man*: and Derivative or Derived having at the termination a particle, as, *մարդկային*, *human*.

The Derivatives are most abundant in the Armenian language.

N U M B E R .

Numbers are two: Singular, as, *մարդ*, *man*: and Plural, as, *մարդք* or *մարդիկ*, *men*.

The plural of some nouns is formed in a particular manner, as, *կին*, *woman*, *կանայք*, *women*. *վանք*, *convent*, *վանորայք*, *վանորեայք* or *վաներայք*, *convents*. *գիր* or *գիրք*, *book*, *գրեան*, *books*. *մանուկ*, *child*, *boy*, *մանկտի*, *children*, *boys*.

The proper nouns are sometimes made plural with the particle *էանց*, as, *Գրիգոր*, *Gregory*, *Գրիգորեանք*, *Gregories*. *Յովհաննէս*, *John*, *Յովհաննիսեանք*, *Johns*.

C A S E .

The cases in the Armenian language according to the modern authors are *ten* in number.

1. Nominative, *մարդ*, *the man*.
2. Genitive, *մարդոյ*, *of the man*.
3. Dative, *մարդոյ* or *'ի մարդ*, *to the man*.
4. Accusative, *զմարդ*, *the man*.
5. Ablative, *'ի մարդոյ*, *from the man*.
6. Narrative, *զմարդոյ*, *concerning the man*.
7. Instrumental, *մարդով*, *by means of man*.
8. Circumdative, *զմարդով*, *about the man*.
9. Commorative, *'ի մարդ* or *'ի մարդում*,
in the man.
10. Vocative, *ով մարդ*, *o man!*

It is to be remarked in this declension that the second case is changed in the termination. The third in the termination, and is then denominated the *dative-declined-in-the-termination*: and sometimes has before it a letter or preposition, and is then called the *dative-with-the-preposition*. The fourth case has before it the letter *զ*, which is sometimes omitted or understood. The fifth case changes in the termination, and has the letter or preposition *'ի* before it; or the letter *ո*, when followed by a vowel. The sixth case likewise changes in the termination, and has before it the letter *զ*. The seventh case changes in the termination. The eighth case also, and has before it the letter *զ*.

The ninth case has before it the letters 'ѣ' or 'ѧ', and when changed in the termination has always before it the same letter or preposition. The tenth case has before it the interjection 'ѡ' or 'ѧ', but not always expressed.

According to the ancient authors the cases are properly only six.

1. Nominative.
2. Genitive.
3. Dative.
4. Accusative.
5. Ablative.
6. Instrumental.

And these will be followed in the present grammar.

DECLENSION.

Concerning the number of declensions of the nouns the opinions of authors are various: we will reckon *ten* dividing them into two classes according to the grammar published in 1815.

The first class contains six *simple* or *regular* declensions, and the second four *mixed* or *irregular* declensions: and they are distinguished from the second and sixth cases in this manner.

REGULAR DECLENSIONS.

SINGULAR.

PLURAL.

Gen. Instr.

Gen. Instr.

1. <i>b</i> ,	<i>b</i> •	<i>bg</i> ,	<i>b</i> • <i>g</i> •
2. <i>b</i> ,	<i>ba</i> •	<i>ag</i> ,	<i>ba</i> • <i>g</i> or <i>ag</i> •
3. <i>ŋ</i> ,	<i>ŋ</i> •	<i>ŋg</i> ,	<i>ŋ</i> • <i>g</i> •
4. <i>an</i> ,	<i>an</i> • <i>g</i> •	<i>ang</i> ,	<i>an</i> • <i>g</i> •
5. <i>n</i> ,	<i>n</i> •	<i>ng</i> ,	<i>n</i> • <i>g</i> •
6. <i>l</i> ,	<i>l</i> • <i>g</i> or <i>lq</i> ,	<i>lg</i> ,	<i>l</i> • <i>g</i> or <i>lq</i> • <i>g</i> •

IRREGULAR DECLENSIONS.

SINGULAR.

PLURAL.

Gen. Instr.

Gen. Instr.

1. <i>awj</i> ,	<i>aw</i> • or <i>ba</i> •.	<i>awg</i> ,	<i>aw</i> • <i>g</i> or <i>ba</i> • <i>g</i> , <i>ba</i> • <i>g</i> or <i>bo</i> •.
2. <i>bu</i> ,	<i>am</i> •.	<i>ng</i> ,	<i>an</i> • <i>g</i> •.
3. <i>nq</i> ,	<i>al</i> or <i>am</i> •.	<i>ng</i> ,	<i>an</i> • <i>g</i> •.
4. <i>wj</i> or <i>ba</i> •, <i>al</i> or <i>ba</i> •.			

FIRST DECLENSION.

SINGULAR.

1. <i>ləpawj</i> , the king.
2. <i>ləpawjb</i> , of the king.
3. <i>ləpawjb</i> or <i>jałpawj</i> , <i>gąłpawj</i> , to the king.
4. <i>ləpawj</i> , the king.

5. **ՅԱՐՔԱՅԻՆ**, from the king.
6. **ՅԱՐՔԱՅԻՆ**, with or by the king.

PLURAL.

1. **ՅԱՐՔԱՅՐ**, the kings.
2. **ՅԱՐՔԱՅԻՑ**, of the kings.
3. **ՅԱՐՔԱՅԻՑ** or **ՅԱՐՔԱՅՄ**, **ՅԱՐՔԱՅՄ**, to the kings.
4. **ՅԱՐՔԱՅՄ**, the kings.
5. **ՅԱՐՔԱՅԻՑ**, from the kings.
6. **ՅԱՐՔԱՅԻՆՔ**, with or by the kings.

It may be seen by this example that the letters **ն**, **ս**, **ց**, form the plural ; but are not always signs of the plural in the termination of a word, as, **ՔԱՂԱՔ**, *city*. **ԼՈՅ**, *light*. **ՀԱՅ**, *bread*: which in the plural form **ՔԱՂԱՔՔ**, *cities*. **ԼՈՅԱՔ**, *the lights*. **ՀԱՅՔ**, *the loaves*.

The third and fifth cases carry before them the letter **յ**, when the noun begins with a vowel, and the letter **՛**, when the noun begins with a consonant.

The cases are generally formed either by the addition of a vowel to the nominative, as, **ՔԱՌ**, *word*, **ՔԱՌԻ**, *of the word*. **ԳԵՄ**, *river*, **ԳԵՄՈՅ**, *of the river*. **զգԵՍՄ**, *coat*, **զգԵՍՄՈՅ**, *of the coat*. **ՏՐԴԱՏ**, *Tiridates*, **ՏՐԴԱՏՈՅ**, *of Tiridates*: or by placing in the termination of a word the vowel of the last syllable, as, **ԴԱՐԲԻՆ**, *workman*, **ԴԱՐԲԻՆԻ**, *of the workman*: or by omitting a vowel of the last syllable, as, **ԱՏԵԱՆ**, *tribunal*, **ԱՏԵԱՆԻ**, *of the tribunal*: or by exchanging one

vowel for another, as, պարտէղ, *garden*, պարտիղի, *of the garden*.

Some nouns have no singular, as, փառք, *glory*. բարք, *custom*. դժոխք, *hell*. կուռք, *idol*. կեանք, *life*. երեսք, *face*. աղօթք, *prayer*, etc.

And others no plural, as, յոյս, *hope*. սէր, *affection, love*. քուն, *sleep*. երկիք, *earth*. ասր, *wool*. խաւար, *the dark*, etc.

SECOND DECLENSION.

SINGULAR.

1. կարգ, *the order*.
2. կարգի, *of the order*.
3. կարգի or 'ի կարգ, առ կարգ, *to the order*.
4. զԼկարգ, *the order*.
5. 'ի կարգէ, *from the order*.
6. կարգաւ, *with or by the order*.

PLURAL.

1. կարգք, *the orders*.
2. կարգաց, *of the orders*.
3. կարգաց or 'ի կարգս, *to the orders*.
4. զԼկարգս, *the orders*.
5. 'ի կարգաց, *from the orders*.
6. կարգաւք or կարգօք, *with or by the orders*.

THIRD DECLENSION

SINGULAR.

1. **Մարդ**, the man.
2. **Մարդոց**, of the man.
3. **Մարդոց** or **մարդում** or **'ի մարդ**, to the man.
4. **զՄարդ**, the man.
5. **'ի Մարդոց**, from the man.
6. **Մարդով**, with or by the man.

PLURAL.

1. **Մարդք**, the men.
2. **Մարդոց**, of the men.
3. **Մարդոց** or **'ի մարդս**, to the men.
4. **զՄարդս**, the men.
5. **'ի Մարդոց**, from the men.
6. **Մարդովք**, with or by the men.

FOURTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. **Հիմք**, the foundation.
2. **Հիման**, of the foundation.
3. **Հիման** or **'ի հիմք**, to the foundation.
4. **զՀիմք**, the foundation.
5. **'ի Հիմանէ**, from the foundation.
6. **Հիմամք**, with or by the foundation.

PLURAL.

1. **Հիմունք**, the foundations.
2. **Հիմանց**, of the foundations.

3. Հիմանց or 'ի հիմունս, to the foundations.
4. Հիմունս, the foundations.
5. 'ի հիմանց, from the foundations.
6. Հիմամբք, with or by the foundations.

FIFTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. Գանձ, the treasure.
2. Գանձու, of the treasure.
3. Գանձու or 'ի գանձ, to the treasure.
4. զԳանձ, the treasure.
5. 'ի Գանձէ, from the treasure.
6. Գանձու, with or by the treasure.

PLURAL.

1. Գանձք, the treasures.
2. Գանձուց, of the treasures.
3. Գանձուց or 'ի գանձս, to the treasures.
4. զԳանձս, the treasures.
5. 'ի Գանձուց, from the treasures.
6. Գանձուք, with or by the treasures.

SIXTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. Աղբեւք, the fountain.
2. Աղբեւք, of the fountain.
3. Աղբեւք or յաղբեւք, to the fountain.
4. զԱղբեւք, the fountain.

5. **ՅԱղբերէ** or **յաղբերլէ**, from the fountain.
6. **Վղբերք** or **աղբերաւ**, with or by the fountain.

PLURAL.

1. **Վղբերք** or **աղբերբք**, the fountains.
2. **Վղբերց** or **աղբերբաց**, of the fountains.
3. **Վղբերց**, **աղբերաց** or **յաղբերս**, **յաղբերաւ**, to the fountains.
4. **զՎղբերս** or **զաղբերբս**, the fountains.
5. **ՅՎղբերց** or **յաղբերբաց**, from the fountains.
6. **Վղբերբք** or **աղբերբաւք**, with or by the fountains.

SEVENTH DECLENSION

SINGULAR.

1. **Տեղի**, the place.
2. **Տեղւոյ**, of the place.
3. **Տեղւոյ** or **տեղւոջ** or **'ի տեղի**, to the place.
4. **զՏեղի**, the place.
5. **'ի Տեղւոյ** or **'ի տեղւոջէ**, from the place.
6. **Տեղեաւ**, with or by the place.

PLURAL.

1. **Տեղիք**, the places.
2. **Տեղեաց**, of the places.
3. **Տեղեաց** or **'ի տեղիս**, to the places.
4. **զՏեղիս**, the places.

5. 'b **ՏԵՂԵԱՅ**, from the places.
6. **ՏԵՂԵԱՎԸ** or **ՄԵՂԵՋԸ**, with *or* by the places.

EIGHTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. **ՌԵՌՆ**, the burden.
2. **ՌԵՌԻՆ**, of the burden.
3. **ՌԵՌԻՆ** or **'b բԵՌՆ**, to the burden.
4. **զՌԵՌՆ**, the burden.
5. **'b ՌԵՌԱՆԸ**, from the burden.
6. **ՌԵՌԱՄԸ**, with *or* by the burden.

PLURAL.

1. **ՌԵՌԻՆԸ**, the burdens.
2. **ՌԵՌԱՆՅ**, of the burdens.
3. **ՌԵՌԱՆՅ** or **'b բԵՌԻՆՍ**, to the burdens.
4. **զՌԵՌԻՆՍ**, the burdens.
5. **'b ՌԵՌԱՆՅ**, from the burdens.
6. **ՌԵՌԱՄԸԸ**, with *or* by the burdens.

NINTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. **ԿիՆ**, the woman *or* the wife.
2. **ԿԱՆԸ**, of the woman.
3. **ԿԱՆԸ** or **'b ԿիՆ**, to the woman.
4. **զԿիՆ**, the woman.
5. **'b ԿԱՆԸԸ**, from the woman.
6. **ԿԱՆԱՄԸ**, with *or* by the woman.

PLURAL.

1. Կանայք, the women *or* the wives.
2. Կանանց, of the women.
3. Կանանց or առ կանայս, to the women.
4. զԿանայս, the women.
5. 'ի Կանանց, from the women.
6. Կանամբք, with *or* by the women.

The following are declined in this manner.

SINGULAR.

1. Վելլ or գեղ, the village.
2. Վեղը, of the village.
3. Վեղը or 'ի գելլ, to the village.
4. զՎելլ, the village.
5. 'ի Վեղըէ, from the village.
6. Վեղիւ, with *or* by the village.

PLURAL.

1. Վելլք, the villages.
2. Վելլից, of the villages.
3. Վելլից or 'ի գելլս, to the villages.
4. զՎելլս, the villages.
5. 'ի Վելլից, from the villages.
6. Վելլիւք or գելլք, with *or* by the villages.

SINGULAR.

1. Տէր, the Lord, the Master.
2. Տեառն, of the lord.
3. Տեառն or ցտէր, to the lord.

4. **զՏԵՐ**, the lord.
5. **'Ի ՏԵԱՌԱՆԵ** or **'Ի ԱԵԱՆԵ**, from the lord.
6. **ՏԵՐԱՄՔ**, with or by the lord.

PLURAL.

1. **ՏԵՐԱՔՔ**, the Lords, the Masters.
2. **ՏԵՐԱՐԳ** or **ԱԵՐԱՆԱԳ**, of the lords.
3. **ՏԵՐԱՐԳ**, **ԱԵՐԱՆԱԳ** or **ԳՏԵՐԱՐԱ**, to the lords.
4. **զՏԵՐԱՐԱ**, the lords.
5. **'Ի ՏԵՐԱՐԳ** or **'Ի ԱԵՐԱՆԱԳ**, from the lords.
6. **ՏԵՐԱՄՔՔ**, with or by the lords.

SINGULAR.

1. **ԱՐ** or **օՐ**, the day.
2. **ԱՐՈՆԸ**, of the day.
3. **ԱՐՈՆԸ** or **ՅԱՐ** or **ՅՈՐ**, to the day.
4. **զԱՐ** or **զօՐ**, the day.
5. **յԱՐԵ** or **յօՐԵ**, from the day.
6. **ԱՐՈՆԸՔ**, with or by the day.

PLURAL.

1. **ԱՐՈՆԸՔՔ**, the days.
2. **ԱՐՈՆԸՐԳ**, of the days.
3. **ԱՐՈՆԸՐԳ** or **ՅԱՐՈՆԸՐԱ**, to the days.
4. **զԱՐՈՆԸՐԱ**, the days.
5. **յԱՐՈՆԸՐԳ**, from the days.
6. **ԱՐՈՆԸՐԱՔՔ**, with or by the days.

SINGULAR.

1. **ՀԱՅՐ**, the father.
2. **ՀԱԿՐ** or **ՀօՐ**, of the father.
3. **ՀԱԿՐ**, **ՀօՐ** or **ԳՀԱՅՐ**, to the father.

4. զՆայր, the father.
5. 'ի Նաւրէ or 'ի Հօրէ, from the father.
6. Նաւրք, with or by the father.

PLURAL.

1. Նաւրք, the fathers.
2. Նարց or Հարանց, of the fathers.
3. Նարց, Հարանց or ցՀարս, to the fathers.
4. զՆարս, the fathers.
5. 'ի Նարց or 'ի Հարանց, from the fathers.
6. Նաւրքք, with or by the fathers.

TENTH DECLENSION.

SINGULAR.

1. Տիգրան, Tigranes.
2. Տիգրանայ, of Tigranes.
3. Տիգրանայ or 'ի Տիգրան, to Tigranes.
4. զՏիգրան, Tigranes.
5. 'ի Տիգրանայ, from Tigranes.
6. Տիգրանաւ, with or by Tigranes.

SINGULAR.

1. Հեղինէ, Helena.
2. Հեղինեայ, of Helena.
3. Հեղինեայ or առ Հեղինէ, to Helena.
4. զՀեղինէ, Helena.
5. 'ի Հեղինեայ, from Helena.
6. Հեղինեաւ, with or by Helena.

ADJECTIVE

An Adjective is a word added to a Substantive to express its quality.

Adjectives in the Armenian language admit besides the number or case the degrees of comparison.

The Comparatives are formed in three modes; 1. with the particle գոյն, as բարի, *good*, բարեգոյն, *better*. չար, *bad*, չարագոյն, *worse*. բազում, *much*, *many*, բազմագոյն, *more*. 2. with the prepositions քան, և, առա-նել, as, մեծ, *great*, մեծ քան, մեծ ևս, *more* մեծ մեծ, *greater*. 3. with different cases of the substantive, as, մեծն մարգարեից, *greater than all prophets*. մեծն 'ի մարգարես, *greater amongst the prophets*.

The Superlatives are also formed in three manners: 1. with the particles ամեն or ամեն, գեր, եծ, երես or եւ- put before them, as, ամենաբարի, *best*. ամենիմաստուն, *wisest*. գերամաքուր, *most clean*. մեծավայելուչ, *most convenient*. եռամեծ, *greatest*. 2. by adding to them some adverbs, as, ևս մեծագոյն or մեծագոյն ևս, *greatest*. յոյժ վատթարա-գոյն, անհնարին չար, *worst*. ամենեին գե-ղեցիկ, *most handsome*. երիցս եղկելի, *most miserable*. 3. by redoubling the positives, as, մեծամեծ, *greatest*. չարաչար or չար առաւել քան զչար, *worst*.

MIDDLE NOUNS

Those nouns are named *middle* or *mixed*, which are neither Substantives nor Pronouns, and are classed generally in English among the Adjectives.

They are of five kinds: Numeral, Partitive, General, Interrogative, and Relative.

THE NOUNS NUMERAL.

The nouns numeral are of five kinds: Absolute, Cardinal, Separative, Distributive, and Replicative.

ABSOLUTE.

Ա՛հ or Ահս, մու, եղ, one.

Երկու, two.

Երեք or եռ, երր, three.

Չորք or չորս, four.

Վինգ, five.

Վիշ, six.

Վիշն or եօթն, seven.

Վիթ, eight.

Վին, nine.

Տասն, ten.

Վետասսան, eleven.

Երկոտասսան, twelve.

Երեքտասսան, thirteen.

Չորեքտասսան, fourteen.

Վնգետասսան, fifteen.

Վեշտասսան, sixteen.

Եւթնետասն or Եւթնուտասն, *seventeen*.
 Ութետասն or ութուտասն, *eighteen*.
 Իննետասն or իննուտասն, *nineteen*.
 Վսան, *twenty*.
 Վսան և մի, *twenty one*.
 Երեսուն, *thirty*.
 Երեսուն և երկու, *thirty two*.
 Վառասուն, *forty*.
 Վառասուն և երեք, *forty three*.
 Ծիսուն, *fifty*.
 Ծիսուն և չորս, *fifty four*.
 Վաթսուն, *sixty*.
 Եւթանասուն, *seventy*.
 Ութսուն, *eighty*.
 Իննսուն, *ninety*.
 Իննսուն և ինն, *ninety nine*.
 Հարիւր, *hundred*.
 Երկերիւր, *two hundred*.
 Երեքհարիւր, *three hundred*.
 Չորեքհարիւր, *four hundred*.
 Հինգհարիւր, *five hundred*.
 Վ եցհարիւր, *six hundred*.
 Եւթնհարիւր, *seven hundred*.
 Ութհարիւր, *eight hundred*.
 Իննհարիւր, *nine hundred*.
 Հազար, *thousand*.
 Ռեւր or բիւր, *ten thousand*.

CARDINAL.

Վառջին or առաջնորդ, առաջներորդ, նախ
 կին, նախնի, *first*.
 Երկրորդ, *second*.

Երրորդ or Երիբ, *third.*

Չորրորդ or չորիբ, քառորդ, *fourth.*

Հինգերորդ, *fifth.*

Վեցերորդ, *sixth.*

Վւթներորդ, *seventh.*

Ութերորդ, *eighth.*

Կններորդ, *ninth.*

Տասներորդ, *tenth.*

Վասներորդ, *twentieth.*

Երեսներորդ, *thirtieth.*

Վառասներորդ, *fortieth.*

Յիսներորդ, *fiftieth.*

Վաթներորդ, *sixtieth.*

Վւթանասներորդ, *seventieth.*

Ութմներորդ, *eightieth.*

Կննմներորդ, *ninetieth.*

Հարիւրերորդ or Հարիւրորդ, *hundredth.*

Երկերիւրերորդ, *two hundredth.*

Հազարերորդ, *thousandth.*

SEPARATIVE.

Վիակ, *one, sole, only.*

Երկեակ or Երկակ, *two only, two.*

Երրեակ, *three only, three.*

Չորեակ or քառեակ, *four only, four.*

Հնգեակ, *five only, five.*

Տասնեակ, *ten only, ten.*

Վւթանասնեակ, *seventy only, seventy.*

Հարիւրեակ, *hundred only, hundred.*

DISTRIBUTIVE.

Երկոքեան or Երկոքին, *both, the two.*

Երեքեան or Երեքին, *the three.*

Չորեքեան or Չորեքին, *the four.*

Եւթանեքեան or Եւթանեքին, *the seven.*

Երկոտասանեքեան or Երկոտասանեքին, *the twelve.*

Երկաքանչիւր, *both, one and the other.*

REPLICATIVE.

Երկպատիկ or Կրկին, *double, two.*

Երեքպատիկ, Եռապատիկ or Երեքկին, *triple, treble, threefold.*

Չորեքպատիկ, քառապատիկ or Չորեքկին, *fourfold.*

Հնգապատիկ, *quintuple, fivefold.*

Եւթնապատիկ, *sevenfold.*

Տասնապատիկ, *tenfold.*

Հարիւրապատիկ, *hundredfold.*

Հազարապատիկ, *thousandfold.*

THE NOUNS PARTITIVE.

Ոմն, ոք, իք, *some, somebody, one, any, whosoever.*

Կմն, ինչ, *a, one, some, certain, single, any.*

Ոիմեանց or իրերաց, *of one, of the other.*

Եւրաքանչիւր or անցնիւր, *each, every, any.*

Ուեւս or միւս, *other, another.*

Ոյլ ոք, այլ ոմն, *another.*

Ոյլ իմն, այլ ինչ, *another, different.*

Վիւս ոմն, *another.*

Վւրաքանչիւր ոք, *every one.*

Վւրաքանչիւր ինչ, *every or any thing.*

Վի մի, *every, any.*

Քանի ինչ or քանի մի, *some, not many.*

THE NOUNS GENERAL.

Ամենայն or ամէն, *all, every, any.*

Ամենեքեան or ամենեքին, *all, every one.*

Աոլոր, *all, whole, entire, total.*

Աոլորեքեան or բոլորեքին, *all, every one.*

Համայն, Համակ, Համօրէն, բնաւ, ողջոյն, *all, whole, entire, total, complete.*

Ամենայն ոք, *every one.*

Ամենայն ինչ, *every or any thing.*

Որ ոք, *whoever, whosoever.*

Որ ինչ, *whatsoever.*

Ոչ ոք, *none, not one, not any, nobody.*

Ոչ ինչ or ոչ մի ինչ, *nothing, not any thing.*

THE NOUNS INTERROGATIVE.

Ո՞ or ո՞վ, *who? which person?*

Ո՞ր, *who? which?*

Ո՞նչ, *what? which?*

Քանի՞, *how much? how many?*

Ո՞վ ոք, ո՞ ոք, ո՞ր ոք, *whoever? who?*

Ո՞ր իմն, զի՞նչ ինչ, *whatever? what?*

Ո՞րպիսի, զի՞նչպիսի, *what? which?*

Ո՞րքան, ո՞րչափ, *how much? how many?*

THE NOUNS RELATIVE.

Ա. յսպիսի, սոյնպիսի, *such, like, same, similar, as, so.*

Ա. յդպիսի, դոյնպիսի, *so, as, like, similar.*

Ա. յնպիսի, նոյնպիսի, *so, as, as that, like that.*

Ա. յսքան, սոյնքան, *so much, as many.*

Ա. յչափ, սոյնչափ, *so much, as many.*

Ա. յդքան, դոյնքան, *so many, so much.*

Ա. յդչափ, դոյնչափ, *so many, so much.*

Ա. յնքան, նոյնքան, *so many, so much.*

Ա. յնչափ, նոյնչափ, *so many, so much, so much as.*

All these middle nouns are declined under one of the ten declensions of nouns substantive, except ոմն and ոք, which are differently declined in the singular, but similarly in the plural number, as

S I N G U L A R.

1. Ոմն, one, some.	Ոք, one, any person.
2. Ուրումն, of one.	Ուրուք, of any.
3. Ումեմն, to one.	Ումեք, to any.
4. զՈմն, one.	զՈք, any.
5. յՈւմեմնէ, from one.	յՈՒմեքէ, from any.
6. Ոմամք, with or by one.	Ոմամք, with or by any.

1. **Ոմանց**, some.
2. **Ոմանց**, of some.
3. **Ոմանց** or **յոմանս**, **ցոմանս**, to some.
4. **զՈմանս**, some.
5. **յՈմանց**, from some.
6. **Ոմամբ**, with or by some.

PRONOUN

Pronouns stand in place of nouns and, like them, have case, number, and particularly the first, second and third persons, as, **ես**, I. **դու**, thou. **նա**, he.

In Armenian they have no genders.

There are four kinds of pronouns: Substantive or Personal, as, **ես**, I. **դու**, thou. **ինքն**, he, himself. **իւր**, own, himself. Definitive, as, **այս**, this (person or thing). **դա**, that (person or thing). **նա**, that, he, she, it. Possessive, as, **իմ** or **իմոյին**, my, mine. **մեր** or **մերոյին**, our, our's. **քոյ** or **քոյին**, thy, thine. **ձեր** or **ձերոյին**, your, your's. **իւր** or **իւրային**, his, hers, its. **իւրեանց**, their, their's. And Relative, as, **որ**, who, which, that, what.

The three letters **ս**, **դ**, **ն**, are called Articles-distinctive-of-the-persons; and, joined to the terminations of words and verbs, shew their persons or order, and are used as pronouns personal, possessive, and definitive, as, **մարդս**, I who am a man, or my man, or this

man. մարդ, thou who art a man, or thy man, or that man. մարդ, he who is a man, or his man or that man.

DECLENSIONS OF THE PERSONAL PRONOUNS.

1. Person.

SINGULAR.

1. ի, I.
2. իմ, of me, mine or my.
3. ինձ, ցիս, առ իս, to me.
4. զիս, me.
5. յինէս, from me.
6. ինէ, with or by me.

PLURAL.

1. Անք, we.
2. Անք, of us, our or our's.
3. Անք, ցնք, առ մնք, to us.
4. զԱնք, us.
5. ՚ի Անք, from us.
6. Անք or մնք, with or by us.

2. Person.

SINGULAR.

1. Դու, thou.
2. Ձն, of thee, thine or thy.
3. Ձեզ, առ քեզ, ցքեզ, to thee.
4. զՁեզ, thee.
5. ՚ի Ձէս, from thee.
6. Ձև, with or by thee.

PLURAL.

1. **Դուք**, ye or you.
2. **Ձեր**, of you, your or your's.
3. **Ձեզ, ցձեզ, առ ձեզ**, to you.
4. **զՁեզ**, you.
5. **՚ի Ձեսը**, from you.
6. **Ձեւք** or **ձեզ**, with or by you.

3. Person.

SINGULAR.

1. **ինքն**, he or himself.
2. **ինքեան**, of him or his.
3. **ինքեան** or **առ ինքն**, to him.
4. **զինքն**, him.
5. **յինքենէ**, from him.
6. **ինքեամբ**, with or by him.

PLURAL.

1. **ինքեանք**, they or themselves.
2. **ինքեանց**, of them, their or their's.
3. **ինքեանց** or **առ ինքեանս**, to them.
4. **զինքեանս**, them.
5. **յինքեանց**, from them.
6. **ինքեամբք**, with or by them.

ինքն alone signifies *he*, *she*, but accompanied by another pronoun signifies *self*, as, **ես ինքն**, *myself*. **դու ինքն**, *thyself*. **նա ինքն**, *himself*.

SINGULAR.

- 1.
2. Աւ, or իւրեան, his.
3. Աւ, իւրեան or առ իւր, to him, to himself.
- 4.
5. Ջիւրմէ, from him, from himself.
6. Իւրև, իւրեաւ or իւրեամբ, with or by him or himself.

PLURAL.

- 1.
2. Իւրեանց, their, their's.
3. Իւրեանց, to them or to themselves.
- 4.
5. Ջիւրեանց, from them, from themselves.
6. Իւրեամբք, with or by them or themselves.

Declension of Definitive Pronouns Personal.

1. Person.

SINGULAR.

1. Աս, this (person).
2. Առաս, of this.
3. Ամս or առ սս, to this.
4. զԱս, this.
5. ՚ի Ամանէ, from this.
6. Առվաւ, with or by this.

1. Աղքա, these (persons).
2. Աղցա, of these.
3. Աղցա or առ առաս, to these.
4. զԱղցա, these.
5. 'ի Աղցանէ, from these.
6. Աղքաւք or աղքօք, by or with these.

2. Person.

1. Դա, that (person).
2. Դորա, of that.
3. Դմա or զդա, to that.
4. զԴա, that.
5. 'ի Դմանէ, from that.
6. Դովաւ, by or with that.

1. Դոքա, those (persons).
2. Դոցա, of those.
3. Դոցա or առ դոսա, to those.
4. զԴոսա, those.
5. 'ի Դոցանէ, from those.
6. Դոքաւք or դոքօք, by or with those.

3. Person.

1. Դա, that (person) he, she.
2. Դորա, of that.

3. Այս or ցնա, առ նա, to that.
4. Հետո, that.
5. 'ի Այսնե, from that.
6. Առվաւ, by or with that.

PLURAL.

1. Այսա, those.
2. Այցա, of those.
3. Այցա or առ նոսա, ցնոսա, to those.
4. Հետոսա, those.
5. 'ի Այցանե, from those.
6. Առվաւս or նորօք, by or with those.

Declensions of Definitive Pronouns Adjective.

1. Person.

SINGULAR.

1. Այս, this (person or thing).
2. Այսը or այսորիկ, of this.
3. Այսմ, այսմիկ or առ այս, to this.
4. Հետոյս, this.
5. Հետոմանե, from this.
6. Այսու or այսուիկ, by or with this.

PLURAL.

1. Այսք or այսոքիկ, these.
2. Այսց or այսոցիկ, of these.
3. Այսց, այսոցիկ or առ այսոսիկ, to these.
4. Հետոյսիկ, these.
5. Հետոյց or յայսցանե, from these.
6. Այսոքիւս or այսոքիմքը, by or with these.

2. Person.

S I N G U L A R.

1. **Այդ**, that (person or thing).
2. **Այդը** or **այդորիկ**, of that.
3. **Այդմ**, **այդմիկ** or **առ այդ**, to that.
4. **Այդ**, that.
5. **Այդմանէ**, from that.
6. **Այդու** or **այդուիկ**, by or with that.

P L U R A L.

1. **Այդք** or **այդոքիկ**, those.
2. **Այդց** or **այդոցիկ**, of those.
3. **Այդց**, **այդոցիկ** or **առ այդոսիկ**, to those.
4. **Այդոսիկ**, those.
5. **Այդց** or **յայդցանէ**, from those.
6. **Այդոքիւք** or **այդոքիմք**, by or with those.

3. Person.

S I N G U L A R.

1. **Այն**, that (person or thing).
2. **Այնը** or **այնորիկ**, of that.
3. **Այնմ**, **այնմիկ** or **առ այն**, to that.
4. **Այն**, that.
5. **Այնմանէ**, from that.
6. **Այնու** or **այնուիկ**, by or with that.

P L U R A L.

1. **Այնք** or **այնոքիկ**, those.
2. **Այնց** or **այնոցիկ**, of those.

3. **Այսցիկ**, **այնոցիկ** or **առ այնոսիկ**, **յայնս**, to those.
4. **զԱյնոսիկ** or **զայնս**, those.
5. **յԱյնցանէ**, from those.
6. **Այնոքիւք** or **այնոքիմք**, by or with those.

Other Definitive Pronouns Adjective.

1. *Person.*

S I N G U L A R .

1. **Այն**, this same (person or thing).
2. **Առին** or **սորուն**, of this same.
3. **Ամին** or **առ սոյն**, to this same.
4. **զԱյն**, this same.
5. ('ի **Այն** or 'ի **սմին**) from this same.
6. **Առվին** or **սովիմք**, by or with this same .

P L U R A L .

1. **Այնք** or **սոքին**, these same.
2. **Այցին**, **սոցուն** or **սոցունց**, of these same.
3. **Այցին** or **առ սոսին**, **առ սոյնս**, to these same.
4. **զԱյնս**, **զսոսին**, these same.
5. **'ի Այցունց**, from these same.
6. **Առվիմք**, **սոքիմք** or **սոքումք**, by or with these same.

2. Person.

S I N G U L A R .

1. Դայն, that same (person or thing).
2. Դորին or դորուն, of that same.
3. Դմին or առ դոյն, to that same.
4. զԴոյն, that same.
5. ('ի Դոյն or 'ի դմին) from that same.
6. Դովին or դովիմք, by or with that same.

P L U R A L .

1. Դոյնք or դոքին, those same.
2. Դոցին, դոցուն or դոցունց, of those same.
3. Դոցին or առ դոսին, առ դոյնս, to those same.
4. զԴոյնս or զդոսին, those same.
5. 'ի Դոցունց, from those same.
6. Դովիմքք, դոքիմքք or դոքումքք, by or with those same.

3. Person.

S I N G U L A R .

1. Եղն, that same (person or thing).
2. Երին or նորուն, of that same.
3. Եմին or առ նոյն, to that same.
4. զԵղն, that same.
5. ('ի Եղն or 'ի նմին) from that same.
6. Եովին or նովիմք, by or with that same.

PLURAL.

1. **Այնք** or **նոքին**, those same.
2. **Ա, ոցին**, **նոցուն** or **նոցունց**, of those same.
3. **Ա, ոցին** or **առ նոսին**, **առ նոյնս**, to those same.
4. **զԱ, ոյնս** or **զնոսին**, those same.
5. **ի** **Ա, ոցունց**, from those same.
6. **Ա, ովհմք**, **նոքիմք** or **նոքումք**, by or with those same.

The Definitive pronouns are accompanied sometimes with the pronoun **ինքն**, *self*, as, **սա ինքն**, *this self-same*. **դա ինքն**, *that self-same* or *himself*. **նա ինքն**, *that self-same* or *himself*. **այս ինքն**, *this same*. **նոյն ինքն**, *same, that same*.

Or they are joined together, as, **սոյն սա**, *this same*. **դոյն դա**, **դոյն այդ**, *that same, the same, himself*.

Declensions of Pronouns Possessive.

The Possessive pronouns are formed of personal and definitive pronouns; the second case of these forms the first case of the possessive.

1. Person.

SINGULAR.

1. **Իմ**, *my (mine)*.
2. **Իմոյ**, *of my*.

3. **]msnls** or **wn-]ls**, to my.
4. **q]ls**, my.
5. **]lsdl** or **]lsnaj**, from my.
6. **]lsnq**, by or with my.

PLURAL.

1. **]lsq**, my.
2. **]lsng**, of my.
3. **]lsng**, **wn-]lsn**, to my.
4. **q]lsn**, my.
5. **]lsng**, from my.
6. **]lsnq**, by or with my.

SINGULAR.

1. **]lb**, our.
2. **]lbng**, of our, our's.
3. **]lbnsls**, to our.
4. **q]lb**, our.
5. **']b lbdl** or **']b lbng**, from our.
6. **]lbnq**, by or with our.

PLURAL.

1. **]lbq**, our.
2. **]lbng**, of our.
3. **]lbng**, to our.
4. **q]lbn**, our.
5. **']b lbng**, from our.
6. **]lbnq**, by or with our.

2. *Person.*

S I N G U L A R.

1. **Քռ**, thy (thine).
2. **Քռյ**, of thy.
3. **Քռյ** or **Քռում**, to thy.
4. **ՉՔռ**, thy.
5. **'ի Քռումն** or **'ի Քռյ**, from thy.
6. **Քռվ**, by or with thy.

P L U R A L.

1. **Քռյե**, thy.
2. **Քռնց**, of thy.
3. **Քռնց** or **'ի Քռյս**, to thy.
4. **ՉՔռյս**, thy.
5. **'ի Քռնց**, from thy.
6. **Քռովլ**, by or with thy.

S I N G U L A R.

1. **Ձեր**, your.
2. **Ձերոյ**, of your, your's.
3. **Ձերում**, to your.
4. **ՉՁեր**, your.
5. **'ի Ձերմն** or **'ի ՃՁերոյ**, from your.
6. **Ձերովլ**, by or with your.

P L U R A L.

1. **Ձերյե**, your.
2. **Ձերոնց**, of your.
3. **Ձերոնց**, to your.
4. **ՉՁերյս**, your.
5. **'ի Ձերոնց**, from your.
6. **Ձերովլ**, by or with your.

S I N G U L A R.

1. **իւր**, his or her.
2. **իւրոյ**, of his.
3. **իւրում**, to his.
4. **զիւր**, his.
5. **յիւրմէ** or **յիւրոյ**, from his.
6. **իւրով**, by or with his.

P L U R A L.

1. **իւրք**, his.
2. **իւրոց**, of his.
3. **իւրոց**, to his.
4. **զիւրոս**, his.
5. **յիւրոց**, from his.
6. **իւրովք**, by or with his.

From the genitives of these are formed other possessives with a particle **իւ**; they have the same signification, but are declined with prepositions, and are these: **իմային**, my, mine. **քոյին**, thy, thine. **մերոյին**, our. **ձերոյին**, your. **իւրոյին**, his or her own.

The same possessives are formed also in this manner: **իմային**, my, mine. **մերային**, our. **ձերային**, your. **իւրային**, his. **իւրեանցային**, their: and these are declined.

*Declensions of Possessives derived from
the Definitives.*

1. *Person.*

S I N G U L A R .

1. **Որա**, his or her.
2. **Որայոյ**, of his.
3. **Որայում**, to his.
- 4.
- 5.
6. **Որայով**, by or with his.

P L U R A L .

1. **Որայք**, his or her.
2. **Որայց** or **սորայոց**, of his.
3. **Որայց** or **սորայոց**, to his.
4. **զՈրայս**, his.
5. **'ի Որայոց**, from his.
6. **Որայովք**, by or with his.

S I N G U L A R .

1. **Ոցա**, their.
2. **Ոցայոյ**, of their.
3. **Ոցայում**, to their.
- 4.
- 5.
6. **Ոցայով**, by or with their.

P L U R A L .

1. **Ոցայք**, their.
2. **Ոցայց** or **սոցայոց**, of their.

3. Աղցայց or աղցայոց, to their.
4. զԱղցայս, their.
5. 'ի Աղցայոց, from their.
6. Աղցայովք, by or with their.

2. *Person.*

S I N G U L A R.

1. Դորայ, his or her.
2. Դորայոց, of his.
3. Դորայում, to his.
- 4.
- 5.
6. Դորայով, by or with his.

P L U R A L.

1. Դորայք, his or her.
2. Դորայց or դորայոց, of his.
3. Դորայց, դորայոց or 'ի դորայս, to his.
4. զԴորայս, his.
5. 'ի Դորայոց, from his.
6. Դորայովք, by or with his.

S I N G U L A R.

1. Դոցա, their.
2. Դոցայոց, of their.
3. Դոցայում, to their.
- 4.
- 5.
6. Դոցայով, by or with their.

PLURAL.

1. **Դոցայք**, their.
2. **Դոցայց** or **Դոցայոց**, of their.
3. **Դոցայոց** or **'ի դոցայս**, to their.
4. **զԴոցայս**, their.
5. **'ի Դոցայոց**, from their.
6. **Դոցայովք**, by or with their.

3. Person.

SINGULAR.

1. **Ի,որա**, his or her.
2. **Ի,որայոյ**, of his.
3. **Ի,որայում**, to his.
- 4.
- 5.
6. **Ի,որայով**, by or with his.

PLURAL.

1. **Ի,որայք**, his or her.
2. **Ի,որայց** or **նորայոց**, of his.
3. **Ի,որայց**, **նորայոց** or **'ի նորայս**, to his.
4. **զ Ի,որայս**, his.
5. **'ի Ի,որայոց**, from his.
6. **Ի,որայովք**, by or with his.

SINGULAR.

1. **Դոցա**, their.
2. **Դոցայոյ**, of their.
3. **Դոցայում**, to their.
- 4.
- 5.
6. **Դոցայով**, by or with their.

PLURAL.

1. **Ἄγωντες**, their.
2. **Ἄγωντος** or **Ἄγωντοντος**, of their.
3. **Ἄγωντοντος** or **τοῖς Ἄγωντος**, to their.
4. **Ἄγωντος**, their.
5. **τοῖς Ἄγωντος**, from their.
6. **Ἄγωντοντος**, by or with their.

Declension of the Pronoun Relative.

SINGULAR.

1. **ὅτε** or **ο**, who, which, what, that.
2. **ὅτος**, whose, of which.
3. **ὅπους** or **ωντοντος**, to whom, to which.
4. **ὅπου**, whom.
5. **ὅπους** or **ὅποις**, from whom, from which.
6. **ὅποις**, with or by whom or which.

PLURAL.

1. **ὅτες**, who, which, what, that.
2. **ὅποις**, whose, of which.
3. **ὅποις** or **ωντοντος**, to which.
4. **ὅποις**, which.
5. **ὅποις**, from which.
6. **ὅποις**, by or with which.

VERB

The verb signifies to be, to do, or to suffer with tense, number and person.

Five properties belong to the verb. Kind,

Tense or Time, Number, Person and Conjugation.

KIND.

There are four kinds of verbs: Substantive, Active, Passive, and Neutral.

The first denotes existence, as, *ԵՄ*, *I am*. *գում*, *I do exist*. The second action, as, *առնեմ*, *I do, I make*. The third sufferance, as, *առնիմ*, *I am done or made*. The fourth the action subsisting in itself, as, *աշխատիմ*, *I labour*. *գնամ*, *I go*.

There is also another kind called Common, which signifies the action as well as the sufferance, as, *գատիմ*, *I judge*, and *I am judged*.

TENSE.

There are three tenses of the verb: the Present, as, *գրեմ*, *I write*. Past, as, *գրեցի*, *I wrote*: and Future, as, *գրեցից*, *I shall write*.

The past is either Imperfect, as, *գրէի*, *I was writing*, or Perfect, as, *գրեցի*, *I wrote*.

The ancient grammarians add two other perfect tenses: the Preter-perfect, as, *գրեալեմ*, *I have written*, and the Preter-plu-perfect, as, *գրեալէի*, *I had written*: but these tenses do not necessarily belong to the Armenian language.

The verb has two numbers: Singular, as, *qɒbʌs*, *I* write, and Plural, as, *qɒbʌsə*, *we* write.

PERSON.

The persons are three: First, as, *qɒbʌs*, *I* write. Second, as, *qɒbʌu*, *thou* writest. and Third, as, *qɒbʌ*, *he* writes.

CONJUGATION.

The variation of a verb in it's tenses, numbers, and persons is called conjugation.

Conjugation is either Regular or Irregular.

Regular conjugation changes regularly in the termination of the verb without any omission.

The irregular conjugation wants some tense or mood, and is called *Defective*; or in some tense or mood deviates from the rule, and is called *Devious*; or wants the first and second person, and is called *Impersonal*.

MOODS OF THE VERB.

The manner of signifying some action is called the Mood. There are four in the regular verbs: **Indicative**, **Imperative**, **Subjunctive** and **Infinitive**.

When the verb indicates some action, affirming it simply, it is called the **indicative**,

as, *գրեմ*, *I write*. *գրեցի*, *I wrote*. *գրեցից*, *I shall write*.

When it commands or prohibits, it is called imperative, as, *գրեա*, *write thou* or *do thou write*. *մի գրեռ*, *do thou write not*.

When it expresses a suspended action, or dependent upon another verb to complete the sense, it is called subjunctive, as, *եթէ գրիցեմ*, *if I write*.

When one action is denoted without tense, number or person, the mood is called infinitive, as, *գրել*, *to write*.

The indicative has three tenses, with persons and numbers. The imperative has two tenses: present, and future; it has two numbers, but in the singular has no first person, because he who speaks does not command himself. However in the plural there is a first person, because other persons are addressed and commanded.

The subjunctive has the numbers, and persons perfect: but in the tenses has only the present, and the future, because the Armenian language has not properly the past tense of subjunctive.

The infinitive has neither tense, number, nor person: whence it is used as a noun, and declined in the singular, and is then called the Gerund.

Example.

S I N G U L A R .

1. **Գրել**, to write.
2. **Գրելոյ**, of writing.
3. **Գրելոյ** or **'ի գրել**, to writing.
4. **զԳրել**, the writing.
5. **'ի Գրելոյ**, from writing.
6. **Գրելով**, with or by writing, writing.

The Conjugations of the verbs are four, and are distinguished by the last vowels of their indicatives, which are, **է**, **ա**, **ու**, **ի**.

The indicative of the first conjugation ends with the vowel **է**, as, **շարժեմ**, *I move*; of the second with **ա**, as, **լուանամ**, *I wash*; of the third with **ու**, as, **հեղռամ**, *I pour out*; of the fourth with **ի**, as, **ուսանիմ**, *I learn*.

Every conjugation although different in its moods, tenses, numbers and persons, preserves the first syllable of it's indicative, excepting such verbs as are Devious.

Every person and tense of the verb ending in **ս** or **ն**, is plural. **ս** is the sign of the first and second person, and **ն** of the third; provided only that **ն** be not the article distinctive of the person, because it then would be singular.

Every verb which terminates in **է**, is in the first person; in **ա**, is in the second person; verbs ending in **ի** or **յ**, are in the first

or second person; verbs ending in **է**, **ա**, **ա**, **ա**, or **ա**, in the third person; and those terminating in **ր**, are in the second and third person.

In every conjugation the future of the indicative is formed by adding the letter **շ** to the perfect, as, **շարժեցի**, *I moved*, **շարժեցից**, *I shall move*. **լուացի**, *I washed*, **լուացից**, *I shall wash*. **հեղի**, *I poured out*, **հեղից**, *I shall pour out*. **ուսայ**, *I learned*, **ուսայց**, *I shall learn*.

PARTICIPLE

The participle is formed by adding to the termination of the verb the particles **ա** or **օ** (sign of the present), **եա** (sign of the past), **լա** or **լի** (sign of the future).

As a verb it has tense, and as a noun, cases and numbers.

Example.

P R E S E N T.

Singular.

1. **Կըսդ** or **գըօդ**, he who writes, or is writing.
2. **Կըսդի**, of him who writes.
3. **Կըսդի** or **առ գըսդն**, to him who writes.
4. **ՀԿըսդ**, him who writes.

5. 'ի Գրողէ, from him who writes.
6. Գրողաւ, by or with him who writes.

Plural.

1. Գրողք, those who write, or who are writing.
2. Գրողաց, of those who write.
3. Գրողաց or առ գրողս, to those who write.
4. զԳրողս, those who write.
5. 'ի Գրողաց, from those who write.
6. Գրողաւք or գրողօք, by or with those who write.

P A S T .

Singular.

1. Գրեալ, written or wrote.
2. Գրելոյ, of written.
3. Գրելոյ or առ գրեալն, to written.
4. զԳրեալն, written.
5. 'ի Գրելոյ, from written.
6. Գրելով, by or with written.

Plural.

1. Գրեալք, written or wrote.
2. Գրելոց, of written.
3. Գրելոց or առ գրեալս, to written.
4. զԳրեալս, written.
5. 'ի Գրելոց, from written.
6. Գրելովք, by or with written.

FUTURE.

The future ending in *լց*, is declined only with prepositions, as,

Singular.

1. **Պրելոց**, to be written.
2. **'ի Պրելոց**, to that to be written.
3. **զՊրելոց**, to be written.

Plural.

1. **Պրելոցք**, to be written.
2. **'ի Պրելոցս**, to that to be written.
3. **զՊրելոցս**, to be written.

The future terminated in *լի*, is declined thus,

Singular.

1. **Պրելի**, to be written.
2. **Պրելոյ**, of that to be written.
3. **Պրելոյ** or **առ պրելի**, to that to be written.
4. **զՊրելի**, to be written.
5. **'ի Պրելոյ**, from that to be written.
6. **Պրելեաւ**, by or with that to be written.

Plural.

1. **Պրելիք**, to be written.
2. **Պրելեաց**, of that to be written.
3. **Պրելեաց** or **'ի պրելիս**, to that to be written.
4. **զՊրելիս**, to be written.

5. 'ի Պրելեաց, from that to be written.
6. Պրելեաւք or գրելեօք, by or with that to be written.

Specimen of the four conjugations of the verbs regular with their moods, tenses, numbers and persons.

INDICATIVE.

Present.

<i>Sing.</i>	<i>Pers.</i>	<i>Plur.</i>	<i>Pers.</i>
1. Շարժ-եմ-ես-է .		եմք-էք-են .	
2. Լուան-ամ-աս-այ .		ամք-այք-ան .	
3. Հեղ-ում-ուս-ու .		ումք-ոյք-ուն .	
4. Ուսան-իմ-իս-ի .		իմք-իք-ին .	

Imperfect.

1. Շարժ-էի-էիր-էր .	էաք-էիք-էին .
2. Լուան-այի-այիր-այր .	այաք-այիք-ային .
3. Հեղ-ուի-ուիր-ոյր .	ուաք-ուիք-ուին .
4. Ուսան-էի-էիր-էր .	էաք-էիք-էին .

Perfect.

1. Շարժ-եցի-եցեր-եաց .	եցաք-եցիք-եցին .
2. Լուան-ցի-ցեր-լուաց .	ցաք-ցիք-ցին .
3. Հեղ-ից-ցես-ցէ .	աք-իք-ին .
4. Ուս-այ-ար-աւ .	աք-այք-ան .

Future.

1. Շարժ-եցից-եսցես-եսցէ .	եսցուք-եսցիք-եսցին .
2. Լուան-ցից-սցես-սցէ .	սցուք-սցիք-սցին .
3. Հեղ-ից-ցես-ցէ .	ցուք-ցիք-ցին .
4. Ուս-այց-ցիս-ցի .	ցուք-ցիք-ցին .

IMPERATIVE.

Present.

1. Ծարժեա, մի՛ շարժեր.	Ծարժեցէք, մի՛ շարժէք.
Ծարժեսցէ, մի՛ շարժեսցէ.	Ծարժեսցէն, մի՛ շարժեսցէն.
2. Լուա՛, մի՛ լուանար.	Լուացէք, մի՛ լուանայք.
Լուասցէ, մի՛ լուասցէ.	Լուասցէն, մի՛ լուասցէն.
3. Հեղ, մի՛ հեղուր.	Հեղէք, մի՛ հեղուք.
Հեղցէ, մի՛ հեղցէ.	Հեղցէն, մի՛ հեղցէն.
4. Ուսիր, մի՛ ուսանիր.	Ուսարնէք, մի՛ ուսանիք.
Ուսցի՛, մի՛ ուսցի.	Ուսցին, մի՛ ուսցին.

Future.

1. Ծարժեսջլիր օր շարժես- ցես, շարժեսցէ.	Ծարժեսցնէք, շարժեսջլիք, շարժեսցէն.
2. Լուասջլիր օր լուասցէս, լուասցէ.	Լուասցնէք, լուասջլիք, լուասցէն.
3. Հեղջլիր օր հեղցէս, հեղ- ցէ.	Հեղցնէք, հեղջլիք, հեղ- ցէն.
4. Ուսջլիր օր ուսանիջլիր, ուսցի.	Ուսցնէք, ուսոջլիք օր ուսա- նիջլիք, ուսցին.

SUBJUNCTIVE.

The present is formed like that of indicative.

Future.

1. Ծարժ-իցեմ-իցես-իցէ.	իցեմք-իցէք-իցէն.
2. Լուան-այցեմ-այցես-այցէ.	այցեմք-այցէք-այցէն.
3. Հեղ-ուցում-ուցուս-ուցու.	ուցումք-ուցուք-ուցուն.
4. Ուսան-իցիմ-իցիս-իցի.	իցիմք-իցիք-իցին.

INFINITIVE.

1. Ծարժ-ել.
2. Լուան-ալ.
3. Հեղ-ուլ.
4. Ուսան-իլ օր ել.

PARTICIPLE.

Present.

Յարժող or Յարժեցող. Լուացող. Հեղող. Ուսանող.

Past.

Յարժեալ. Լուացեալ. Հեղեալ. Ուսեալ.

Future.

Յարժելոց or Յարժելի. Լուանալոց or Լուանալի.
Հեղլոց or Հեղլի. Ուսանելոց or Ուսանելի:

CONJUGATION OF SUBSTANTIVE VERBS

Defective verb Եմ, I am.

INDICATIVE.

Present.

Եմ, I am. Ես, thou art. Ե, he is.

Եմք, we are. Եք, ye are. Են, they are.

Imperfect.

Եմ, I was. Եմք, thou wast. Եք, he was.

Եմք, we were. Եք, ye were. Ենք, they were.

IMPERATIVE.

Ե՛ք, be thou or do thou be.

Ե՛ք or Երո՞ւք, be ye or do ye be.

SUBJUNCTIVE.

Եցեմ, I be. Եցես, thou be. Եցէ, he be.
Եցեք, we be. Եցէք, ye be. Եցեն, they be.

INFINITIVE.

Ել, to be.

PARTICIPLE.

Past.

Եւլ, been or having been.

Future.

Ելոց, which is to be, or about to be.

Comparing this verb with the verb շարժել, *to move*, of the first conjugation, it is clearly seen, that its conjugation is the basis of the latter.

Defective verb Կոմ, I am or I exist.

INDICATIVE.

Present.

Կոմ, I am. Կոս, thou art. Կոյ, he is.
Կոմք, we are. Կոյք, ye are. Կոն, they are.

Imperfect.

Կոյիր, thou wast. Կոյր, he was.
Կոյն, they were.

Future.

Գուցէ, he be, it may be, it would be.

Գուցեն, they be, they may be.

Գոլ, to be, to exist.

Present.

Գոյող, being.

The deficiencies of this verb are supplied by the means of the other substantive verbs.

The word չի is used sometimes as a substantive verb, as, չի իմ այր, *I have no husband*, or *I am without a husband*, or *I am not married*. ուսեալ բնաւ չի, *he has never learned*.

Substantive verb Եղանիս, *I am made or done*.

Present.

Եղանիմ, *I am made*. Եղանիս, *thou art made*. Եղանի, *he is made*.

Եղանիմք, *we are made*. Եղանիք, *ye are made*. Եղանին, *they are made*.

Imperfect.

Եղանէի, I was made. Եղանէիր, thou wast made. Եղանէր, he was made.

Եղանէաք, we were made. Եղանէիք, ye were made. Եղանէին, they were made.

Perfect.

Եղե or Եղայ, I have been. Եղեր, thou hast been. Եղե, he has been.

Եղաք or Եղեաք, we have been. Եղեք or Եղայք, ye have been. Եղեն, they have been.

Future.

Եղեց, I shall be. Եղեցիս, thou shalt be. Եղեցի, he shall be.

IMPERATIVE.

Present.

Ո՞՛ Եղանիր, be thou not. Եղեցի, let him be.

Եղերուք, be ye. Ո՞՛ Եղանիք, be ye not. Եղեցին, let them be.

SUBJUNCTIVE.

The present is formed like that of the Indicative.

Future.

Եղեցիս or Եղանիցիս, I shall be made. Եղեցիս, thou shalt be made. Եղեցի, he shall be made.

Եղիցիմք or Եղանիցիմք, we shall be made.
Եղիցիք, ye shall be made. Եղիցին, they shall be made.

INFINITIVE.

Եղանիլ, to be, to be made, to be done.

PARTICIPLE.

Past.

Եղեալ, been, made, done, having been.

Future.

Եղանելոց or Եղանելի, which is to be.

Substantive verb **I լիմս**, *I am, I am made or done.*

INDICATIVE.

Present.

I լիմիմ, I am. **Անիս**, thou art. **Անի**, he is.
Անիմք, we are. **Անիք**, ye are. **Անին**, they are.

Imperfect.

I լինեի, I was. **Անեիր**, thou wast. **Աներ**, he was.

I լինեաք, we were. **Անեիք**, ye were. **Անեին**, they were.

Future.

I լիցիմ, I shall be. Ալիցիս, thou shalt be. Ալիցի, he shall be.

We լիցուք, we shall be. Ալիցիք or Ալիցիք, ye shall be. Ալիցին, they shall be.

IMPERATIVE.

Present.

I Եր, be thou. Աներ, be thou not. Ալիցի, let him be.

Ye Եք or Երուք, be ye. Անեք, be ye not. Ալիցին, let them be.

Future.

I Եղի՛ր or Անեղի՛ր or Ալիցիս, be thou. Ալիցի, let him be.

We Եցուք, let us be. Անեցիք or Անեցիք, be ye. Ալիցին, let them be.

SUBJUNCTIVE.

Present is like that of the Indicative.

Future.

I Անիցիմ, I be or may be. Անիցիս, thou be. Անիցի, he be.

We Անիցիսք, we be. Անիցիք, ye be. Անիցին, they be.

INFINITIVE.

I Բնէլ, to be.

PARTICIPLE.

*Present.***լինող**, being.*Past.***լեալ** or **լիլեալ**, been, having been.*Future.***լինելոց** or **լինելի**, which is to be.

FIRST CONJUGATION.

Active **Վարժել**, *To move.*

INDICATIVE.

*Present.***Վարժեմ**, I move. **շարժես**, thou movest. **շարժէ**, he moves.**Վարժեմք**, we move. **շարժէք**, ye move. **շարժեն**, they move.*Imperfect.***Վարժէի**, I moved or was moving. **շարժէիր**, thou movedst or wast moving. **շարժէր**, he moved or was moving.**Վարժէաք**, we moved or were moving. **շարժէիք**, ye moved or were moving. **շարժէին**, they moved or were moving.

Perfect.

Կ արժեցի, I moved. շարժեցեր, thou movedst. շարժեաց, he moved.

Կ արժեցաք, we moved. շարժեցիք, ye moved. շարժեցին, they moved.

As we have remarked above, the Preter-perfect, and Preter-plu-perfect are not properly formed in the Armenian language, because when the necessity occurs, they are accustomed to join the participle to the other tenses of the verb substantive.

Future.

Կ արժեցից, I shall move. շարժեսցես, thou shalt move. շարժեսցէ, he shall move.

Կ արժեսցուք, we shall move. շարժեսցիք, ye shall move. շարժեսցին, they shall move.

IMPERATIVE.

Present.

Կ արժեա՛, move thou. մի շարժեր, move thou not. շարժեսցէ՛, let him move.

Կ արժեցիք, move ye. մի շարժեք, move ye not. շարժեսցին, let them move.

The negative particle *մի*, *not*, is also placed with the third person of the present, and before all the persons of the future in every conjugation.

Future.

Կ արժեսջի՛ր or շարժեսցե՛ս, move thou.
շարժեսցէ՛, let him move.

Կ արժեսցուք, let us move. շարժեսջի՛ք,
move ye. շարժեսցե՛ն, let them move.

SUBJUNCTIVE.

The present is like that of the Indicative.

Future.

Կ արժիցեմ, I move, I may, might, could,
should, would move. շարժիցես, thou move,
etc. շարժիցէ, he move, etc.

Կ արժիցեմք, we move, etc. շարժիցեք, ye
move, etc. շարժիցեն, they move, etc.

The future of the indicative, of the imperative, and of the subjunctive from their affinity are adopted by turns in all the four conjugations.

INFINITIVE.

Կ արժել, to move.

PARTICIPLE.

Present.

Կ արժող or շարժեցող, moving, who moves.

Past.

Կ արժեալ or շարժեցեալ, having moved.

Future.

Կ արժելոց, which has to move.

All the verbs active and neuter-active, which in the first person of the perfect end in էցի or ացի, are thus conjugated; and also the verbs Transitive ending in ո-ցի.

Passive Կ արժել, *To be moved.*

The Passive of the first conjugation is formed by changing the է in the last syllable of the Active into ի; the ցի into ցայ; the ոցի into ոցայ; besides a few other variations.

INDICATIVE.*Present.*

Կ արժիմ, I am moved. շարժիս, thou art moved. շարժի, he is moved.

Կ արժիմք, we are moved. շարժիք, ye are moved. շարժին, they are moved.

Imperfect.

Կ արժեի, I was moved. շարժեիր, thou wast moved. շարժեր or շարժիւր, he was moved.

Կ արժեաք, we were moved. շարժեիք, ye were moved. շարժեին, they were moved.

Perfect.

Կ արժեցայ, I have been moved. շարժեցար, thou hast been moved. շարժեցաւ, he has been moved.

Կ արժեցաք, we have been moved. շարժեցայք, ye have been moved. շարժեցան, they have been moved.

Future.

Կ արժեցայց, I shall be moved. շարժեսցիս, thou shalt be moved. շարժեսցի, he shall be moved.

Կ արժեսցուք, we shall be moved. շարժիչիք, ye shall be moved. շարժեսցին, they shall be moved.

IMPERATIVE.

Present.

Կ արժեաց or շարժեցիր, be thou moved. մի շարժիր, be thou not moved. շարժեսցի, let him be moved.

Կ արժեցարուք, be ye moved. մի շարժիք, be ye not moved. շարժեսցին, let them be moved.

Future.

Կ արժեսցիր or շարժիչիր, be thou moved. շարժեսցի, let him be moved.

Կ արժեսցուք, let us be moved. շարժիչիք, be ye moved. շարժեսցին, let them be moved.

SUBJUNCTIVE.

Present is like that of the Indicative.

Future.

Կ արժիցիմ, I shall be moved. Հարժիցիս, thou shalt be moved. Հարժիցի, he shall be moved.

Կ արժիցիմք, we shall be moved. Հարժիցիք, ye shall be moved. Հարժիցին, they shall be moved.

INFINITIVE.

Կ արժիլ or Հարժել, to be moved.

PARTICIPLE.

Past.

Կ արժեալ or Հարժեցեալ, moved, being moved.

Future.

Կ արժելոց or Հարժելի, which is to be moved.

In this manner many Neuter-passive and Common verbs are conjugated.

Active | լուանալ, *To wash.*

INDICATIVE.

Present.

| ուանամ, I wash. լուանաս, thou washest.
 լուանայ, he washeth.
 | ուանամք, we wash. լուանայք, ye wash.
 լուանան, they wash.

Imperfect.

| ուանայի, I washed *or* was washing. լուա-
 նայիր, thou washedst *or* wast washing.
 լուանայր, he washed *or* was washing.
 | ուանայաք, we washed *or* were washing.
 լուանայիք, ye washed *or* were washing.
 լուանային, they washed *or* were washing.

Perfect.

| ուացի, I washed. լուացեր, thou washedst.
 լուաց, he washed.
 | ուացաք, we washed. լուացիք, ye washed.
 լուացին, they washed.

Future.

| ուացից, I shall wash. լուացես, thou
 shalt wash. լուացէ, he shall wash.
 | ուացուք, we shall wash. լուացիք, ye
 shall wash. լուացին, they shall wash.

IMPERATIVE.

Present and Future.

I. ուա՛, լուասնի՛ր or լուասցե՛ս, wash thou.
մի լուանար, wash thou not. լուասցէ՛, let him wash.

I. ուասցուք, let us wash. լուացէ՛ք or լուասնիք, wash ye. լուասցեն, let them wash.

SUBJUNCTIVE.

Future.

I. ուանայցեմ, I wash, may wash, might wash,
 I could, should, would wash. լուանայցես, thou wash, etc. լուանայցէ, he wash, etc.

I. ուանայցեմք, we wash. լուանայցէք, ye wash. լուանայցեն, they wash.

INFINITIVE.

I. ուանալ, to wash.

PARTICIPLE.

Present.

I. ուացող, washing, who washes.

Past.

I. ուացեալ, having washed.

Future.

I. ուանալոց, who has to wash.

Thus also are conjugated the verbs, which in the first person of the Perfect terminate in *յա*.

Passive լուանիլ, *To be washed.*

INDICATIVE.

Present.

լուանիմ, I am washed. լուանիս, thou art washed. լուանի, he is washed.

լուանիմք, we are washed. լուանիք, ye are washed. լուանին, they are washed.

Perfect.

լուացայ, I have been washed. լուացար, thou hast been washed. լուացաւ, he has been washed.

լուացաք, we have been washed. լուացայք, ye have been washed. լուացան, they have been washed.

Future.

լուացայց, I shall be washed. լուացիս, thou shalt be washed. լուացի, he shall be washed.

լուացուք, we shall be washed. լուացիք, ye shall be washed. լուացին, they shall be washed.

IMPERATIVE.

Present and Future.

լուա՛, լուացի՛ք or լուասջի՛ք, be thou washed. լուասցի՛, let him be washed.

լուասցնեք, let us be washed. լուասցիք, be ye washed. լուասցին, let them be washed.

SUBJUNCTIVE.

լուանայցիմ, I may be washed. լուանայցիս, thou mayst be washed. լուանայցի, he may be washed.

լուանայցիմք, we may be washed. լուանայցիք, ye may be washed. լուանայցին, they may be washed.

INFINITIVE.

լուանիլ, to be washed.

PARTICIPLE.

Past.

լուացեալ, washed.

Future.

լուանալի, which is to be washed.

The Passives of the second conjugation are not so harmonious to the ear, whence they are sometimes formed by means of the verbs substantive, or the actives are adopted with a passive sense.

THIRD CONJUGATION.

Active **ՀԵՂՈՒԾ**, *To pour out.*

INDICATIVE.

Present.

ՀԵՂՈՒԾ, I pour out. **ՀԵՂՈՒԾԱ**, thou pourest out. **ՀԵՂՈՒԾ**, he pours out.

ՀԵՂՈՒԾՔ, we pour out. **ՀԵՂՈՒԾՔ**, ye pour out. **ՀԵՂՈՒԾՆ**, they pour out.

Imperfect.

ՀԵՂՈՒԾԻ, I poured out *or* was pouring out. **ՀԵՂՈՒԾԻՐ**, thou pour'dst out *or* wast pouring out. **ՀԵՂՈՒԾՐ**, he poured out *or* was pouring out.

ՀԵՂՈՒԾԱՔ, we poured out *or* were pouring out. **ՀԵՂՈՒԾԻՔ**, ye poured out *or* were pouring out. **ՀԵՂՈՒԾԻՆ**, they poured out *or* were pouring out.

Perfect.

ՀԵՂԻ, I poured out. **ՀԵՂԵՐ**, thou pour'dst out. **ԵՀԵՂ** or **ՀԵՂ**, he poured out.

ՀԵՂՈՔ, we poured out. **ՀԵՂԵՔ**, ye poured out. **ՀԵՂԻՆ**, they poured out.

Future.

ՀԵՂԻՑ, I shall pour out. **ՀԵՂՈՒՑԱ**, thou shalt pour out. **ՀԵՂՈՒՑ**, he shall pour out.

Հեղուք, we shall pour out. Հեղթիք, ye shall pour out. Հեղեն, they shall pour out.

IMPERATIVE.

Present and Future.

Հեղ, Հեղթիք or Հեղեն, do thou pour out. մի Հեղուք, do thou not pour out. Հեղեն, let him pour out.
 Հեղուք, let us pour out. Հեղեն or Հեղթիք, do ye pour out. մի Հեղուք, do ye not pour out. Հեղեն, let them pour out.

SUBJUNCTIVE.

Future.

Հեղուցում, I pour out, I may, might, could, should, would pour out. Հեղուցուս, thou pour out, etc. Հեղուցու, he pour out, etc.
 Հեղուցուք, we pour out, etc. Հեղուցուք, ye pour out. Հեղուցուն, they pour out.

INFINITIVE.

Հեղուլ, to pour out.

PARTICIPLE.

Present.

Հեղող, pouring out.

Past.

Հեղեղ, having poured out.

Future.

Հեղլոց, who has to pour out.

In this manner also are conjugated the verbs which in the first person of the Perfect terminate in *ա*, or *եա*.

Passive Հեղանիլ, *To be poured out.*

INDICATIVE.*Present.*

Հեղանիմ, I am poured out. Հեղանիս, thou art poured out. Հեղանի, he is poured out. Հեղանիմք, we are poured out. Հեղանիք, ye are poured out. Հեղանին, they are poured out.

Perfect.

Հեղայ, I have been poured out. Հեղար, thou hast been poured out. Հեղաւ, he has been poured out.

Հեղաք, we have been poured out. Հեղայք, ye have been poured out. Հեղան, they have been poured out.

Future.

Հեղայց, I shall be poured out. Հեղիս, thou shalt be poured out. Հեղի, he shall be poured out.

Հեղիուք, we shall be poured out. Հեղիք, ye shall be poured out. Հեղին, they shall be poured out.

IMPERATIVE.

ՀԵՂԲՌ or ՀԵՂՋԻՍ, be thou poured out.

ՀԵՂՋԻ, let him be poured out.

ՀԵՂԱՐՈՒՔ or ՀԵՂՋԻՔ, be ye poured out.

ՀԵՂՋԻՆ, let them be poured out.

INFINITIVE.

ՀԵՂԱՆԻԼ, to be poured out.

PARTICIPLE.

Past.

ՀԵՂԵՎԱԼ, poured out.

Future.

ՀԵՂԱԼ, which is to be poured out.

The deficiencies of the third conjugation passive are supplied from it's active.

FOURTH CONJUGATION.

Common verb Ուսանել, *To learn.*

INDICATIVE.

Present.

Ուսանիմ, I learn. ուսանիս, thou learnest.

ուսանի, he learns.

Ուսանիմք, we learn. ուսանիք, ye learn. ուսանին, they learn.

Imperfect.

Ուսանէի, I learned *or* was learning. ուսանէիր, thou learnedst *or* wast learning. ուսանէր, he learned *or* was learning.

Ուսանէաք, we learned *or* were learning. ուսանէիք, ye learned *or* were learning. ուսանէին, they learned *or* were learning.

Perfect.

Ուսայ, I have learned. ուսար, thou hast learned. ուսաւ, he has learned.

Ուսաք, we have learned. ուսայք, ye have learned. ուսան, they have learned.

Future.

Ուսայց, I shall learn. ուսցիս, thou shalt learn. ուսցի, he shall learn.

Ուսցուք, we shall learn. ուսցիք, ye shall learn. ուսցին, they shall learn.

IMPERATIVE.

Present.

Ուսիր, learn thou. մի ուսանիր, learn thou not. ուսցի, let him learn.

Ուսարուք, do ye learn. մի ուսանիք, do ye not learn. ուսցին, let them learn.

Future.

Ուսցիր or ուսանիցիր, learn thou. ուսցի, let him learn.

Աւսուլ, let us learn. ուսջիք or ուսանիջիք,
do ye learn. ուսցին, let them learn.

S U B J U N C T I V E.

The Present is like that of the Indicative.

Future.

Ուսանիցիմ, I learn, may, might, could,
should, would learn. ուսանիցիս, thou
learn, etc. ուսանիցի, he learn, etc.

Ուսանիցիմք, we learn. ուսանիցիք, ye learn.
ուսանիցին, they learn.

I N F I N I T I V E.

Ուսանիլ or ուսանել, to learn.

P A R T I C I P L E.

Present.

Ուսանող, learning, who learns.

Past.

Ուսեալ, having learned.

Future.

Ուսանելոց or ուսանելի, who has to learn.

Thus are also conjugated the common
verbs which in the first person of the Per-
fect terminate in յայ.

They are at the same time active and pas-
sive.

Conjugations of the Irregular verbs.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

Վրնեմ, I make. **առնեմ**, thou makest. **առնէ**, he makes.

Վրնեմք, we make. **առնեմք**, ye make. **առնեն**, they make.

Perfect.

Վրարեմ, I have made. **արարեմ**, thou hast made. **արար**, he has made.

INFINITIVE.

Վրնել, to make, to do.

PARTICIPLE.

Present.

Վրարող or **առնող**, making, who makes.

Past.

Վրարեալ, having made, making.

Future.

Վրնելոց, who has to make.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

Վռնիմ, I am made. առնիս, thou art made.
առնի, he is made.

Վռնիմք, we are made. առնիք, ye are made.
առնին, they are made.

Perfect.

Վրարայ, I have been made. արարար, thou hast been made. արարաւ, he has been made.

Վրարաք, we have been made. արարայք, ye have been made. արարան, they have been made.

INFINITIVE.

Վռնիլ, to be made.

PARTICIPLE.

Past.

Վրարեալ (not արարեցեալ) made.

Future.

Վռնելի or առնելոց, which is to be made.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

Դնեմ, I put. դնես, thou putst. դնէ, he puts.
 Դնեմք, we put. դնէք, ye put. դնեն, they put.

Perfect.

Եղի, I have put. Եղիլ or Եղել, thou hast put. Եղ, he has put.

Եղաք, we have put. Եղեք, ye have put. Եղին, they have put.

INFINITIVE.

Դնել, to put, to place.

PARTICIPLE.

Present.

Դնող, putting.

Past.

Եղեղ, having put.

Future.

Դնելոց, who has to put.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

Դնիմ, I am put. դնիս, thou art put. դնի, he is put.

¶նիմք, we are put. դնիք, ye are put. դնին, they are put.

Perfect.

Եդայ, I have been put. Եդար, thou hast been put. Եդաւ, he has been put.

Եդաք, we have been put. Եդայք, ye have been put. Եդան, they have been put.

INFINITIVE.

¶նիլ, to be put.

PARTICIPLE.

Past.

Եդեալ (not զրեցեալ) put.

Future.

¶նելլ or դնելոց, which is to be put.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

Եւեմ, I hear. լւես, thou hearest. լւէ, he hears.

Եւեմք, we hear. լւէք, ye hear. լւէն, they hear.

Perfect.

Եւայ, I heard. լւար, thou heard. լւաւ, he heard.

I ուսպ, we heard. ըւսպյը, ye heard. ըւսմն, they heard.

INFINITIVE.

I սել, to hear.

PARTICIPLE.

Present.

I սող, hearing, who hears.

Past.

I սելալ, having heared, hearing.

Future.

I սելոց, who has to hear.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

I սիս, I am heard. լսիս, thou art heard. լսի, he or it is heard.

I սիսը, we are heard. լսիք, ye are heard. լսին, they are heard.

Perfect.

Is formed by means of the Substantive verb, as,

I սելալ, լսելի, լսոր or լսելոց, I have been heard. լսելալ, լսելոր, thou hast been

heard. **լուեալ եղեւ**, he has been heard.
Լուեալ, **լսելի**, **լսւր** or **լու եղաք**, we have
 been heard. **լուեալ եղեք**, ye have been
 heard. **լուեալ եղեն**, they have been heard.

INFINITIVE.

լսել, to be heard.

PARTICIPLE.

Past.

լսեալ, heard.

Future.

լսելի, which is to be heard.
 This verb is also regular.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

Ճանաչեմ, I know. **Ճանաչես**, thou know-
 est. **Ճանաչէ**, he knows.

Ճանաչեմք, we know. **Ճանաչեք**, ye know.
Ճանաչեն, they know.

Perfect.

Ճանեայ, I have known. **Ճանեար**, thou hast
 known. **Ճանեաւ**, he has known.

Ճանեաք, we have known. **Ճանեայք**, ye
 have known. **Ճանեան**, they have known.

Ճ'անաչել, to know.

PARTICIPLE.

Present.

Ճ'անաչող, knowing, who knows.

Past.

Ճ'անուցեալ, having known.

Future.

Ճ'անաչելոց, who has to know.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

Ճ'անաչիմ, I am known. Ճ'անաչիս, thou art known. Ճ'անաչի, he is known.

Ճ'անաչիմք, we are known. Ճ'անաչիք, ye are known. Ճ'անաչին, they are known.

Perfect.

Ճ'անուցեալ եղել, I have been known. Ճ'անուցեալ եղեր, thou hast been known.

Ճ'անուցեալ եղել, he has been known.

Ճ'անուցեալ եղաք, we have been known.

Ճ'անուցեալ եղեք, ye have been known.

Ճ'անուցեալ եղեն, they have been known.

INFINITIVE.

Դանաչիլ, to be known.

PARTICIPLE.

Past.

Դանուցեալ, known.

This verb is also regular.

NEUTER

INDICATIVE.

Present.

Ոեղանչեմ, I sin. Աեղանչես, thou sinnest.
Աեղանչէ, he sins.

Ոեղանչեմք, we sin. Աեղանչէք, ye sin. Աեղանչնն, they sin.

Perfect.

Ոեղայ, I have sinned. Աեղար, thou hast sinned. Աեղաւ, he has sinned.

Ոեղաք, we have sinned. Աեղայք, ye have sinned. Աեղան, they have sinned.

INFINITIVE.

Ոեղանչել, to sin.

PARTICIPLE.

Present.

Ոեղանչող, sinning, who sins.

*Past.***Ուղղոցեալ**, having sinned.*Future.***Ուղանչելոց**, who has to sin.
This verb is also regular.**NEUTER.****INDICATIVE.***Present.***Յառնեմ**, I rise. **յառնես**, thou risest. **յառնէ**, he rises.**Յառնեմք**, we rise. **յառնէք**, ye rise. **յառնին**, they rise.*Perfect.***Յարեայ**, I have been risen, I rose. **յարեար**, thou hast been risen. **յարեալ**, he has been risen.**Յարեաք**, we have been risen. **յարեայք**, ye have been risen. **յարեան**, they have been risen.**IMPERATIVE.****Արի**, rise thou. **մի յառներ**, rise thou not.
Արիք, rise ye. **մի յառնէք**, rise ye not.**INFINITIVE.****Յառնել**, to rise, to get up.

PARTICIPLE.

Past.

Յարուցեալ, risen, having been risen.

Future.

Յառնելոց, who is to rise.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

Տամ, I give. **տաս**, thou givest. **տայ**, he gives.

Տամք, we give. **տայք**, ye give. **տան**, they give.

Perfect.

Ետու, I have given. **Ետութ**, thou hast given. **ետ**, he has given.

Տուաք, we have given. **Ետութք**, ye have given. **ետուն**, they have given.

INFINITIVE.

Տալ, to give.

PARTICIPLE.

Present.

Տուող, giving, who gives.

Past.

Տուեալ, having given.

Future.

Sωλη, who has to give.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

Σοιτεωλ_լինիմ, I am given. **տուեալ_լինիս**, thou art given. **տուեալ_լինի**, he is given. **Տուեալ_լինիմք**, we are given. **տուեալ_լինիք**, ye are given. **տուեալ_լինին**, they are given.

Perfect.

Տուայ, I have been given. **տուար**, thou hast been given. **տուաւ**, he has been given. **Տուաք**, we have been given. **տուայք**, ye have been given. **տուան**, they have been given.

INFINITIVE.

Տուեալ_լինել, to be given.

PARTICIPLE.

Past.

Տուեալ, given.

Future.

Տωլի, which is to be given.

NEUTER.

INDICATIVE.

Present.

¶*ωμ*, I come. ¶*ωω*, thou comest. ¶*ωγ*, he cometh.

¶*ωμρ*, we come. ¶*ωγρ*, ye come. ¶*ων*, they come.

Perfect.

¶*λη*, I was come. ¶*ληρ*, thou wast come.
¶*λην*, he was come.

¶*λημρ*, we were come. ¶*ληγρ*, ye were come.
¶*ληγν*, they were come.

INFINITIVE.

¶*ωλ*, to come.

PARTICIPLE.

Past.

¶*ληωλ*, come, being come.

Future.

¶*ωλωγ*, who is to come.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

¶*ωληλ*, I eat. ¶*ωληω*, thou eatest. ¶*ωληγ*, he eats.

Ուտեմք, we eat. ուտեք, ye eat. ուտեն, they eat.

Perfect.

Կերի or կերայ, I have eaten. կերեր or կերար, thou hast eaten. կերեր or կերաւ, he has eaten.

Կերաք, we have eaten. կերայք or կերիք, ye have eaten. կերին or կերան, they have eaten.

INFINITIVE.

Ուտել, to eat.

PARTICIPLE.

Present.

Կերող, eating, who eats.

Past.

Կերեալ, eating; having eaten.

Future.

Ուտելոց, who has to eat.

PASSIVE.

INDICATIVE.

Present.

Ուտիմ, I am eaten. ուտիս, thou art eaten. ուտի, he is eaten.

Ուտիմք, we are eaten. ուտիք, ye are eaten. ուտին, they are eaten.

Perfect.

ԱԵՐԵԱԼ ԵՂԵ, I have been eaten. ԿԵՐԵԱԼ ԵՂԵՐ, thou hast been eaten. ԿԵՐԵԱԼ ԵՂԵՒ, he has been eaten.

ԱԵՐԵԱԼ ԵՂԱՔ, we have been eaten. ԿԵՐԵԱԼ ԵՂԵՔ, ye have been eaten. ԿԵՐԵԱԼ ԵՂԵՆ, they have been eaten.

INFINITIVE.

Ուտիլ, to be eaten.

PARTICIPLE.

Past.

ԿԵՐԵԱԼ, eaten.

Future.

Ուտելի or ԿԵՐՈՒ, which is to be eaten.

ACTIVE.

INDICATIVE.

Present.

ՈՄԱԿԵՄ, I drink. ԸՄԱԿԵՍ, thou drinkest. ԸՄ-
ԱԿԵ, he drinks.

ՈՄԱԿԵԱՔ, we drink. ԸՄԱԿԵՔ, ye drink. ԸՄ-
ԱԿԵՆ, they drink.

Perfect.

ԱՐՔԵ, I drank. ԱՐՔԵՐ, thou drankeſt. ԱՐՔ-
ԵՐ, he drank.

ԱՐՔԱՔ, we drank. ԱՐՔԵՔ, ye drank. ԱՐ-
ՔԵՆ, they drank.

Ունիել, to drink.

Ունիող, drinking, who drinks.

Past.

Ունիեալ or **Ուրբեալ**, drunk or drunken; having drunk.

Future.

Ունիելոց, who is to drink.

The passive is formed with a Substantive verb.

Present.

Ունիմ, I take. **ունիս**, thou takest. **ունի**, he takes.

Ունիմք, we take. **ունիք**, ye take. **ունին**, they take.

Perfect.

Կալայ, I have taken. **Կալար**, thou hast taken. **Կալաւ**, he has taken.

Կալաք, we have taken. **Կալայք**, ye have taken. **Կալան**, they have taken.

INFINITIVE.

Ուել, to take, to have.

PARTICIPLE.

Present.

Ունղ, taking, having, who has.

Past.

Ուելալ, taken, had; taking, having.

Future.

Ուելի or **ունելոց**, who has to take or to have.

NEUTER.

INDICATIVE.

Present.

Երթամ, I go. **Երթաս**, thou goest. **Երթայ**, he goes.

Երթամք, we go, **Երթայք**, ye go. **Երթան**, they go.

Perfect.

Չոքայ or **չոգայ**, I went or I am gone. **չոքար**, thou wentest or art gone. **չոքաւ**, he went or is gone.

Չոքաք, we went, etc. **չոքայք**, ye went. **չոքան**, they went or they are gone.

INFINITIVE.

Երթալ, to go.

PARTICIPLE.

Present.

Երթող, going, who goes.

Past.

Երթեալ, gone; going.

Future.

Երթալոց or **Երթալի**, who is to go.

VERBS IMPERSONAL.

Those verbs are called Impersonal which are used only in the third person, as,

Ամակ, it begins to cloud.

Անձրեկ, it rains.

Յօղէ, it rains little.

Հեղեղատէ, it comes pouring, it runs over.

Ձիւնէ, it snows.

Դառագայթէ, it shines.

Դրաւօտէ, it begins to be day-light.

Արրեկ, it blows very hard.

Փայլատակէ, it lightens.

Պտղաբերէ, it produces fruit.

Առնչէ, it bellows, it roars.

Կաղկանձէ, it howls.

Դառաջէ, it bellows, it roars.

Այգանայ, it clears up.
 Առաւօտանայ, it dawns.
 Երեկոյանայ, it darkens.
 Դիշերանայ, it is become night.
 Առասնայ, it brightens.
 Խաւարանայ, it grows dusky.
 Հրանայ, it kindles.
 Որոտայ, it thunders.
 Վսի, it is reported, they say.
 Երեխ, it appears, it seems.
 Ժուլի, it seems.
 Կարծի, 'tis believed, it is thought.
 Վսի, it is noised abroad.
 Հասանէ or Հասանի, it happens, it falls out.
 Պատահէ, it happens.
 Հանդիպի, it happens.
 Պիտի, it must, it behoves.
 Յաւէ or յաւի, it pains.
 Ենկէ, it becomes, it is fit.
 Երժանէ, it is convenient, it becomes.
 Ենչնարէ, it is impossible.
 Հարթոքէ, it is good, it is well.
 Խիստէ, it is hard.
 Կամէ or Կամքէն, it is wished, it wills.
 Հարկէ, it must, it is necessary.
 Ուրիշէ, it may be.
 Հայտէ, it is clear.
 Համէ, it is enough, it sufficies.
 Պարտէ, it must.
 Ուայելէ, it is fit, it is proper.
 Պետքէն, it must, it is necessary.
 Օրէնէ or օրէնքէն, 'tis lawful, it allows.

Փայթ է, it is cared for.

(Ո)գուշ է, it is expedient.

'Ի զես է, it is suitable, it is convenient, it becomes, it is fit.

PREPOSITION

A preposition is an indeclinable word or particle which placed before a noun changes either it's case, or it's signification.

The prepositions which change the cases of nouns are called *Formers of cases*.

The prepositions which change the meaning of nouns by governing their cases, are called *Rulers of cases*.

Prepositions 'ի, յ, 'ի, և, ա- 'ի form the Dative and the Ablative.

Յ, 'ի, յ are placed before the vowels.

Ա- forms the Dative.

Յ forms the Dative. Before a consonant it is pronounced յը, as, յըտեղ.

Օ forms the Accusative. Before a consonant it was formerly pronounced յը, but at present it is pronounced յը.

Բնդ forms the Dative and the Ablative.

According to the modern usage the Prepositions forming the cases յ, յ and չ are written prefixed and joined to nouns, and the others detached from them.

A COLLECTION OF PREPOSITIONS.

Վու, առ ՚ի, *to, unto, towards, at: by, near, nigh: for, for the sake, on account: on, upon: under: against: amongst.* governs the dative, the genitive, and the instrumental cases.

Բնդ, *with: by: instead: for: under: between: to, unto, towards: on, upon: amongst.* governs the genitive, the dative, the ablative, and sometimes the instrumental.

Բառ, *according: for: out, without: after.* governs the genitive, the dative, and the ablative.

Օւերդ or զւերդ, *as, like.* governs the accusative.

Իբը, իբըն or իբըու, *as, like, about.* governs generally the accusative.

Ծամց or թամց, *without, out, unless.* governs the genitive.

Ոասն, *for, in order to, concerning.* governs the genitive.

Վան, *than, much.* governs the accusative.

Ենթ see **Բ**նդ:

Մինչ or մինչև, *till, until, to, unto.* governs the dative with a preposition.

Հանդերձ, *with, by.* governs the instrumental.

Վեր, *over, above, upon, more, before, past.* governs generally the accusative, and sometimes the dative.

Պէս, *as, like*. governs the genitive and the dative.

Գունակ, *as, like*. governs the genitive and the dative.

Դէմ, *towards*. governs the dative.

Այս or **Կողմի**, *towards*. govern the dative-with-preposition.

Չափ, *till, untill, unto*. governs the instrumental.

Ըուրջ, **շուրջանակի**, *about, around*. govern the circumdative.

Արտաքս, **արտաքոյ**, *out*. govern the genitive or the accusative with **չափ**.

Փոխան, **փոխանակ**, *instead, inbehalf*. govern the genitive.

Անդքյ or **'ի ներքյ**, *under*. govern the genitive.

Ովերյ, *on, upon*. governs the genitive.

Ովեր, **վերոյ** or **'ի վերոյ**, *over, above*. govern the dative, or the accusative with **չափ**.

Ոմէջ or **'ի միջի**, *in, into, in the middle, within, between, amongst*. govern the genitive.

Ոմիջյ, *from the middle*. governs the genitive.

Ոձեռն, *by*. governs the genitive.

Օօրէն, *as, like*. governs the genitive.

Օչետ, **չետի**, **զինի**, *after, behind*. govern the genitive.

Յաղագս or **աղագաւ**, *for, for the sake, because of*. govern the genitive.

՚ պատճառս or պատճառաւ, *for, for the sake, because of.* governs the genitive.

՚ համար, *on account, for.* governs the genitive.

Աակս or ՚ի սակս, *because of, for, on account.* governs the genitive.

՚ պէտս, *for.* governs the genitive.

Յաջմէ or ընդ աջմէ, *on the right side.* governs the genitive.

՚ ձախմէ or ընդ ձախմէ, յաջեկէ or ընդ աջեկէ, *on the left side.* governs the genitive.

Բաց or բայց, *out, without, besides, except.* governs the ablative.

Օատ, *aside.* governs the ablative.

Հեռի, *far, far off.* governs the ablative.

Դաղտ, *secretly.* governs the ablative.

Ուրոյն, *apart, aside.* governs the ablative.

Քաւլ, *God forbid.* governs the ablative.

Հուզպ, մերձ, մօտ, *near, nigh, by.* governs the dative.

Աից, *conjoint, connected, with.* governs the dative.

Օ ոյգ, *joint, with.* governs the dative.

Հիման, *like.* governs the dative.

Հակառակ, *against.* governs the dative.

Փոխարէն, *instead of.* governs the dative.

Առանց, *without, out, besides, unless.* governs the genitive.

Առաջի, *in front, before.* governs the genitive.

Յառաջոյ, *before, from before.* governs the genitive.

Բնդ առաջ, *against*. governs the genitive.

Բնթեր or **առլնթեր**, *near, nigh, by*. govern the genitive and the dative.

Բնդդեմ, *against*. governs the genitive and the dative.

Դեմ ընդդեմ, դեմ յանդիման, հանդեպ, *in front, against, opposite*. govern the genitive and the dative.

Յանդիման, *before, in front*. governs the genitive and the dative.

Եկին յանդիման or **յայտ յանդիման**, *before, in front, evidently, publicly*. govern the genitive and the dative.

Մեկուսի, *apart, aside*. governs the ablative.

Յայսկոյս, *on this side*. governs the genitive.

Յայդ կոյս or **յայնկոյս**, *on that side, beyond, behind*. govern the genitive.

Յառաջ կոյս, *forwards*. governs the genitive.

Յետ կոյս, *back, backward, behind*. governs the genitive.

Դվեր կոյս, *onward*. governs the genitive.

Դվայր կոյս, *downward, downwards*. governs the genitive.

Դեպ վերոյ or **գեր ՚ի վերոյ**, *above, higher, over than*. govern the dative and the ablative.

Որպես, *as, like*. governs generally the accusative.

Դեր քան, ՚ի վերոյ քան, գեր ՚ի վերոյ քան, *above, higher, over than*. govern the accusative.

Վաւելքան, over, above, more than. governs the accusative.

Վզրքան, beyond, further. governs the accusative.

Յառաջքան or **նախքան**, before, first than. govern the accusative.

Երտաքոյքան or **արտաքսքան**, out than. govern the accusative.

Ետոյքան, after than. governs the accusative.

Some prepositions are rarely placed after the nouns.

A D V E R B

An Adverb denotes the circumstances of a verb, or of an action.

A COLLECTION OF ADVERBS.

Այժմ, **այժմու**, **արդ**, **զարդիս**, now, at present, actually, newly, recently.

Այժմէն, already, hence, from this time.

Այսօր or **'ի սերկեանս**, **'ի սերկեանս աւուր**, to-day, in this day.

Աղիւ, to-morrow.

Երեկ or **յերեկն**, yesterday.

Եռանդ or **յեռանդն**, the day before yesterday.

Ենդ երեկս, in the evening, towards the evening.

ՂԵՇԵՐԻ, **ՂԵՇԵՐԱՅՆ** or **ՂՎԵՇԵՐԱՅՆ**, by night, in the night, in the night time.

ՕՄԻՋԱԼՈՒՐՔ, at noon-day.

ԱՎՂ ՔԱՋ, early, betimes.

ԱՅԴՈՒՆ or **ԱՅԳՈՒԾ**, in the morning.

ԱՎՂ ՈՒՐԵԹԻՆ, **ՎԱՂՈՒ ԼՍ**, 'ի **ՎԱՂՈՒԾ**, already.

ՅԱՅՍՄՀԵՄԼ or **ԱՅՍՈՒՀԵՄԼ**, henceforth, henceforward, hereafter.

ՅՈՐՄՀԵՄԼ, since.

ԵՄՈՍ, **ՎԼԻՆԻ**, **ԱՎԱ**, after, afterwards.

ԵՐԵԼԹԻՆ or **ԱԵՐԹ**, sometimes, now and then, from time to time.

ԵՐԵԼ, **ԵՐՔ**, **ՅՈՐԺԱՄ**, **ՄԻՆՀ**, when, while, whilst.

ՈՒԵՄ, **ՅԱՐ**, **ՅԱՐԺԱՄ**, **ՀԱՆԱՊԱՂ**, **ցԱՆԿԻ**, **ՅԱՆԵԺ**, **ՅԱՆԵՄ**, always, ever, continually, every moment, evermore, for ever, eternally.

ԵԵՆ, **ՂԵՇԵԿՍ**, **ՄԱԿԱԵԽՆ**, yet, still.

ՈՒԽԳԵՆ, **ԱՅՆ ԻԽՀ**, when, while, whilst, as long as.

ՈՒԽՀԵԼ, till, untill.

ՉԼ, **չԼ ԼՍ**, **ՄԻՆՀԵԼ**, not, not yet, not as yet.

ՅԱՅՆԺԱՄ, then.

ՅԱՅՆԺԱՄ, till then.

ՈՐԺԱՄԱՅՆ, **ՆՈՅՆԺԱՄԱՅՆ**, **ՆՈՅՆՀԵՄԱՅՆ**; forthwith, very soon, in a moment, immediately, incontinently.

ՅԱՆԿԱՐԾ, **ՅԱՆԿԱՐԾՈՒՍԹ**; **յԵՂԱԿԱՐԾ**, suddenly, on a sudden, all of a sudden,

unawares, in an unexpected manner.

Երագ, **Երագապէս**, **փոյթ**, soon, as soon as, quickly, speedily, readily.

Դեպով, **շտապաւ**, hastily, in haste.

Հուալ, **հուալընդհուալ**, presently, shortly, by and by, forthwith.

Հազիւ, **հազիւ իմն**, scarce, scarcely.

Իսկոյն, **իսկ և իսկ**, immediately, incontinent-
ly, forthwith, instantly.

Անագան, **անագան ուրեմն**, late, unseason-
ably.

Ուր ուրեմն, scarcely, rarely.

Տակաւ, **տակաւ տակաւ**, **առ սակաւ սակաւ**,
by little and little, by degrees.

Աստ or **աստանօր**, here.

Աստէն, hence; here; in this world.

Աստի, **աստուստ**, hence, from hence.

Այսր, here.

Այսրէն, here, hitherward; by this way.

Այտի, thence, from thence.

Այտր, **այդանօր**, there.

Անդ, **անդր**, **անդանօր** or **անտանօր**, there.

Անդէն, thence, there: forthwith.

Անտի, **անդուստ**, thence, therefrom.

Անդստին, thence, from, since.

Յայս կոյս, on this side.

Յայնկոյս, on that side.

Երտաքս, **'ի դուրս**, out, abroad.

Ի ներքս, **ներքոյ**, within, inwardly.

Եռի, **'ի բաց**, **'ի բացեայ**, far, afar, far off.

Ի բացուստ, **'ի հեռաստանէ**, from afar,
from a great distance.

Աօս, 'ի մօտոյ, near, - nearly, at hand, closely.

Ատորե, 'ի ստորե, 'ի վայր, below, under, hereunder, beneath.

Ա վեր, 'ի վեր անդր, up, upon, above, hereupon.

Ա վերուստ, from above.

Ուր, ուրանօր, where.

Ուր ուրեք, where.

Ուստեք, from some place.

Ունայն ուստեք, from every places.

Յառաջոյ, յառաջ կուսէ, from before.

Յետոյ, after, back, backward, behind.

Յետուստ, յետ կուսէ, 'ի թիկանց, from behind.

Յո՛, յոր կոյս, ընդ որ, where, which way.

Այլուր, somewhere else, elsewhere, in another place.

Այլուստ, from elsewhere, from another place.

Աիսնդամ, առ անդամ մի, առ մի նուագ, once, at one time.

Երկիցս, twice.

Երեցս, thrice.

Չորիցս, four times over.

Հնգիցս, five times over.

Ա եցիցս, six times over.

Աախ, նախ առաջին, զառաջինն, first, at first, the first time, in the first place, at the beginning, before.

Երկորդ, ապա, secondly, after, then.

Վի-միւս, one—another, first—in the second place.

Քանիցս, քանիցս անգամ, how often, how much time, how many times.

Բազում անգամ, յոլովակի, յաջախակի, յոքնակի, oft, often, mostly, many or several times, frequently.

Վի ըստ միոջէ, one after another, orderly.

Վի քան զմի, one more than another.

Փոխանակաւ, փոփոխ, by turns, reciprocally, interchangeably, mutually.

Նետ զհետէ, successively, one after another.

Կրկին, կրկնակի, doubly, twice.

Դարձեալ, վերստին, միւսանգամ, անգրէն, again, moreover, once more.

Դ վերջէ or ՚ի վերջոյ, last, lastly, at last.

Ե՞ր, զի՞, զմէ՞, հիմ, առիմէ՞, ընդեր, է՞ր վասն, վասն է՞ր, յոյր սակս, էր ում, առինչ, why? wherefore? for why? for what reason?

Օի՞նչ, what? which?

Օիարդ, իրը, որպէս, how? in what manner? why?

Ոչ, ոչ ապաքէն, is it not?

Քանիօն, how much?

Իւ, իւ իւիք, by which? how?

Վի՞, միթէ — եթէ, or — either?

Ուստ, from whence?

Երբ, յորժամ, when?

Եյն, yes.

Երդարե, յիրաւի, հաւաստեաւ, իսկապէս,

անշուշտ, truly, verily, certainly, surely, indeed, in truth, assuredly, infallibly, undoubtedly, justly, really.

Կարիքավ, very well.

Կպաքէն, արդեօք, truly, verily.

Դրեթէ, գոգ, գողցես, almost, nearly, as it were, pretty near.

(Օ՞ն և օն, so, thus.

Դուցէ, գուցէ թէ, գուցէ երեկը, թերեւս, արդեօք, իցէ թէ, իցէ զի, perhaps, lest, it may be.

Ոթթէ, մի արդեօք, may it be.

Չ, ոչ, no, not.

Եւ ոչ, nor, neither.

Ոչ ևս, no more.

Ոչ բնաւ, ամենևին ոչ, never, by no means.

Ոչ ինչ, nothing.

Ոչյլ ոչ ևս, no more.

Ո՛՛, մի բնաւ, մի երեկը, մի լլցի, մի իւկը, no, not, never, by no means.

(Օ՞ն անդը, forbear.

Վաւ, God forbid, forbear.

Միայն, եւեթ, լոկ, սոսկ, only, but.

Միայնակ, միայն ընդ միայն, singly, solely.

Մի մի, one by one.

Մեկուսի, ուրոյն, առանձինն, առանձնակի, apart, aside, asunder, separately, singly, particularly.

Վհա՛, behold, lo, see, there.

Վհաւասիկ or աւասիկ, behold, here.

Վհաւադիկ or աւադիկ, behold, there.

Վհաւանիկ or աւանիկ, there, behold.

Ա, մանաւանդ, նա՛ մանաւանդ, այն զի,
յաւետ, առաւել, տի՛, տի՛նա, rather, more,
than, nay, chiefly.

Ինձէն, by my-self.

Վեզէն, by thy-self.

Ուզէն, by our-selves.

Չեզէն, by your-selves.

Ըստմէն, from since, from this time.

Ինքնին, by himself.

Գլխովին, almost, quite, totally.

Ըոլորովին or բոլորովիմք, wholly, totally,
entirely.

Կամաւ or կամովին, voluntarily, willingly.

Երեք, ever, at any time.

Ուրեք, in some place.

Ուստի, whence, from whence.

Կարի, too, much, most, too much.

Եւրովի, by himself.

Չրի, freely, for nothing, gratis.

Ուժնակի, violently, vehemently.

Կողմնակի, side-ways, obliquely.

Ուղղակի, directly, perpendicularly, in a
straight line.

Չեռամքացի, with or by hand.

Եշանացի, with a sign.

Եքացի, by or with kicking.

Հայերէն or Հայեցի, in Armenian.

Եբրայեցերէն, in Hebrew.

Երեարէն, in the Jewish language.

Յունարէն, in Greek.

Կենդանւոյն, alive.

Վցովիմք, nationally, with whole family.

Ամենելիմբ, wholly, totally.

Դիւրաւ or Հեշտեաւ, easily, readily, without trouble, at leisure.

Բնաւ, totally, almost, ever.

Սստիւ, severely, cruelly, rudely, hardly.

Աանխաւ, before, beforetime, formerly.

Ճշդիւ, exactly; sparingly.

Ճշմարտիւ, truly, indeed, really, certainly.

Մեղմով, softly, gently, slowly, mildly, quietly, peaceably.

Բարւոք or բարւոքապէս, well, rightly.

Դբնէ, naturally, by nature, radically, originally.

Յառաջնմէ or յառաջուց, before, already; primitively, formerly.

Դմասնէ, partly, in part.

Յոյժ, too, much, too much, very much, most.

Յարժանի, worthily, justly.

Մռաւօտու or առաւօտուց, in the morning.

Յանչափս, exceedingly, excessively, immoderately, extremely.

Մարդկօրէն, մարդկաբար, մարդկապէս, humanly, as a man.

Աբտաքուստ, from without, outwardly.

Յայնմէտէ, thenceforth, thenceforward.

Դոյնչափ, so much, so many.

Միանգամայն, at once, together.

Դհարեանցի, superficially, carelessly.

Աբագ աբագ, fast, hastily, quickly, speedily, soon.

Որպէս, as, how.

Որզան, որբար, որգոն, as.

Համօրէն, totally, wholly, altogether.

Ինդ վայր, in vain, needless, to no purpose.

Հյլընդայլոյ, diversly, otherwise, contrarily.

Ինդ ամենայն, altogether, totally, wholly.

Հւս քան զես, more and more.

Հյապէս, սոյնապէս, so, in this manner.

Հյդպէս, դոյնապէս, so, thus, in that manner.

Հյապէս, նոյնապէս, thus, in that manner.

Հմանապէս, in like manner, so, thus.

Հոյնօրինակ, alike, so, thus.

Ոիօրինակ, alike, equally, in the same manner.

Օխարդ, որպէս զիարդ, as, like, how.

Օորօրինակ, as, for example.

Հարաչար, badly, sadly, ill, miserably, cruelly.

Հյլապէս, այլազգաբար, diversly, otherwise.

Յայտնի, յայտնապէս, evidently, clearly, openly, publicly.

Ոեկին, մեկնօրէն, explicitly, plainly, openly, clearly.

Հու 'ի լու, publicly, openly.

Ծածուկ, 'ի ծածուկ, ծածկաբար, զանիլաբար, secretly, in secret, under hand.

Հոելեայն, լոիկիմն, silently, tacitly, quietly.

Դիւրաբար, easily.

Բռնի, բռնաբար, forcibly, by force, violently.

Դժուարաւ, hardly, not easily, scarcely.
 ՚Ի հարկէ, հարկաւ, necessarily, inevitably.
 Յակամայս, unwillingly, forcibly, with regret.
 Կամակար, ՚ի կամակարուց, willingly, voluntarily, readily.

Ոռւր, ՚ի զուր, տարապարտուց, վայրապար, ընդ վայր, ՚ի նանիր, in vain, vainly, to no purpose, without any reason.

Յանդեպս, unfitly, improperly, amiss, absurdly.

Յանգետս, ignorantly, unknowingly.

Ենգաւ, by fraud, fraudulently, deceitfully.

՚Ի մերկուց, nakedly.

Հետի, հետիոտս, on foot.

՚Ի, որոդ, newly, recently, freshly, lately, just now.

Ոյչափ, այսքան, so much, so many.

Ոյլչափ, այդքան, so much, so many.

Որչափ, որքան, as much, how much, how many, as far.

Համանգամայն, միանգամայն, ՚ի միասին, առ հասարակ, together, altogether, all at once, wholly, totally, completely, entirely, in the mean while.

Ըստ, much, many, greatly, a great deal, very, enough.

Յաւէտ, առաւել, more, at most, too much, very much.

Ըստել ևս, more than.

Սակաւ, սակաւ մի, սակաւիկ ինչ, խուն մի, խուն ինչ, փոքր մի, դոյզն ինչ, փոքր ՚ի

շատէ, little, but little, some, somewhat, something, less, in a small quantity.

բաւականապէս, sufficiently, well enough, duly, tolerably.

CONJUNCTION

A Conjunction is an indeclinable word which connects the parts of speech together, or one sense with another.

A COLLECTION OF CONJUNCTIONS.

և, **և** or **ու**, and, or.

Եւս, **ես և**, **և ես**, **այլ**, **այլեւ**, **նաև**, **նաևս**, **իսկ**, **դարձեալ** also, too, still, yet, more, even.

կամ, **և կամ**, **կամ թէ**, **թէ**, **եթէ**, or, either.

բայց, **սակայն**, **համայն**, **այլ սակայն**, **բայց սակայն**, **բայց միայն**, **բայց եթէ**, **միայն**, **միայն թէ**, **քան թէ**, **եթէ ոչ**, but, only, unless, except, save, nevertheless, notwithstanding, however, yet, provided, upon condition that, if not.

թէ և, **թէպէտ**, **թէպէտև**, though, al- though, however.

թէ և ոչ, though not.

Ոչ եթէ, **իբր ոչ եթէ**, no, not.

Ո՛չ միայն, not only.

Ո՛յս է, այն է, նաև է, այսինքն, այսինքն է,
it is, that is to say, to wit.

Որպէս, իբր, իբրև թէ, որպէս այն թէ, իբր
այն թէ, as, if it were.

Բայ որում, as, how.

Օրինակ իմն, զորօրինակ, as, for example.

Արդ, և արդ, այլ արդ, բայց արդ, իսկ
արդ, ապաքէն, then, therefore, in conse-
quence, now.

Այն զի, rather.

Օչ, քանզի, վասն զի, որպէս զի, փոխանակ
զի, այսու զի, այն զի, նա զի, որպէտետև,
մինչ, for, because, that, whereas, foras-
muchas, in order to, to the end that, since.

Ուր, where.

Որ, that.

Ապա, ուրեմն, ապաքէն, ապա ուրեմն, նա
ուրեմն, ուստի, վասն որոյ, այսը ազագաւ,
սմին իրի, դմին իրի, նմին իրի, այսուհե-
տև, then, therefore, wherefore, in or by
consequence, for this reason.

Բան, քան թէ, առաւել, մանաւանդ, յա-
ւէտ, նաև, թաղթէ, than, rather, at most,
on the contrary.

Ոինչ, մինչև, մինչզի, անդամ, զի, զի և,
so that, till, until.

Ուշ, եթէ, իսկ թէ, ապա թէ, ապա եթէ
or ապեթէ, if.

Ապա թէ ոչ, otherwise.

Դէթ, գոնէ, գոնեայ, at least.

Ուշ, եթէ, և թէ, զի, բայ, բամ, որ, that.

INTERJECTION

An Interjection expresses the passions of the soul.

A COLLECTION OF INTERJECTIONS.

Երանի, երանի թէ, յանկարծ, իցէ թէ, իցիւ, ով, օշ, would to God, may it be!

Ո՞, ով, ով թէ, բարէ, վաշ, oh! oh! wonderful! see! o God!

Ո՞ ո՞, ով, ո՞չ, ո՞չ ո՞չ, է՞չ, ը՞չ, վայ, վայ վայ, ա ա, ափսոս, աղէտ, աւաղ, եղուկ, բարէ, oh! alas! woe be to! poor! wretch that!

Վ ա՞շ, վա՞շ վա՞շ, ո՞չ ո՞չ, oh joy!

Վ ա՞չ, վա՞շ, ո՞չ, յէ՞չ, է՞չէ, Տը Տը, այ, է, a! ah!

Ե՞յ, ով, իշտ, այի, o! fie! pish!

Վ զէ, հանգա, օն, հա՞, come, come on, cheer, well well.

Ժա՞ղ, forbear.

Ե՞ծ, բեր, bring, come.

Ե՞կ, եկ բեր, come, come bring.

SYNTAX

Syntax is the due conjunction or connexion of the parts of speech.

Substantives agree with each other in three ways.

1. When another substantive is added to express and explain the former more fully, as, Ալեքսանդրա- Դարերին Հանդերձ . with Cleopatra his daughter. Ետ Ալեքսանդրա ընդունաբ իւր . he has given Cleopatra his daughter. Ը զգել Ալեքսանդրին իւրովք , զբուծած Խորայէլի . to visit his brethren the children of Israel.

2. When one thing is said to belong to another, as, Գիրք Ճննդեան Յեսուսի Վրեա- տոսի որդւոյ Դաւիթի որդւոյ Աբրահամու . the book of the generation of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraam. Տային վկայութիւն առաքեալքն զարդարեան Տեսան . gave the apostles witness of the resurrection of the Lord.

3. When a substantive or gerund like a verb governs another substantive, as, Յետ Ճննդեան գիրքութեան Ճշմարտութեանն . after that we have received the knowledge of the truth. Եպսամբութեան ուսուցանես 'ի Առ սիւէ 'որոց 'ի Հեթանոսս ամենայն Հրեայք են . thou teachest all the Jews which are among the Gentiles to forsake Moses. Բայց չհոգեոյն հայեայութեան մի թողքի . but the

blasphemy against the (Holy) Ghost shall not be forgiven .

Substantives agree with Adjectives when governed by the same, as, ԱԵՂ Տարակարարէ Ահնէին Կողին՝ որք այժմ պատմեցան . unto us they did minister the things, which are now reported. Օ Ճնողս անարգուք . disobedient to parents. Եղեցն շարժուն՝ ի հողմ . a reed shaken with the wind. Գեղեցիկ՝ ի տեսանել, և քաղցր՝ ի կերակուր . that is pleasant to the sight, and good for food. Եւ՝ ի հանաց գլխաւորաց ոչ սահման . and of the chief women not a few. Ետես իրաք մի՝ ի ծնէ . he saw a man which was blind from his birth . Եւ Աբրամ էր Ածառուն յոյժ անասնով, և արծաթով, և սուխով . and Abram was very rich in cattle, in silver, and in gold. Բայց Ռաքել բարի էր աւուլամբ, և գեղեցիկ երեսօտ . but Rachel was beautiful and well-favored . Ողջամիսու՝ ի հաւատու, ՚ի սէր, ՚ի համբերութեան . sound in faith, in charity, in patience. Եւ Ածն՝ ի յէնջ Եղեցի ձեր սպասաւոր . but he that is greatest among you shall be your servant . Արքունքագոյն յորդեն նորա . the youngest of his sons.

The Comparatives govern generally the Accusative with the preposition քան, as, Օ ք կարի զօրաւորագոյն քան զեղ Եղեր . for thou art much mightier than we. ԱԵծ քան զՅուն նան է աստ . a greater than Jonas is here.

Also the Middle nouns govern different

cases, as, ԱՇԱ Ազամ Եղե իբրև զ՞ի 't Ք՞նջ. behold, the man (Adam) is become as *one of us*. Ո՞ւ սրբեացէ զանձն իւր 't հանահնցածնաց . how can he be clean that is born of a woman? Եւ ոչ հեռի իսկ է յերաշանչեւր ու Քէ 't Ք՞նջ. though he be not far from *every one of us*. Օ այլուր, Արագելոց անպի ոչ տեսի. but *other of the Apostles* saw I none.

CONCORDANCE OF ADJECTIVES WITH
SUBSTANTIVES.

1. The adjective may be placed before or after the substantive; joined, or divided from it.
2. The adjective may or may not be of the same case or number with the substantive.
3. The governing preposition may be placed either before the substantive or adjective, or before both being repeated.

Examples.

Ալենդանի և Տշնաշնահան բանիւն Աստուծոյ. by the word of God, which liveth and abideth of ever. Ո՞ւ ծառն և հապարելըն և անձեռագործ իսրանան. by a greater and more perfect tabernacle, not made with hands. ՚Ն վերայ Թբիլոյ պարանոցի նորա. upon the smooth of his neck. Եփեացես զմիս նորա 't սրբում պեշոջ. seethe his flesh in the holy place. Ո ասնամենայն Եղելոց զօրութեանցն. for all the migh-

ty works. Եարձան յԱրուսաղեմ յանուան նէալ լքանէն Զիթենեաց. returned they unto Jerusalem from the mount called Olivet. Եւ մէծամէծ ևս քան զսոյս ցուցանէն մա զգործն. and he will shew him greater works than these. Եւ պատժեաց Աստուած զՓարաւոյն պատժօս մէծամէծօս և չարօս և զտուն նորա. and the Lord plagued Pharaoh and his house with great plagues. Ալեալ քեղին աւելրդան հայցելով ծածկես զապարումն փեղկից խորանին յետոյ կողմանէ. the half-curtain that remaineth, shall hang over the back-side of the tabernacle. Աւը և լսիցեն զանուան ուում մէծ մէծ, և զիւանէն ուում հզօրէ, և զբաղին ուում չգելը. for they shall hear of thy great name, and of thy strong hand, and of thy stretched-out arm. Եկն կին մի որ ուներ շիշեղոյն առրդեան աղնուի մէծագոյն. there came a woman having an alabaster-box of ointment of spikenard, very precious. Տեսի զՃեր նստեալ բարձրութեան և գլուխցելը. I saw also the Lord sitting upon a throne, high and lifted up. Տեր, զանդ մի զանդէա և զարդար կորուսանիցեա. Lord, wilt thou slay also a righteous nation? Եւ մարդոյ մէշաւորէ նէնդաւորէ փրկեա զիս. o deliver me from the deceitful and unjust man. Բայց զլու մարդկան ոչ ոք կարէ հնազանդել չչարն և զանիարդ և զաւ թունօք մահարերին. but the tongue can no man tame: it is an unruly evil, full of deadly poison. Յուսմուս պէս պէս և յօտարածայնս . with divers and

strange doctrines. Առ հարսն եղելոյ առեւ-
տեացն. of the promise made unto our fathers.
Դքերանոյ երրոշ և երես վեայիշ հաստատեա-
ցի ամենայն բան. in the mouth of two or
three witnesses every word may be es-
tablished. Առ էր ամազ վեցհարեւրոց. Noah was
six hundred years old. Դքրեւ ասպարեսօս հնգե-
պասան. about fifteen furlongs off. Դվեցհա-
րիւրորդի և 'ի միում ամի յամսեանն առաջ-
նում. in the six hundredth and first year,
in the first month. Այսիւժ գնոյ զգեօղն վա-
ճառեցիք. և նա ասէ, այս այնլատ. whether
ye sold the land for so much? and she said,
yea, for so much. Այս այնպիսի. such a
one as this is. Օի զօրութեանք այսպիսիք 'ի
ձեռաց սորա լինիցին. that even such mighty
works are wrought by his hands. Յորք աշ-
խարհէ ես, կամ յորք ժողովրեանէ. what is
thy country? and of what people art thou?
Ուրաւուսապահուած դատիք. with what judge-
ment ye judge. Օքնչ չառ է իմ, կամ զքնչ
յանցանք են իմ. what is my trespass, what is
my sin? Հանդերձ ծերովչ ոմամբ, և ճարդա-
բախօսաւ Տերութեած ոմամբ. with the elders,
and with a certain orator named Tertulus.
Եգիտ Հրեայ զոն անուն Ակիւղաս. and found a certain Jew named Aquila. Դ հո-
վուէ միունք. from one shepherd. Օքան ինչ
եծ առքեղ հասուցանիցեն, և զուտ ինչ դա-
պասպան ինքեանք դատեսցեն. Every great
matter they shall bring unto thee: but every
small matter they shall judge. Աա աւանիկ

աղնուահանի էն ցանկացեալ են, այս ինքն է՝ էրինաս-որին. but now they desire a better country, that is, an heavenly. Առանց երիք խղձելոյ. doubting nothing. ՚Ն գալ դուռ, շաբաթուն. the next sabbath (or sabbath-day.) Այլովք բանիւք բազմօք. with many other words. Առ այլ երնջովք. by the other kine. ՚Ն գառնալ քեզ ե-բառանչե-ը ՚ի չարեաց ձերոց. in turning away every one of you from his iniquities. ՚Ն վերայ միոյ ուրուք ՚ի լերանց. upon some mountain.

Notwithstanding the great licence in the use of adjectives the following rules must be generally observed.

1. The adjective placed after the substantive must agree with it in number and case, as, քարամքք մեծամեծօք, with great stones. զօրութիւնք այսպիսիք, such mighty works.

2. The adjective placed before a substantive does not agree with it, excepting the monosyllable adjectives, as, մեծամեծ քարամքք, with great stones. այսպիսի զօրութիւնք, such mighty works. այլովք բանիւք, with other words. ՚ի սրբում տեղւոջ, in the holy place.

3. When a verb or participle is before the substantive and after the adjective, the adjective agrees readily with the substantive, as, աստուածայնով զինէ զօրութեամք, he armeth with divine force. աստուածայնով զի-

Նեալ զօրութեամք, *armed with divine force.*

4. An adjective with the article or the letter distinctive of the person, placed before a substantive, agrees with it in number and in case, but not always, as, մեծաւն և կատարելովն և անձեռագործ խորանաւն, *by a greater and more perfect tabernacle, not made with hands.*

5. When there are many substantives before one adjective only, the adjective is in the plural, and agrees with them, as, Սաւուդ և Յոնաթանն սիրելիք և գեղեցիկք վայելուչք, *Saul and Jonathan (were) lovely and pleasant.*

6. The governing preposition is joined to the case which precedes it, whether substantive or adjective, as, յանուանեալլեռն, *from the mount called.* 'ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ, *from the deceitful and unjust man.*

7. When the adjectives or substantives placed before are joined with the conjunction և, *and*, the governing preposition is applied to all, as, յանեղծ և յանարատ և յանթառամ ժառանգութիւնն, *to an inheritance incorruptible, and undefiled, and that fadeth not away.* 'ի հնազանդութիւն և 'ի հեղումն արեանն, *unto obedience and sprinkling of the blood.*

8. When the adjective or substantive placed before is simple, and many substantives or adjectives follow, the governing pre-

position governs the first word, and the second and third which follow; however not always, as, 'ի չար խորհրդոց, 'ի բանից և 'ի գործոց, *from evil thoughts, words, and works.* զայր արիւնահեղ և զնենգաւոր, *the bloody and deceitful man.*

CONCORDANCE OF PRONOUNS.

The personal pronouns **ես**, *I*, **դու**, *thou*, **ինքն**, *he or himself*, are substantives, and as substantives agree with adjectives, as, **Ա ասն ձեր կեղծաւորաց**, *of you hypocrites.*

Ինքն signifies sometimes *self*, as, **Ես ինքն մարդ եմ.** *I myself also am a man.*

The definitive pronouns **սա**, **դա**, **նա**, *he (she, it)* are substantives, and so agree with adjectives, as, **Դոքա յետինքդ.** *these last.* **Եւ կամ ինքեանք սոքա ասասցեն.** *or else let these same here say.*

The definitive pronouns **սոյն**, **դոյն**, **նոյն**, *this, that, same*, are adjectives, and so agree with substantives, as, **Դ սոյն** or **'ի սմին աւուր.** *on this day, or in the course of this day, or to day.* **Ըստ դմին օրինակի.** *in the like manner.* **'ի նմին զանգուածոյ.** *of the same lump.* **Յորոգայթ 'ի նոյն անկցի.** *into that very destruction let him fall.* **Եւ սմին այսմիկ զամենայն փոյթ 'ի մէջ առեալ.** *and besides this, giving all diligence.*

The de finitive pronouns **այս**, *this*, **այդ**, **այն**, *that*, are generally adjectives, but some-

times substantives, as, **Օ ի՞նչ գործեցեր զայդ.** what is this that thou hast done? **Այս են ծնունդք որդւոյն Այսի.** these are the generations of the sons of Noah. **Յայս երկուս պատուիրանս.** on these two commandments: **Որոց զայս ընդ միմեանս երդմունս արարեալ էր.** who had made this conspiracy. **Եթէ եղեալ իցէ ըստ բանիս մեծի այսորիկ.** whether there hath been any such thing as this great thing is? **Ի չարեացդ քոց յայդցանէ.** of this thy wickedness. **Ուղթովդ այդուիկ.** by this epistle. **Բստ ամենայն բանիցս այսոցիկ,** **և ըստ ամենայն տեսլեանս այսորիկ.** according to all these words, and according to all this vision. **Արանի որ պահէ զբան մարդարէութեանս զայս.** blessed is he that keepeth the sayings of the prophecy. **Յազգէ յայդմանէ.** of this generation. **Անձինք ծառայից քոց այսոցիկ յիմնից.** the life of these fifty thy servants. **Աեցցեմ 'ի հիւանդութենէ աստի իմմէ յայսմանէ.** shall I recover of this disease? **Օ այն Մովսէս՝ զորուրացանն ... զնա Աստուած իշխան և փըրկիչ առաքեաց.** this Moses, whom they refused ... the same did God send to be a ruler and a deliverer.

The possessive pronouns **իմ,** *my,* **քո,** *thy,* **մեր,** *our,* **ձեր,** *your,* **իւր,** *his,* **իւրին,** *his own,* are adjectives. When they are without substantives, receive either the articles **ա,** **Դ,** **Կ,** or the adverbs **ասպէտ,** **անդի,** as, **Վո՞ է ամենայն ինչ,** **և 'ի քոյոցդ տուաւ քեզ.** all things come

of thee, and thine own have we given thee. Հանգեաւ յիւրոց գործոց անտի, որպէս և Աստուած յիւրայոցն. he also hath ceased from his own works, as God did from his.

The pronouns possessive derived իմային or իմոյին, *my*, ձերային or ձերոյին, *your's*, are put before the substantives.

The pronoun relative որ, *who*, *which*, *what*, *that*, is substantive, and in different manners agrees with antecedent and following nouns, as, Աչս՝ որովք ոչ տեսանիցեն, և ականջս՝ որովք ոչ լսեցեն, *Eyes that they should not see, and ears that they should not hear.* Ի ուաւ 'ի նմանէ վասն որ 'ի Քրիստոս Յիսուս հաւատոցն, *heard him concerning the faith in Christ.* Օ ի մի ինչ եկեսցէ 'ի վերայ իմ յորոց գուքդ ասէք, *that none of these things which ye have spoken come upon me.* Արում ինդըէ 'ի քէն՝ տուր, և որ կամի փոխ առնուլ 'ի քէն՝ մի գարձուցաներ զերեսս, *give to him that asketh thee, and from him that would borrow of thee turn not thou away.* Ե վախճան աւուրցս այսոցիկ խօսեցաւ ընդ մեզ որդւովն, զոր եղ ժառանգամենայնի, որովև զյաւիտեանսն արար, որ է լոյս փառաց, *hath in these last days spoken unto us by his son, whom he hath appointed heir of all things, by whom also he made the worlds.* Who being the brightness of his glory. Եւ պատմեաց Առվեհս Ահարոնի զամենայն պատգամն՝ զոր առաքեաց զնա Տէր, and Moses told Aaron all the words of the

Lord who had sent him. Եւ ամենայն արք տան նորա՝ ընտոծինք և արծաթազինք՝ որ էին յազդաց օտարաց, թլիատեաց վնոսա, and all the men of his house, born in the house, and bought with money of the stranger, were circumcised with him. Յորոց դուն 'ի խնդիր երթեալ էիր, which thou wentest to seek. Արոց զարիւնն Այիղատոս խառնեաց ընդ զոհսն նոցա, whose blood Pilate had mingled with their sacrifices. Եւ որ մատուցեալ 'ի վէմն կենդանի, to whom coming, as unto a living stone. Արոյ սերմն իւր 'ի նմին, whose seed is in itself. Եւ ժողովեցին, որ շատ, և որ սակաւ, and gathered, some more, some less.

The articles-distinctive-of the persons *o* of the first, *q* of the second, *u* of the third, besides showing the persons joined to the terminations of words, have also the force of the English articles *a* and *the*, and give energy and ornament, as, Տէր և Ա արդապետ (without any article) *Lord and Master*, but with the article *o* so, Տէրս և Ա արդապետս, it may have three senses: 1°. *I who am a Lord and a Master.* 2°. *This Lord and Master.* 3°. *My Lord and Master.* So Տէրդ և Ա արդապետդ, 1°. *Thou who art a Lord and a Master.* 2°. *That Lord and Master.* 3°. *Thy Lord and Master.* Likewise Տէրն և Ա արդապետն, 1°. *His Lord and Master.* 2°. *That Lord and Master.* 3°. *The Lord and the Master.* Օ զիր զհետ ելեալ ես Երքայդ

Խարայէլի, after whom is the King of Israel come out? **Տեղիս անապատ է**, և օրս տարածամեալ, this is a desert place, and the time is now past. **Օ ի՞նչ իրք են՝ վասն որոյ եկիքդ**, what is the cause wherefore ye are come? **Եթէ ընդ փայտ դալար զայս առնեն**, ընդ չորս զի՞նչ լինիցի, if they do these things in a green tree, what shall be done in the dry? **Առ դու զորդիդ քո սիրելի**, զոր սիրեցեր զիսահակ, take now thy son, thine only son Isaac, whom thou lovest. **Արտաքին մարդս մեր**, our outward man. **Օ ի՞նչ իցէ ՚ի մեռելոցն յառնել**, what the rising from the dead should mean? **Վեկնեցարուք ՚ի վրանաց արանց խստասրտացդ այդոցիկ**, depart (I pray you) from the tents of these wicked men. **Յարանցս յայսցանէ եկելոցս ընդ մեզ**, of these men who have companied with us. **Ով արար զխուն և զհամը**, զականին և զկոյր, who maketh the dumb, or deaf, or the seeing, or the blind? **Եկայք ՚ի հարսանիսս**, come unto the marriage. **Յոր եսդ իթանեմ**, in the midst whereof I dwell. **Յերիցուէ առ Գայիոս սիրելի**, զոր եսդ սիրեմ Ճշմարտութեամք, the elder unto the well-beloved Gaius, whom I love in the truth. **Օ ի ուր եմն իցեմ**, և դուք անդ իցէք, that where I am, there ye may be also. **Օ որ դուդ առնես**, that thou doest. **Որում դուն վկայեցեր**, to whom thou bearest witness. **Վինչ առ ձեզս եմ**, being yet present with you. **Օ որ նայն առնէ**, what things soever he doeth. **Օ որ սայս առնէ**, which

this man hath done. Տեսանիցեք զոր ընտրեացդ իւր Տէր, զի ոչ գոյ նման դորա յամենեսին 'ի ձեզ, see ye him whom the Lord hath chosen, that there is none like him among all the people. Ա'լ է որ ասեդ ցըեզ, who it is that saith to thee. Ինդ որում և համարձակեալդ խօսիմ, before whom also I speak freely. Օ իշխանաց աշխարհիս այսորիեկ ըզիափանելեացս, of the princes of this world that come to nought. Օ իարդ այժմդ տեսանէ, but by what means he now seeth. Արակէս և կանխաւն ասեի, as I have also told you in time past. Խոկ յոր ոչն իցեն սոքա մերձ, կոյր է և զաշացու, but he that lacketh these things is blind, and cannot see afar off.

C O N C O R D A N C E O F V E R B.

The verb which is not a participle, or infinitive, is governed by a nominative, as, Խոկզբանէ արար Աստուած զերկին և զերկիր, in the beginning God created the heaven and the earth. Եւ երկիր էր աներեւոյթ և անպատրաստ, and the earth was without form, and void. Եւ Հոգի Աստուածոյ ըրջէր 'ի վերայ ջուրց, and the Spirit of God moved upon the face of the waters.

The participle and the infinitive are often governed by a genitive, as, Ա, ախ ծնանին՝ մինչեւ է մատեալ առ նոսա մանկաբարձաց, they are delivered ere the midwives come in unto them. Բանալ երկնից, և իջանել Հո-

գւոյն սրբոյ ...

և գալ ձայն յերկնից, the heaven was opened, and the Holy Ghost descended ... and a voice came from heaven.

In like manner are governed the preter-perfect, and the preter-plu-perfect tenses formed by a participle, and a substantive verb, as, Եւ ոչ գիտեր Յակովը թէ Ուաքելայ կնոջ իւրոյ գողացեալ էր զնոսա, for Jacob knew not that Rachel had stolen them. Դարան գործեալ է նմա 'ի նոցանէ արանց աւելի քան զքառասուն, there lie in wait for him of them more than forty men.

The accusative cannot properly govern a verb, but is subject to it, as, Եւ արդ որով հետեւ ազգ եմք Աստուծոյ, ոչ պարտիմք համարիլոսկւոյ՝ կամ արծաթոյ՝ կամ քարի, որ 'ի ձարտարութենէ և 'ի մտաց մարդկան քանդակեալ իցէ՝ զաստուածականն լինել նմանող, forasmuch then as we are the offspring of God, we ought not to think that the Godhead is like unto gold, or silver, or stone, graven by art and man's device.

The nominative of nouns agrees generally in number with a verb which is not a participle or infinitive, excepting those without singular number, or collective, as, Յարեաւ այլ ազգ, որ ոչ ձանացէին զԾէր, there arose another generation after them, which knew not the Lord. Եկն միաբան բազմութիւնն, և խոնեցաւ, զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նոցա, the multitude came together, and were confounded because that

every man heard them speak in his own language. Աւ ժողովուրդն ակն ուներ Օ աքարիայ, և զարմանային ընդ յամեն նորա, and the people waited for Zacharias, and marvelled that he tarried so long.

The nouns joined with the conjunction և, and, sometimes agree, sometimes not, as, Աւ մեծացաւ այրն յոյժ յոյժ, և եղե նորա ոչ խար և արջառ յոյժ, ծառայք և աղախնեայք, ուղտք և էշք, and the man increased exceedingly, and had much cattle, and maid-servants, and men-servants, and camels, and asses. Աղեն իմ արջառ և ոչխար և էշք, ծառայք և աղախնեայք, I have oxen, and asses, flocks, and men-servants, and women-servants.

When the noun, or, pronoun is only one, the verb must be of the same person, as, Ասմիայն մնացեալ էի, և սոքա ուր էին, I was left alone; where had they been?

When the persons are different the verb agrees with the first, as, Գալով գայցեմք ես և մայր քո և եղաբք քո, և երկիրպագանիցեմք քեզ, shall I, and thy mother and thy brethren, indeed come to bow down ourselves to thee to the earth? Յորժամ դու և նա միայն իցեք, between thee and him alone. Աթէ ես, և եթէ նոքա այսպէս քարոզեցաք, whether it were I or they, so we preach.

Sometimes the verb is supposed, as, Ուեք կաւ, և դու ստեղծիչ մեր, և գործք ձեւաց քոց ամեննեքին մեք, we are the clay,

and thou our Potter; and we all are the work of thy hand.

The verb active governs generally the accusative, as, Եւ արար Աստուած զմարդն ՚ի պատկեր իւր ։ ըստ պատկերի Աստուծոյ արար զնա ։ արու և էգ արար զնոսա, so God created man in his own image; in the image of God created he him; male and female created he them. Եւ տնկեաց Աստուած զդրախտն յլցիւմ ընդ արևելս, և եղ անդ զմարդն զոր ստեղծ, and the Lord God planted a garden eastward in Eden; and there he put the man whom he had formed.

Sometimes the letter ւ a sign of the accusative is supposed, as, Եւ տայ ամենայնի կեանս և շունչ, և զամենայն ինչ, he giveth to all, life, and breath, and all things. Եւ առ մի ՚ի կողից նորա, և ելից ընդ այնը մարմին, and he took one of his ribs, and closed up the flesh instead thereof.

The verb active governs secondly another accusative, as, Դու զ՞ն առնես զքեզ, whom makest thou thyself? Ծագաւոր զոմն ասեն զՅիսուս, saying that there is another king, one Jesus.

The verbs active as well as the neuter and passive govern often their roots in the accusative, as, Աեր յաւիտենական սիրեցի զքեզ, I have loved thee with an everlasting love. Ամաչեսցեն զամօթ մեծ, they shall be greatly ashamed.

The verb passive governs generally the

ablative, as, **Օ իւղի որ ասացաւն՝ի ծեառնէ**, that it might be fulfilled which was spoken of the Lord. **Քանզի ՚ի պտղոյ անտի ծառն ճանաչի**, for the tree is known by his fruit. **Ճանաչեմ զիմնն, և ճանաչիմ յիմոցն**, I know my (sheep) and am known of mine.

The infinitive sometimes is noun, and sometimes verb.

The preposition 't put before an infinitive has often the signification of an adverb յուժամ, դաշ, when, as, **'Ի տեսանելն զքեզ, բերկրեսցի ՚ի միտո իւր**, when he seeth thee, he will be glad in his heart.

The infinitive or the gerund with its verb increases the signification of it, as, **Աւելունելը պարձանս**, he hath whereof to glory. **Վիթէ թագաւորելով թագաւորեսցես ՚ի վերայ մեր, կամ տիրելով տիրեսցես մեզ**, shalt thou indeed reign over us? or shalt thou indeed have dominion over us?

CONCORDANCE OF PREPOSITIONS.

Prepositions sometimes are put after the nouns; they change their places, and are redoubled, as, **Այք հասեալ էին յԱստուծոյ իրաւանցն վերայ**, who knowing the judgement of God. **Ո՞ի ինչ պատճառս տալ հակառակորդին ՚ի հայհոյութեան աղագս**, give none occasion to the adversary to speak reproachfully. **Օ հետ երթային բազումք ՚ի հըեից անտի**, և 'ի պաշտօնէիցն եկամտից զՊաւ-

զոսի և զիառնաբայ, many of the Jews and religious proselytes followed Paul and Barnabas. Յամենայն ժամ զքարեաց զհետ երթայք, but ever follow that which is good. Յորժամ 'ի պէսպէս փորձութեանց 'ի մէջ անկանիցիք, when ye fall into divers temptations. Հատուցին ինձ չար փոխանակ ընդքարւոյ, that render evil for good.

Adjectives are often used as adverbs, as, Վեծաձայն կարդացէք, cry aloud. Երագս ընթանային, և թեթևս դառնային, they ran and returned.

On the contrary sometimes adverbs are used as adjectives, as, Եղենորա ոչխար և արջառ յոյժ, and had much cattle.

Negative adverbs ոչ, չ and ոչ, no, not, sometimes are put after verbs, as, Եւ խոզ զի թաթահերձէ, և կշղակս ունի, և որոշայ ոչ պիղծ իցէ նա ձեզ, and the swine, though he divide the hoof, and be cloven-footed, yet he cheweth not the cud: he is unclean to you.

ACCENTS, OR NOTES OF PROSODY.

1º. Շետ or շեշտանշան (') as, ծա՛ռ, բայց, ե՛ս, ձանացէ՛, ա՞նդ, բայց, ո՛չ, մի՛, ո՛վ, զի՞նչ:

2º. Իութ or բթանշան (') as, նախ՝ երկը որբդ՝ դարձեալ՝ արդ՝ այնզի՝ այլ՝:

3º. Պարոյկ or ոլորակ (°) as, ո՛վ, զիարդ, ուր: According to modern usage it is em-

ployed as an interrogative point, and as a note of admiration.

4°. Արկար (՝), as, բարեկ, վաշ, Արուսաղեմ Արուսաղեմ:

5°. Առղ (՞) as, Հնազանդ, բնութիւն, Արովեկ : It is put on the syllable to make it short.

6°. Ժաւ (՞) as, թիւ, թուն : It is put by some moderns upon the letter ւ to mark its pronunciation as a լ:

7°. Ապաթարց (՞). It is rarely used.

8°. Անթամնայ, the mark of division of a word (՞).

PUNCTUATION.

There are three Points in the Armenian.

1°. Ասորակետ (,)

2°. Արջակետ (·)

3° Ա Երջակետ (:)

OTHER MARKS.

1°. Ակակետ (՞). It is put on the head of the letter ի, when it forms a preposition, as, 'ի, առ'ի :

2°. Պատիւ (՞) mark of abbreviation, as, ԱՃ (Աստուած). ԱՇ (Աստուծոյ). ՎՃ (Վրիստոս). ՎՇԻ (Վրիստոսի). ՏՇ (Տէր). ՏՇՆ (Տեառն) :

3°. Աիւն (՞) which is one of the three columns of a ա entire; it is put sometimes to mark an entire ա, as, աշտորիկ (աշտարակ), պարորիկ (պարարակ) :

4°. Երկորեակ ("") which marks the vowels omitted, or the words shortened, as, Ք"Ղ"Ք (քաղաք): Յով՛. (Յովշաննէս):

5°. Փակագիծ ().

6°. Պատուագիր. The sign, or substitute of a word, as, Տ (աշխարհ):

7°. Փակագիր, Cyper.

The letters of the Armenian Alphabet are used as the Numbers, generally with a line on the letter, so

Ա,	1.	Ճ,	100.
Բ,	2.	Ճ,	200.
Գ,	3.	Ճ,	300.
Դ,	4.	Ճ,	400.
Ե,	5.	Ճ,	500.
Զ,	6.	Ճ,	600.
Ւ,	7.	Ճ,	700.
Ը,	8.	Ճ,	800.
Ծ,	9.	Ճ,	900.
Ճ,	10.	Ճ,	1000.
Ճ,	20.	Ճ,	2000.
Ճ,	50.	Ճ,	5000.
Ճ,	40.	Ճ,	4000.
Ճ,	50.	Ճ,	5000.
Ճ,	60.	Ճ,	6000.
Ճ,	70.	Ճ,	7000.
Ճ,	80.	Ճ,	8000.
Ճ,	90.	Ճ,	9000.

N.B. օ and Փ being recent letters, are not included in the numeration.

The antient Armenian Verses or Songs were not rhymed, as the following for example.

Երկնէր Երկին և Երկեր, Երկնէր և Տիրանի
ծով. Երկն'ի ծովուն ունէր զկարմրիկ Եղեգնիկն.
Ինդ Եղեգան փողըոց Ելանէր,
Եւ'ի բոցոյն պատանեկիկ վազեր. Եա հուր հեր ունէր.
Ապա թէ բոց ունէր մորուս,
Եւ աշկունքն էին արեգակունք :

But now they are rhymed generally and are composed from five Syllables to fifteen. The following few lines are specimens with their own translation in prose.

of 5 Syllables.

Սէր անուն Յիսուս
Սիրով քով Ճըմլեա'
Սիրտ իմ քարեղէն :

Jesus, whose name is a love, bind thou my heart of ston with thy love.

of 6 Syllables.

Եղեալ հարսն անմաշին,
Երկնաւոր Փեսային :

Having been the bride of the immortal celestial Bridegroom.

of 7 Syllables.

Արիաբար դու մըրցեա

Դ հանդիսի ըստատին :

Valiantly fight thou in the public combat.

of 8 Syllables.

Աերեա զուսումն որով պատուիս

Դ յերկնայնոց և ՚ի յերկրիս :

Love thou instruction, by which thou wilt obtain honor from Heaven, and on earth.

of 9 Syllables.

Էսկաճեմ աղաւնի օդապար ,

Ա,որ Ա,ոյեան տապանն է քոյդ դադար :

Thou dove, ever flying through the air, the Ark of the new Noah is thy dwelling.

of 10 Syllables.

Ա,յսօր Երեի անտեմն ՚ի բարձանց ,

Դ անին դպրութիւնք բոլոր Եղականք :

Today the Invisible appears from on high; the knowledge of all creatures is discovered.

of 11 Syllables.

Բ անաւոր ծառոց Երեեցան ծաղիկք

Երփնազարդ գունով , անուշահոտ բուրմամբ :

Flowers of rational Plants appeared of various tints, and delicious odour.

Ծոլորակ եմ կիսագունստ որպէս խորան,
Բնութեամբ կայուն, անձամբ շարժուն,
անտեսական :

I am a hemisphere round as a pavilion,
by nature firm, in reality moveable invisibly.

Դոչումն որոտման յետ հոսելոյն զանձրե-
կենաց,
Ամիոփեալ յերկինս, առ Առաքողն անդ-
րէն դարձաւ :

The roar of thunder having diffused the
rain of life, is recovered to the heavens, re-
turning to his Origin.

Ամիեւ աւետաւոր բարառնաբար բարբա-
ռեսցուք

Առքեղեկեղեցի, դուստը վերինըն Ախովի:
Let us cry aloud in joyful tidings address-
sing thee personally, O Church, daughter
of losty Sion.

Առ 'ի վերայ ջուրցըն գոլով ստեղծանէիր
զարարածս,

Եջեալ 'ի ջուրս Աչազանին, ծնանիս որդիս
Աստուծոյ :

Thou, who brooding on the waters didst
make creation, descending in the waters of
the Baptismal fount, dost give birth to the
Sons of God.

EXERCISES
IN THE ARMENIAN LANGUAGE

ԹՈՒՂԹ ԿՈՐՆԹԱՑԻՈՑՆ

ԱՌ ՍՈՒՐԲ ԱՌԱՔԵԱՆ ՊԱՏՂՈՍ

(Գալաքար Ալեքսանդրաշնուն Հայոց՝ ՚ի Հարգի
Անյայտից) :

1. Ատեփաննոս և ողք ընդ նմա Երիցունք, Դաքնոս, Եւբուլոս, Ծակոփիլոս և
Կիսինոն՝ առ Պաւղոս Հայր մեր և Աւետարանիչ, և Հաւատարիմ Արդապետ ՚ի
Վրիստոս Յիսուս, ողջոյն :

2. Արք ոմանք Երկու Եկին ՚ի Կորնթոս՝
Աիմոն անուն և Կղեքոս, ողք կործանեցին
քաջ քաջ զոմանց Հաւատոս, Հրապուրողս,
և ապականեալ բանիւք .

3. յորոց բանից վերայ դու ինքնին պարտիս Հասանել.

4. զի մեք ՚ի քէն ոչ Երբէք լուաք զայնպիւ
սի բանս, և ոչ յայլոցն առաքելոց .

5. այլ այսչափ գիտեմք՝ որ ինչ ՚ի քէն
լուաք, և որ ինչ ՚ի նոցանեն լուաք, Հաստատուն
պահեմք :

6. Բայց յայսմիկ յոյժ ողորմեցաւ Տէր,
զի մինչ դու իսկ մարմնով ընդ մեզ ես, միւս
անդամ լուիցուք :

THE EPISTLE OF THE CORINTHIANS

TO ST. PAUL THE APOSTLE.

(Found in the Armenian Bible as an Apocryphal writing.)

LORD BYRON'S TRANSLATION.

1. Stephen, and the Elders with him Dabnus, Eubulus, Theophilus and Xinon to Paul our Father and Evangelist and faithful Master in Jesus Christ, Health.

2. Two men have come to Corinth, Simon by name and Clebus, who vehemently disturb the faith of some with deceitful and corrupt words;

3. of which words thou should'st inform thyself:

4. for neither have we heard such words from thee, nor from the other apostles:

5. but we know only that what we have heard from thee and from them, we have kept firmly.

6. But in this chiefly has our Lord had compassion, that, whilst thou art yet with us in the flesh, we are again about to hear from thee.

7. Արդ՝ կամ գրեա դու առ մեզ, և կամ ինքնին դու առ մեզ վաղվաղակի եւ կեսջիր.

8. մեք հաւատամք 'ի Տէր՝ թէ որպէս յայտնութիւն ցուցաւ Ծակովնեայ, եթէ փրկեաց զքեզ Տէր 'ի ձեռաց անօրինին:

9. Եւ են բանք մոլորութեան պղծոցն՝ զոր ասենն և ուսուցանենն, այսպէս:

10. Ոէ պարտ ասեն զՄարգարէնն ընդունել.

11. և ոչ Աստուած ասեն ամենակալ:

12. և ոչ ասեն յարութիւն մարմնոց մեռլոց.

13. և ոչ զմարդն ասեն, բնաւ ստեղծեալ յԱստուծոյ.

14. և ոչ 'ի Կուսէն Մարիամայ ծնեալ առնեն զՀիսուս Կրիստոս մարմնովն.

15. և ոչ զաշխարհս արարած առնեն Աստուծոյ, այլ Հքեշտակի ուրումն:

16. Արդ՝ փոյթ յանձին կալջիր հասանել առ մեզ:

17. զի առանց գայթակղութեան կայցէ քաղաքս Կորնթացւոց.

18. և նոցա յիմարութիւնն յայտ յանդի մանութեամք ամենեցուն խայտառակեալ մերժեսցին: Ողջ լեր:

19. Արին, տարան զթուղթն Մարկարդք 'ի քաղաքն Փիլիպեցւոց՝ Ծաերեպտոս և Տիքոս: զի իբրև առ զայն թուղթն Պաւղոս՝ թէպէտ և ինքն 'ի կապանս էր վասն

7. Therefore do thou write to us, or come thyself amongst us quickly :

8. we believe in the Lord, that, as it was revealed to Theonas, he hath delivered thee from the hands of the unrighteous.

9. But these are the sinful words of these impure men, for thus do they say and teach.

10. that it behoves not to admit the Prophets:

11. neither do they affirm the omnipotence of God:

12. neither do they affirm the resurrection of the flesh:

13. neither do they affirm that man was altogether created by God:

14. neither do they affirm that Jesus Christ was born in the flesh from the Virgin Mary:

15. neither do they affirm that the world was the work of God, but of some one of the Angels.

16. Therefore do thou make haste to come amongst us:

17. that this city of the Corinthians may remain without scandal:

18. and that the folly of these men may be made manifest by an open refutation ; Fare thee well.

19. The Deacons Thereptus and Tichus received and conveyed the epistle to the City of the Philippians. When Paul received the epistle although he was then in chains on ac-

Ատատոնիկեայ Ապոփոլանի կնոջ, իբրև մուանալնմա զկապանս, և սուգ առնուլնմա վասն բանիցն զոր լուաւ: և ասէ լալով, իբրև թէ լաւ էր ինձ եթէ վախճանեալ էի և ընդ Տեառն էի, քան թէ աստին նովին մարմնով, և զայնպիսի բանս և զաղէտս լսեմ զսուտ վարդապետութեան, զի տրտմութին 'ի տրտմութեան վերայ հասանէ աւագիկ: Եւ յայդչափ տառապանաց վերայ կալ 'ի կապանս, և տեսանել զայդ աղէտ տարակոյս, առ որս ընթացեալ սատանայի և մենաքենայից նորա, գործել հնարի զչարիս: Եւ այսպէս բազում չարչարանօք առնէր Պաւղոս թղթոյն պատասխանի:

Թ Ո Ւ Ղ Թ Պ Ա Ւ Ղ Ո Ս Ի

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

(Պատէալ Ապոփուածաշնունին Հայոց 'ի հարժեն Անյայտից):

1. Պաւղոս կալանաւոր Յիսուսի միքիս տոսի առ եղբարս կորնթացիս, 'ի բազում վրիպակէ աստի ողջոյն:

2. Ես ոչինչ կարի զարմացեալ եմ եթէ այդչափ վաղվաղակի ընթանան հրապոյրք չարին:

count of Statonice the wife of Apopholanus, yet as it were forgetting his bonds, he mourned over these words, and said weeping:—It were better for me to be dead, and with the Lord. For while I am in this body, and hear the wretched words of such false doctrine; behold, grief arises upon grief, and this trouble adds a weight to my chains, when I behold this calamity, and progress of the machinations of Satan, who searcheth to do wrong.—And thus with deep affliction Paul composed his reply to the epistle.

EPISTLE OF PAUL

TO THE CORINTHIANS.

(Found in the Armenian Bible as an Apocryphal writing.)

LORD BYRON'S TRANSLATION.

1. Paul in bonds for Jesus Christ, disturbed by so many errors, to his Corinthian brethren, Health.
2. I nothing marvel that the preachers of evil have made this progress.

3. Այլ զի Տէր Յիսուս վաղվաղակի արացէ զգալուստն իւր վասն այնորիկ՝ որ փոփոխեն և անարգեն զհրամանս նորա :

4. Այլ ես իսկզբանէ զայն ուսուցի ձեզ, որ ես ինքնին ընկալայ յառաջնոց Առաքելոցն, որ զամենայն ժամանակս ընդ Տեառն մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի շրջէին :

5. Եւարդ՝ ասեմ, զի Տէր Յիսուս Վրիստոս ՚ի Վարիամայ կուսէ ծնաւ, որ էր ՚ի զաւակէն Դաւթի,

6. ըստ աւետեաց Հոգւոյն Արքոյ, առ ՚ի Հօրէ ՚ի յերկնից առաքելոց ՚ի նմա .

7. զի յաշխարհս միսեսցի Յիսուս, և ազատեսցէ զամենայն մարմին իւրով մարմնովն . զի զմեզ ՚ի մեռելոց յարուսցէ .

8. որպէս եցոյց զանձն օրինակ :

9. Եւ զի յայտ լիցի զի մարդն ՚ի Հօրէ ստեղծաւ :

10. վասն այնորիկ մարդն ՚ի կորսուեանն իւրում անխնդիր ոչ մնաց ,

11. այլ խնդրեցաւ, զի ՚ի ձեռն որդեգրութեանն կենդանասցի :

12. Վանզի Աստուած որ ամենայնի Տէրն է, հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի . որ արար զերկինս և զերկիր, առաքեաց նախ ՚ի Հրէայսն զՄարգարէնն .

13. զի ՚ի մեղաց անտի նոցա զնոսա կորզեսցէ, և հանցէ յարդարութիւն իւր :

14. Օք կամէր նախ փրկել զտունն Իսրայէլի, բաշխեաց արկ նա յոգւոյ անտի ՚ի վերայ Վարգարէիցն .

5. For because the Lord Jesus is about to fulfil his coming, verily on this account do certain men pervert and despise his words.

4. But I verily, from the beginning have taught you that only which I myself received from the former Apostles, who always remained with the Lord Jesus Christ.

5. And I now say unto you that the Lord Jesus Christ was born of the Virgin Mary, who was of the seed of David,

6. according to the annunciation of the Holy Ghost, sent to her by our Father from heaven ;

7. that Jesus might be introduced in the world, and deliver our flesh by his flesh, and that he might raise us from the dead; as

8. in this also he himself became the example.

9. That it might be made manifest that man was created by the Father,

10. he has not remained in perdition unsought,

11. but he is sought for, that he might be revived by adoption.

12. For God who is the Lord of all, the father of our Lord Jesus Christ; who made heaven and earth, sent first the Prophets to the Jews:

13. that he would absolve them from their sins, and bring them to his justice.

14. Because he wished to save first the house of Israel, he bestowed and poured forth his Spirit upon the Prophets;

15. որ զանմոլարն աստուածպաշտութիւն
և զնունդն Քրիստոսի քարոզեսցեն ժա-
մանակօք բաղմօք :

16. Խակ որ անօրէն իշխանն էր իբրև աս-
տուածանալ կամեցաւ, ձեռն արկանէր 'ի
նոսա .

17. և զամենայն մարդիկ մեղօք կապէր .

18. քանզի և դատաստանք աշխարհի մեր
ձեալ էին :

19. Իստուած ամենակալ իբրև արդարա-
ցուցանել կամեցաւ, և ոչ կամեցաւ խոտել
զիւր ստեղծուածն ,

20. իբրև ետես չարչարեալ, ողորմեցաւ .

21. և առաքեաց 'ի վախճան ժամանակաց
զնոգին Առւրբ 'ի Այսն, յառաջադոյն նկա-
տեալ Արդարէիւք :

22. Որ իբրև սրտի մոօք հաւատաց, եղե
արժանի յղանալ և ծնանել զջէր մեր Յի-
սուս Քրիստոս :

23. Օի կորստական մարմնովն , որով
հապարտացեալ յարդի լինէր չարն , նովին
մարմնովն կշտամբեալ յանդիմանեսցի ,

24. թէ չէր իսկ Իստուած : Օի 'ի մար-
մին անդր յիւր Յիսուս Քրիստոս կոչեաց
և փրկեաց զկորստական մարմինն . և ձգեաց
զնոսա 'ի կեանսն յաւիտենից 'ի ձեռն հա-
ւատոցն :

25. Օի արդարութեան տաճար սուրբ
յիւր մարմին անդր լինելոց ժամանակացն
պատրաստեսցէ .

15. that they should for a long time preach the worship of God, and the Nativity of Christ.

16. But he who was the prince of evil, when he wished to make himself God, laid his hand upon them,

17. and bound all men in sin.

18. Because the judgement of the world was approaching.

19. But almighty God, when he willed to justify, was unwilling to abandon his creature;

20. but when he saw his affliction, he had compassion upon him: and

21. at the end of the time he sent the Holy Ghost into the Virgin foretold by the Prophets.

22. Who believing readily, was made worthy to conceive, and bring forth our Lord Jesus Christ.

23. That from this perishable body in which the evil Spirit was glorified, he should be reproved, and manifested

24. that he was not God. For Jesus Christ in his flesh had recalled and saved this perishable flesh, and drawn it into eternal life by faith.

25. Because in his body he should prepare a pure temple of justice for all ages;

26. յոր և մեքն իբրև հաւատացաք, ազատեցաք :

27. Վաս գիտասնիք եթէ ոչ են նոքասրդիք արդարութեան, այլ բարկութեան.

28. զի զողորմութիւնն Վատուծոյ կարձեն յանձանց իւրեանց,

29. և ասեն, եթէ ոչ են երկինք և երկիր և ամենայն արարածք՝ ձեռադործք Նօրն ամենայնի :

30. Վայլ նոքա անիծեալքն զօձին ուսումն ունին .

31. բայց դուք՝ զօրութեամքն Վատուծոյ 'ի բաց մերժեցարուք 'ի նոցանէ . և զխոտոր վարդապետութիւն նոցա 'ի ձէնջ 'ի բաց հալածեցէք :

32. Օ ի ոչ էք դուք որդիք անհնազան դութեան, այլ մանկունք սիրեցելոյն կակեցւոյ .

33. վասն որոյ ժամանակ յարութեանքարողեցաւ ընդ ամենեսեան :

34. Վայց որ ասեն՝ չիք յարութի մարմնոյ, նոքա իսկ չեն յառնելոց 'ի կեանսն յափտենից ,

35. այլ 'ի դատապարտութիւն : Օ ի 'ի դատաստան յարիցեն թերահաւատք մարմնով .

36. զի զմարմինն զոր ասեն թէ չիք յարութիւն, նոցա մի լիցի յարութիւն . զի այնպիսիքն 'ի յարութենէն ուրացեալք դըտանին :

37. Կաւ դուք արք Կորնթացիք գիտեք

26. in whom we also when we believe are saved.

27. Therefore know ye that these men are not the children of justice, but the children of wrath;

28. Who turn away from themselves the compassion of God.

29. who say that neither the heavens nor the earth were altogether works made by the hand of the Father of all things.

30. But these cursed men have the doctrine of the Serpent.

31. But do ye by the power of God withdraw yourselves far from these, and expel from amongst you the doctrine of the wicked.

32. Because you are not children of disobedience but the sons of the beloved Church.

33. And on this account the time of the resurrection is preached to all men.

34. Therefore they who affirm that there is no resurrection of the flesh, they indeed shall not be raised up to eternal life,

35. but to judgement and condemnation shall the unbeliever arise in the flesh:

36. For to that body which denies the resurrection of the body, shall be denied the resurrection, because such are found to refuse the resurrection.

37. But you also, Corinthians! have known

զցորենոյդ սերմանե՛, և զայլոց սերմանաց .

38. զի հատ լոկ մերկ անկանի յերկիր . և անդ՝ ի խոնարհ նախ մեռանի .

39. և ապա յառնե՛ կամօքն Տեառն՝ զնոյն մարմին զգեցեալ .

40. և ոչ եթէ լոկ մարմին մեկին յառնե՛, այլ բազմապատիկ տոհմականօք կանգնեալ օրհնի :

41. Այլ մեզ պարտ էր ոչ միայն՝ ի սերմանաց անտի առակս՝ ի մէջ բերել, այլ՝ ի պատուական մարմնոց մարդկանե՛ :

42. Դուք ինքնին գիտեք զ՞ովսան որդի Ամաթեայ .

43. վասն զի յամառեաց նա՝ ի քարոզելն Ախուեացւոց, ընկեցաւ՝ ի պորտ ձկանն զերիւս տիւս և զերիս գիշերս .

44. յետ երից աւուրց լուաւ աղօթից նորա Աստուած, և ած՝ ի վեր՝ ի ներքին անդընդոց անտի .

45. և ոչնչ ապականեցաւ մարմինն նորա, և ոչ արտեան մի կորացաւ .

46. որչափ ևս առաւել վասն ձեր թերահաւատք :

47. Եթէ հաւատասջիք դուք՝ ի Տէր Յիսուս Կրիստոս, յարուսցէ զձեզ որպէս ինքն յարեաւ :

48. Օի եթէ ոսկեզքն Եղեշէի մարգարէի՝ ի վերայ մեռելոյն անկեալ յարուցին զմեռեալն ,

49. դուք որչափ ևս առաւել, որ՝ ի մարմին և յարիւն և՝ ի հոգին Կրիստոսի յե-

from the seeds of wheat, and from other seeds;

38. that one grain falls dry into the earth, and within it first dies;

39. and afterwards rises again by the will of the Lord indued with the same body:

40. neither indeed does it arise the same simple body, but manifold, and filled with blessing.

41. But we must produce the example not only from seed, but from the honorable bodies of men.

42. Ye also have known Jonas the son of Amittai;

43. because he delayed to preach to the Ninevites, he was swallowed up in the belly of a fish for three days, and three nights:

44. and after three days God heard his supplication, and brought him out from the deep abyss;

45. neither was any part of his body corrupted, neither was his eyebrow bent down;

46. and how much more for you, oh men of little faith!

47. If you believe in our Lord Jesus Christ, he will raise you up, even as he himself hath risen.

48. If the bones of Elisha the prophet falling upon the dead, revived the dead,

49. by how much more shall ye, who are supported by the flesh and the blood and the

ցեալ էք, յայնմ աւուր յարիջիք ողջանդամք մարմնով :

50. Իսկ Եղիա մարգարէ զորդի այրւոյն գիրկս արկ և յարոյց 'ի մեռելոց .

51. ո՞րչափ ևս առաւել Յիսուս Քրիստոս և զձեզ յարուսցէ յաւուրն յայնմիկ, որպէս և ինքն իսկ յարեաւ 'ի մեռելոց ողջանդամ մարմնով :

52. Վաղա թէ այլ ինչ տարապարտուց ընդունիք,

53. աշխատ ոք յայսմհետէ զիս մի արաւցէ . զի ես զկապանս զայս յանձին իմում կրեմ,

54. զի զՔրիստոս շահեցայց . և կտտանաց մարմնոյս այսմիկ համբերեմ, զի յարութեան մեռելոցն արժանի եղէց :

55. Եւ դուք իւրաքանչիւրոք որպէս ընկալարուք զօրէնսն 'ի ձեռաց երանելի Վարդարէիցն, և սրբոյ Վէտարանին՝ հաստատուն կալջիք .

56. և վարձս ընկալջիք 'ի յարութեան մեռելոց, զկեանսն յաւիտենից ժառանգեալջիք :

57. Վաղա եթէ թերեհաւատ ոք լինիցի և յանցանիցէ, դատաստան անձին իւրումնիւթէ ընդ չարագործսն, և ընդ այնոսիկ որ զայնպիսի առաջարկութիւն մոլորութեմարդկան ունին, պատժին :

58. Օի նոքա ինքնին իսկ են ծնունդքիմից և կորիւնք օձից և քարքից :

59. Վերժեցարուք և 'ի բաց մեկնեցա-

Spirit of Christ, arise again on that day, with a perfect body?

50. Elias the prophet embracing the widow's son raised him from the dead,

51. by how much more shall Jesus Christ revive you on that day with a perfect body, even as he himself hath risen?

52. But if ye receive other things vainly,

55. henceforth no one shall cause me to travail: for I bear on my body these bonds

54. to obtain Christ; and I suffer with patience these afflictions to become worthy of the resurrection of the dead.

55. And do each of you having received the law from the hands of the blessed Prophets and the holy Gospel, firmly maintain it;

56. to the end that you may be rewarded in the resurrection of the dead and the possession of life eternal.

57. But if any of ye not believing shall trespass, he shall be judged with the misdoers, and punished with these who have false belief.

58. Because such are the generations of vipers, and the children of dragons, and basilisks.

59. Drive far from amongst ye, and fly

ըուք 'ի նոցանէ զօրութեամբ Տեառն մերոյ
Յիսուսի Վրիստոսի :

60. Եւ եղեցի ընդ ձեզ խաղաղութիւն և
չորհք անդրանկին սիրելոյ . Վմէն :

Արշակ մեծ Արքայն Պարսից և Պար-
թեաց , որ և ազգաւ իսկ Պարթե , ապրո-
տամբել ասեն 'ի Մակեդոնացւոցն , և թա-
գաւորել 'ի վերայ ամենայն Արևելից , և
Վորեստանեայց . և սպանանել զՄնտիո-
քոս Ծագաւոր 'ի Ախնուհ , հնազանդեցու-
ցանել զամենայն տիեզերս ընդ ձեռամբ իւ-
ըով :

Աս թագաւորեցուցանէ զեղբայր իւր
զԱ աղարշակ 'ի վերայ աշխարհիս Հայոց .
պատեհ իմն համարեալ այսպէս անշարժ իւ-
րոյ թագաւորութեանն լինել : Եւ քաղաք
թագաւորութեան տայ նմա զՄ ծբին . և
սահմանս հատանէ նմա զմամն ինչ յարե-
մտեայ Մսորւոց , և զՊաղեստին , և զՄ սիա ,
և զամենայն միջերկրեայս , և զԾիտալիա .
'ի ծովէն Պոնտոսի մինչև 'ի տեղին ուր Կաւ-
կաս յարեմտեանն յանդի ծով . և զՄ տըր-
պատական . , և այլ որչափ միտք քո և քա-
ջութիւն հասանեն . զի սահմանք քաջաց՝
ասէ , զէնն իւրեանց . որքան հատանէ , այն
քան ունի , :

Այրա կարգեալ զիշխանութիւն իւր մե-
ծապէս , և հաստատեալ զթագաւորութիւն

from such, with the aid of our Lord Jesus Christ.

60. And the peace and grace of the beloved Son be with you! Amen.

LORD BYRON'S TRANSLATION

Arsaces the great King of the Persians and Parthians is said with the Parthians to have revolted from the Macedonians, to have reigned over all Assyria and the East; and having slain the King Antiochus at Nineveh to have reduced the world under his dominion.

He appointed his brother Valarsaces King of Armenia, rightly deeming that his dominions would thus become more secure and consolidated; he bestowed upon him the royal of Nisibin, and assigned the limits of his territory, one part from the west of Syria, and Palestine and Asia and all the inland places and Thitalia from the Pontic sea to the spot where Caucasus ends in the western Ocean, and Atropatane, and "whatever else thy prudence or valour may acquire. For to the brave, he says, their arms are boundaries, what they win, they wear".

He, when he had completely tranquilized his kingdom, and established his power, de-

իւր՝ կամ եղև գիտել սորա, թէ ոյք, և որպիսի արք տիրեալ են՝ ի վերայ աշխարհիս Հայոց մինչև ցնա . զքաջաց արդեօք, եթէ զվատաց անցեալ ունի զուեղի :

Եւ գտեալ զոմն Ասորի Մարիբաս (կամ Արաբաս) կատինայ, այր ուշիմ և վարժ քաղդեացի և յոյն գրով, զոր յղէ առ մեծ եղայր իւր Արշակ արժանի ընծայիւք, բանալնմա զդիւանն արքունի . և գրէ առ նա ձեւ բանից օրինակ զայս :

„Արշակ թագաւոր երկրի և ծովու . որոյ անձն և պատկեր, որպէս և է իսկ, մեր Աս տուածոց . իսկ բախտ և պատահումն՝ ի վեր քան զամենայն Խագաւորաց . և մտաց լայնութիւն՝ որչափ երկնի՝ ի վերայ երկրի . Ա աղարշակ կրտսեր եղբայր քո, և նիզակակից . որ՝ ի քէն կարգեալ Արքայ Հայոց . Աղլեր ամենայն յաղթութեամբ :

Քանզի պատուէր ընկալայ՝ ի քէն՝ քաջութեան և իմաստութեան հոգ տանել, ոչ երբէք անփոյթ արարեալ զքոյովն խրատու, այլ խնամ տարեալ հոգացայ ամենայնի՝ որչափ միտք և հասողութիւն բաւեցին :

Եւ այժմ՝ ի քումնէ խնամակալութենէ զետեղեալ թագաւորութիւնս՝ խորհուրդ՝ ի մտի եղի գիտել, թէ ոչք ոմանք յառաջ քան զիս իցեն տիրեալ աշխարհիս Հայոց . և ուստի՝ Ալխարարութիւնքս՝ որ աստ կան :

Օի ոչ կարգք ինչ լեալ աստ յայտնի, և ոչ Անհենից պաշտամունք, և ոչ գլխաւորաց

sired to know, who and what sort of men had reigned before him over Armenia, and whether they were valiant or indolent.

Having chosen therefore a Syrian, Mari-bas (or Marabas) of Catina, a learned man, and very skilful in Chaldaic and Greek literature, he sent him to his brother Arsaces, with proper presents, to entreat him to permit the inspection of the royal Archives; and furnished him with letters of which the following is a specimen.

” To Arsaces King of Earth and Sea, whose form and image are like those of our Gods, but his fortune and fate above all Monarchs, and the greatness of his mind such as is the heaven above the earth; Valarsaces his younger brother and fellow-Soldier, appointed by him King of Armenia, sends Health and Victory in all things.

Since I received thy commands to cultivate valour and wisdom, I have never neglected this thine admonition; but have administered in all things with diligent care, to the extent of my capacity and power.

Being delegated by thee to this kingdom, I have resolved to enquire what order of men ruled over Armenia before me, and what was the origin of these Satrapies around me. For neither indeed appears any regularity of things here whence it may be seen, what was the worship in the temples, or

աշխարհիս առաջինն յայտնի է, և ոչ վեր-
ջինն, և ոչ այլ ինչ օրինաւոր այլ խառն՝ ի
խուռն ամենայն և վայրենի :

Ո ասն որոյ աղաչեմ զքո Տէրութիւնդ՝
հրամայես բանալ զդիւանդ արքունի ընդ-
դէմ առնդ եկելոյ առաջի քոյոյ հզօր Տէ-
րութեանդ զի գտեալ զզձալին եղքօր քոյ
և որդւոյ՝ բերցէ զստոյզն փութապէս ։ և
զմեր հեշտութիւնն որ 'ի կամակատարու-
թենէ լեալ քաջ գիտեմ ինդութիւն քեզ
լեալ։ Ո՞զ լեր երեւելիդ բնակութեամբ 'ի
մէջ 'Իից ։

Եւ ընկալեալ Արշակայ մեծի զգիրն 'ի
ձեռաց Ո՞արիբասայ կատինայ՝ մեծաւ լրջ-
մտութեամբ հրամայէ առաջի առնել նմա-
զ' Իիւանն արքունի՝ որ 'ի Ախուեէ ։ միան-
գամայն և ուրախացեալ այսպիսի միտս ու-
նել եղքօր իւրոյ՝ որոյ զկէս թագաւորու-
թեան իւրոյ հաւատացեալ էր :

Եւ խուզեալ սորա զամենայն մատեանմն՝
գտանէ մատեան մի հելլեն գրով. յորոյ վե-
րայ էր՝ ասէ, վերնագիրն այսպէս :

” Այս մատեան հրամանաւ Այեքսանդրի
'ի Արագդէացւոց բարբառոյ փոխեալ 'ի
Յոյնն ։ որ ունի զբուն հնոց և զնախնեացն
բանս ։ որոյ սկիզբն լեալ ասէ զ Օ քրուանն,
և զ Տիտանն, և զ Ապետոսթէ ։ յորում և
զիւրաքանչիւր ոք 'ի ծննդոց երից նախարա-
րականացս այսոցիկ արանցս զարս անուանիս

what was first or last done in this region, nor are there any certain laws, but all is confused and barbarous.

For which reason I pray thee, my Lord, that to this man, who will abide in the presence of thy Majesty the ingress of the royal Library may be permitted that he may acquire the knowledge of such things as thy brother and son desires, and return to us with the truth. And the pleasure which is to arise from the fulfilment of our wishes, we well know will be a joy to thee also. Farewell, oh thou illustrious dweller among the Gods!

When Arsaces the great had received these letters from Maribas of Catina, with the greatest alacrity he permitted him to search the royal Archives of Nineveh, rejoicing that his brother to whom he had committed the government of half his kingdom, was endued with such a disposition.

When Maribas therefore inspected the Manuscripts, he found a certain book, in the greek character, of which this is said to have been the title.

" This Volume was translated from the chaldaic language into greek, by order of Alexander, and contains the authentic history of the Antients and our Ancestors, who are said to commence with Zeruanus, Titan, and Apetosthes; in this book each of these three celebrated men and their posterity are

կարգաւ շարադասեալ՝ յիւրաքանչիւր տեղիս մինչև ցբազում ամս „ :

Քայսմմատենէ Արիբաս Կատինայ զմերոյ ազգիս միայն հանեալ զպատմութիւն հաւաստի՝ բերէ առ Արքայ Արդարշակ՝ ի Ածքին՝ յոյն և ասորի գրով։

Օոր առեալ ... Ա աղարշակ ... առաջին իւրոյ գանձուն համարելով՝ գնիր յարքունիսն՝ ի պահեստի մեծաւ զգուշութեամբ. և զմասն ինչ՝ ի յարձանի հրամայէ դրոշմել։

Քորմէ մեր հաւաստի՝ ի վերայ հասեալ կարգի զրուցացո՞ւ երկրորդեմք այժմ քոյ հարցասիրութեանդ, ձգելով զմեր բնիկնախարարութիւնս մինչև Արդեացւոց Արդանապալայ՝ և ևս մօտադոյն։

Խորենացի՝ ի Պատմութեան Հայոց :

Եւ յայնժամ իբրև զփեսայ շքեղազարդեալ՝ էր տեսանել զՃեմեալն յառագաստիւր զԱրիստոս։ Զայն արձակէր քաղցր՝ առ Կոյսն ողջախոհ. „ Ինդարձակեալ զտեղի խորանի քո և զսրահից քոց, կանգնեալ, մի խնայեր. երկայնեալ զապաւանդակս քո, հաստատեալ զցիցս քո. յաջ և յահեակ թուուանի. և զաւակ քո զՃեթանոսս ժառանդեսցէ. և զքաղաքս աւերեալս՝ ի Կուապաշտիցն շինեսցես։ Ա՞ն ասէ, երկնչիր, թէ մինչեցայժմ նոքօք յամօթ արարի զքեզ. զի եր-

registered in order each in his proper place for many years .. .

From this volume Maribas of Catina conveyed to king Valarsaces then in the city of Nisibin the history of our Nation faithfully compiled and written in syriac and greek.

When . . . Valarsaces had received this Manuscript ... esteeming it amongst his chief treasures, he directed the volume to be diligently preserved, and ordered a portion of it's contents to be engraven on a column.

Which narrative, we having verified the series of our facts, are now about to repeat at thy command, and to trace back our early government to the Chaldean Sardanapalus, and even beyond.

Corenensis in his Armenian History.

LORD BYRON'S TRANSLATION.

It was beautiful then to behold Christ as a bridegroom nobly adorned for the nuptial chamber, who spake with a soft voice to his most pure beloved: "Enlarge the place of thy tent, and of thy porch; spare not, plant it, lengthen thy cords, and strengthen thy stakes; for thou shalt break forth on the right hand and on the left, and thy seed shall inherit the Gentiles, and thou shalt renew the ruined cities of the Idolaters. Fear not, though till now by means of these I have co-

դուայ, և ոչ ևս զղջացայց 'ի քեզ բնակել
հաճութեամբ՝ որ ես հանգիստ իմ յաւի-
տեանս յաւիտենից „:

Յայնժամ՝ որ վարանէրն գաղտնի՝ սկզբ-
նաշարն թշնամին, ծանուցեալ՝ թէ մեքե-
նայքն իւր խայտառակեցան, տիեզերք աս-
տուածպաշտութեամբ ծաղկեցան, պատ-
րեալքն դարձեալ փրկեցան, ժառանգորդք
դրախտին 'ի հայրենիսն փութացան, երկ-
րաքարշ հեշտութիւնն տեղի ետ, և երկ-
նային սրբութիւնն պայծառացաւ, գործի
ատելութեանն խորտակեցաւ, և պտուղ սի-
րոյն սկսաւ բազմանալ, յոյս ամենեցուն 'ի
ստորնայնոց վերացաւ, և յերկնային կայ-
անն հանգեալ՝ արտաքս սողէր յորջէն չա-
րութեան, իբրև զառիւծ գոչելով շրջէր,
բացեալ զկոկորդ չարութեանն ջանացեալ
առ 'ի կլանել զկոկեցին փրկեալ Քրիս-
տոսիւ :

Լ ա մ բ ը ր ո ն ա յ ի ։ Ա յ ն ն ա բ ա ն ո ւ թ ն է ա ն ։

Հանձարեղ շնորհալիդ ընտրեալ է,

Յարքայից հըզօրաց զարմէ է .

Ուեզ պարզե՝ 'ի տանէն լ ատինէ .

Հրեշտակ հրաշագեղ հովիսիմէ :

Ուահահորդ ուղևոր երկնընթաց ,

Որինաց երկնայնոյն խորազգաց ,

Ուրացեալ զանձն և զփառս հայրենեաց :

Հրեշտակ , և այն :

vered thee with confusion. For I swear, that I shall never repent to make my abode of pleasure with thee who art my repose for ever and ever”.

Then the first Enemy, in ambush for his prey, perceiving that his snares were discovered, and that the worship of God flourished throughout the world, observing that those who had been deceived were redeemed, and that the inheritors of Paradise returned to their country, that the celestial holiness poured forth it's glory, that the instrument of hatred being broken, the fruits of charity began to multiply themselves, and the hope of all no longer turned to the earth, ascended to the heavenly abodes, forth from the cave of his malice he issued like the lion roaring in his anger, and roamed about with open and insatiate jaws, to devour the Church recovered by Christ.

Lampronensis in his Synodical oration.

A. GOODE'S TRANSLATION

Ripsima! Angel surpassing in beauty, wisdom, and grace; thou art chosen from the family of mighty Kings, and given to us a present from the Latin race.

Thou traveller journeying on the road of heaven, well skilled in Celestial Laws, having denied Thyself, and the glories of thy native country. — Ripsima, *etc.*

Եմաստուն սուրբ կուսան գեղյարգոյ
 Հրով բանին 'ի յերկիր արկելոյ
 Վ առեցեր ըղլապտեր հաւատոյ ,
 Հրեշտակ , և այլն :
 Փեսային Քրիստոսի մարմնացեալ ,
 Ենապակ կուսութեամբ հարմնացեալ ,
 Յառագաստ անմատոյց բազմեցեալ .
 Հրեշտակ , և այլն :
 Աիրամնունդ Աիրամարգ սխրալի ,
 Երբափայլ ոսկէթել տարփալի ,
 Երապսակ իւղագլուխ ցանկալի .
 Հրեշտակ , և այլն :
 Խոկաձեմ Ազաւի օդապար ,
 Եոր Եոյեան տապանն է քոյդ դադար .
 Օձասպան Արագիլ դու արդար .
 Հրեշտակ , և այլն :
 Ատաւոր Արտիրոս մրցական
 Խական Բանին Հօր զօրութեան ,
 Արակոխ քաջութեամբ ըզհընձան .
 Հրեշտակ , և այլն :
 Ե գունեղ թաթաւեալ 'ի բոսոր ,
 Աղարթուն կամրորակ իբր խընձոր ,
 Հարսն ազնիւ դու արեամբ քօղաւոր .
 Հրեշտակ , և այլն :

Wise, holy Virgin, most venerable,
 Thou didst light up the lamp of Faith with
 the fire of the Word shed abroad on the
 earth. — *Ripsima, etc.*

Of pure Virginity Thou hast been be-
 trothed to the Bridegroom the incarnate
 Christ, and placed on the inaccessible nup-
 tial couch. — *Ripsima, etc.*

Lovely Peacock ! nursed affectionately,
 charming, delicately shining with thy gol-
 den thread; enchanting, anointed with thy
 triple crown. — *Ripsima, etc.*

Thou Dove over hov'ring in the air, the
 Ark of the new Noah is thy dwelling: Thou
 righteous Stork, who hast destroyed the
 Serpent. — *Ripsima, etc.*

Thou Martyr skilful and valiant of the
 power of the true Word of the Father, who
 didst firmly tread the Wine-press. — *Rip-
 sima, etc.*

Thou art colored, having been plunged
 in a crimson dye; thou art covered with
 leaves like the blushing Apple; Thou comely
 Bride veiled with thy blood. — *Ripsima, etc.*

Ի Ն Ո Ր Կ Տ Ա Կ Ե Կ

Պահանգի բազումք յօժարեցին վերստին կարգել զպատմութիւն վասն իրացն հաստատելոց՝ ի մեզ՝ որպէս աւանդեցին մեզ որ՝ ի սկզբանէ ականատես և սպասաւորք եղեն բանին, կամ եղեւ և ինձ՝ որ՝ ի սկզբանէ զհետ երթեալ էի ամենայնի Ճշմարտութեամք, կարգաւ գրելքեզ՝ քաջդ յօհետիլէ. զի ծանիցես զբանիցն որոց աշակերտեցար, զՃըշմարտութիւն։ ՅՈՒԿ. Ա. 1—4.

Առն միոջ էին երկու որդիք. ասէ կըրտսերն՝ ի նոցանէ ցհայրն. Հայր՝ տուր ինձ բաժին, որ անկանի յընչիցդ. և նա բաժանեաց նոցա զկեանսն։ Եւ յետ ոչ բազում աւուրց ժողովեալ զամենայն կրտսեր որդւոյն գնաց յաշխարհ հեռի, և անդ վատնեաց զինչս իւր. զի կեայր անառակութէ։ Եւ իբրև սպառեաց զամենայն, եղեւ սովորստիկ յաշխարհին յայնմիկ, և սկսաւ ինքնչքաւորել։ Եւ գնացեալ յարեցաւ՝ ի մի ոմն՝ ի քաղաքացւոց աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագարակ իւր արածել խոզս. և ցանկայր ընուլ զորովայն իւր յեղջերէն զոր խոզքն ուտիին, և ոչ ոք տայր նմա։ Եւ եկեալ՝ ի միտս իւր՝ ասէ. քանի վարձկանք

FROM THE NEW TESTAMENT

Forasmuch as many have taken in hand to set forth in order a declaration of those things which are most surely believed among us, even as they delivered them unto us, who from the beginning were eye-witnesses, and ministers of the word; it seemed good to me also, having had perfect understanding of all things from the very first, to write unto thee in order, most excellent Theophilus, that thou mightest know the certainty of those things wherein thou hast been instructed. LUKE. 1. 1—4.

A certain man had two sons: And the younger of them said to his father, Father, give me the portion of goods that falleth to me. And he divided unto them his living. And not many days after the younger son gathered all together, and took his journey into a far country, and there wasted his substance with riotous living. And when he had spent all, there arose a mighty famine in that land; and he began to be in want. And he went and joined himself to a citizen of that country; and he sent him into his fields to feed swine. And he would fain have filled his belly with the husks that the swine did eat: and no man gave unto him. And

իցեն 'ի տան հօր իմոյ հացալիցք, և ես աստ
 սովամահ կորնչիմ. յարուցեալ գնացից առ
 հայր իմ, և ասացից ցնա. Հայր՝ մեղայ յեր
 կինս, և առաջի քո. և ոչ ևս եմ արժանի
 կոչիլ որդի քո. արա զիս իբրև զմի 'ի վարձ
 կանաց քոց: — Եւ յարուցեալ եկն առ հայր
 իւր. և մինչդեռ հեռագոյն էր, ետես ցնա
 հայրն, և գթացաւ. յարեաւ և ընթացաւ
 ընդ առաջ, անկաւ զպարանոցաւն նորա, և
 համբուրեաց ցնա: Եւ ասէ ցնա որդին.
 Հայր՝ մեղայ յերկինս, և առաջի քո, ոչ ևս
 եմ արժանի կոչիլ որդի քո: Ասէ հայրն ցծա
 ռայս իւր. վաղվաղակի հանեք զպատմու-
 ճանն առաջին, և ագուցեք նմա. և տուք
 զմատանին 'ի ձեռն նորա, և կօշիկս յոտս
 նորա. և ածեք զեզն պարարակ, զենեք,
 կերիցուք և ուրախ լիցուք, զի այս որդի իմ
 մեռեալ էր՝ և եկեաց, կորուսեալ էր՝ և
 գտաւ. և սկսան ուրախ լինել: — Եր էր
 երեց որդի նորա յագարակի, և մինչդեռ
 գայր, և մերձ եղե 'ի տունն, լուաւ զձայն
 երգոց և զպարուց. և կոչեցեալ առ ինքն
 զմի 'ի ծառայիցն՝ հարցաներ, թէ զի՞նչ իցէ
 այն: Եւ նա ասէ ցնա. զի եղբայր քո եկեալ
 է, և եզեն հայր քո զեզն պարարակ, զի ող-
 ջամբ ընկալաւ ցնա: Բարկացաւ, և ոչ կա
 մէր մտանել. և հայրն ելեալ արտաքս՝ աղա-
 չէր ցնա: Պատասխանի ետ և ասէ ցհայրն.
 այս քանի ամք են, զի ծառայեմ քեզ, և
 երբեք զպատուիրանսաւ քով ոչ անցի. ուլմի
 երբեք ոչ ետուր ինձ զի ուրախ եղեց ընդ
 բարեկամն իմ, յորժամ եկն որդիուդ քո այդ՝

when he came to himself, he said, How many hired servants of my father's have bread enough and to spare, and I perish with hunger! I will arise and go to my father, and will say unto him, Father, I have sinned against heaven, and before thee, and am no more worthy to be called thy son: make me as one of thy hired servants. — And he arose; and came to his father. But when he was yet a great way off, his father saw him, and had compassion, and ran, and fell on his neck, and kissed him. And the son said unto him, Father, I have sinned against heaven, and in thy sight, and am no more worthy to be called thy son. But the father said to his servants, Bring forth the best robe, and put it on him; and put a ring on his hand, and shoes on his feet: And bring hither the fatted calf, and kill it; and let us eat and be merry: For this my son was dead, and is alive again; he was lost, and is found: And they began to be merry. Now his elder son was in the field: and as he came and drew nigh to the house, he heard music and dancing: And he called one of the servants, and asked what these things meant. And he said unto him. Thy brother is come; and thy father hath killed the fatted calf, because he hath received him safe and sound. And he was angry, and would not go in: therefore came his father out, and entreated him. And he answering said to his

որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռնիկս , զեներ դմա զեզն պարարակ : Եւ ասէ ցնա . Ո՞րդեակ՝ դու հանապազ ընդ իս ես , և ամենայն որ ինչ իմ է , քո է . այլ ուրախ լինել և ինդալ պարտ էր , զի եղայր քո այս մեռեալ էր՝ և եկեաց , կորուսեալ էր և գտաւ : ԴՈՒԿ . ԺԵ . 11—32:

Այր ոմն էր մեծատուն , և ագանէր բեշեզս և ծիրանիս , և ուրախ լինէր հանապազ առատապէս : Եւ աղքատ ոմն՝ անուն Պ ազարոս , անկեալ դնէր առ դրան նորա վիրաւորեալ . և ցանկայր յագել՝ ի փշրանացն՝ որ անկանէին ՚ի սեղանոյ մեծատանն . այլեւ շունք ևս գային , և լեզուին զվերս նորա : Եւ եղեւ մեռանել աղքատին , և տանել Հրեշտակաց զնա ՚ի գոգն Աբրահամու : Անուաւ և մեծատունն , և թաղեցաւ . և ՚ի դժոխսն ամբարձ զաշա իւր՝ մինչ ՚ի տանջանսն էր , ետես զԱբրահամ ՚ի հեռաստանէ , և զՊ ազարոս ՚ի գոգ նորա հանգուցեալ : Եւ նա աղաղակեաց և ասէ . հայր Աբրահամ՝ ողորմեաց ինձ , և առաքեալ զՊ ազարոս՝ զի թացցէ զծագ մատին իւրոյ ՚ի ջուր , և զովացուսցէ զլեզու իմ՝ զի պապակիմ ՚ի տաղոյ աստի : Եւ ասէ ցնա Աբրահամ . որդեակ՝ յիշեալ զի ընկալար անդին զբարիս քո

father, Lo, these many years do I serve thee, neither transgressed I at any time thy commandment: and yet thou never gavest me a kid, that I might make merry with my friends: But as soon as this thy son was come, who hath devoured thy living with harlots, thou hast killed for him the fatted calf. And he said unto him, Son, thou art ever with me, and all that I have is thine. It was meet that we should make merry and be glad: for this thy brother was dead, and is alive again; and was lost, and is found. LUKE xv. 11—52.

There was a certain rich man, who was clothed in purple and fine linen, and fared sumptuously every day: And there was a certain beggar named Lazarus, who was laid at his gate, full of sores, and desiring to be fed with the crumbs which fell from the rich man's table: moreover, the dogs came and licked his sores. And it came to pass that the beggar died, and was carried by the Angels into Abraham's bosom: the rich man also died, and was buried; And in hell he lifted up his eyes, being in torments, and seeth Abraham afar off, and Lazarus in his bosom: And he cried and said, Father Abraham, have mercy on me, and send Lazarus, that he may dip the tip of his finger in water, and cool my tongue; for I am tormented in this flame. But Abraham said, Son, remember that thou in thy lifetime receivedst

՚ի կեանսն քում, և ՚ ազարոս նոյնպէս ըզ-
չարչարանս . արդ՝ սա աստ միթմարի , և
դու այդը պապակիս . և ՚ի վերայ այսր ամե-
նայնի վիհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ձեզ . եթէ
կամիցին աստի առ ձեզ անցանել , ոչ կարեն .
և ոչ այտի ոք առ մեզ անցանել : Եւ ասէ .
արդ՝ աղաչեմ զքեզ Հայր , զի արձակեսցես
զդա ՚ի տուն հօր իմոյ . են իմ անդ եղաբք
հինգ , որպէս զի տայցէ նոցա վկայութիւն՝
զի մի և նոքա գայցեն յայս տեղի տանջա-
նաց : Եւ ասէ Արքահամ . ունին զԱռվսէս
և զԱռարգարէսն , նոցա լուիցեն : Եւ նա
ասէ . Ոչ Հայր Արքահամ , բայց թէ ՚ի մե-
ռելոց ոք երթիցէ առ նոսա՝ և ապաշխա-
րեսցեն : Եւ ասէ ցնա . եթէ Առվսիսի և
Արգարէիցն ոչ լսեն , և ոչ թէ ՚ի մեռե-
լոց ոք յառնիցէ՝ հաւատասցեն : ԴՈՒԿ . ԺԶ .
19—31.

Երեւ հրամայեցաւ մեզ նաւել յատա-
լիս , տային զՊաւղոս և զայլս ոմանս կա-
պեալս ցՀարիւրապետ մի՝ որում անուն եր
Յուլիոս , Աերաստեան զնդին : Եւ ելեալ
՚ի նաւ մի անդրամինտացի՝ որ երթալոց եր
՚ի կողմանս Ասիացւոց , զնացաք . եր ընդ
մեզ և Արիստարքոս Ա'ակեդոն Ծաւսաղո-
նիկեցի : Եւ ՚ի վաղիւ անդը իջաք ՚ի Աի-
դովն . և մարդասիրութիւն ցուցեալ Յու-
լեայ առ Պաւղոս՝ հրամայեաց առ բարե-
կամսն երթալ , և դարման գտանել : — Եւ
անտի ելեալ խոնարհագոյննաւ.եցաք ՚ի Աիալ-

thy good things, and likewise Lazarus evil things: but now he is comforted, and thou art tormented. And besides all this, between us and you there is a great gulf fixed: so that they who would pass from hence to you cannot; neither can they pass to us that would come from thence. Then he said, I pray thee therefore, father, that thou wouldest send him to my father's house; for I have five brethren: that he may testify unto them, lest they also come into this place of torment. Abraham saith unto him, They have Moses, and the prophets; let them hear them. And he said, Nay, father Abraham: but if one went unto them from the dead, they will repent. And he said unto him, If they hear not Moses and the prophets, neither will they be persuaded though one rose from the dead. LUKE xvi. 19—31.

When it was determined that we should sail into Italy, they delivered Paul and certain other prisoners unto one named Julius, a centurion of Augustus' band. And entering into a ship of Adramyttium, we launched, meaning to sail by the coasts of Asia; one Aristarchus, a Macedonian of Thessalonica, being with us. And the next day we touched at Sidon. And Julius courteously entreated Paul, and gave him liberty to go unto his friends to refresh himself. — And when we had launched from thence, we sail-

ըոս, վասն հողմոյն ընդդեմ լինելոյ: Յայն ժամ ընդ մէջ ծովուն կիլիկեայ և Պամիկ լեայ նաւեալ իջաք 'ի Վիւռա լիկիացւոց: Եւ անդ գտեալ հարիւրապետին զնաւ մի աղեքսանդրացի՝ որ երթայր յատալիա, եմոյծ զմեզ անդր: Եւ 'ի բազում աւուրս ծանրանաւեալք՝ հազիւ հասաք առ կնիդաւ. և 'ի չթողացուցանել մեզ հողմոյն՝ նաւեցաք խոնարհագոյն 'ի կրետէ առ Վազմոնեաւ: Հազիւ անցեալ առ նովաւ՝ եկաք 'ի տեղի ինչ, որ կոչէր Գեղեցիկ նաւահանգիստ. յոր հուպ էր քաղաքն Պ ասեայ: — Եւ իբրև բազում ժամանակք անցանեին, և սխալ ևս լինէր նաւելոյն, և վասն այն ինչ ևս պահոյն անցանելոյ տայր խրատ Պաւղոս, և ասէր ցնոսա: Վըք՝ տեսանեմ զի թշնամանօք և բազում վնասու՝ ոչ միայն բեռինդ և նաւիդ, այլև անձանց մերոց լինելոց է նաւարկութիւնս: Իսկ հարիւրապետն նաւապետին և նաւավարին առաւել անսայր, քան բանիցն Պաւղոսի: Իբրև դըժողատեհ իմն թուէր նաւահանգիստն առ 'ի ձմերել, բազումք խորհեցան գնալ անտի, թերևս կարասցեն հասանել 'ի Փիւնիկէ ձմերել 'ի նաւահանգստին կրետացւոց, որ հայէր ընդ հարաւակողմն և ընդ աշխարհն (χῶρον). Եւ 'ի շնչել հարաւոյն՝ համարեցան ուր դիմեալն էին հասանել. և արկեալ մօտ անցանէին զլիրետեաւ: Եւ ոչ յետ բազում ժամուց անկաւ զնովաւ հողմ ուռուցիկ որ կոչի Եւրակիկլոն: Բնդ յափշտակել նաւին, և 'ի չհանդուրժել ընդդեմ

ed under Cyprus, because the winds were contrary. And when we had sailed over the sea of Cilicia and Pamphylia, we came to Myra, a city of Lycia. And there the centurion found a ship of Alexandria sailing unto Italy; and he put us therein. And when we had sailed slowly many days, and scarce were come over against Cnidus, the wind not suffering us, we sailed under Crete, over against Salmone; And hardly passing it, came unto a place which is called The fair havens; nigh whereunto was the city of Lasea. — Now when much time was spent, and when sailing was now dangerous, because the fast was now already past, Paul admonished them; and said unto them, Sirs, I perceive that this voyage will be with hurt and much damage, not only of the lading and ship, but also of our lives. Nevertheless, the centurion believed the master and the owner of the ship, more than those things which were spoken by Paul. And because the haven was not commodious to winter in, the more part advised to depart thence also, if by any means they might attain to Phenice, and there to winter; which is an haven of Crete, and lieth toward the south-west and north-west. And when the south wind blew softly, supposing that they had obtained their purpose, loosing thence, they sailed close by Crete. But not long after, there arose against it a tempestuous wind,

Հողմոյն՝ թոյլ տուեալ երթայաք և գայաք .
 'ի կղզի ինչ դիմեալ՝ որ կոչէր Կղաւդիա ,
 հազիւ կարացաք ըմբունել զմակոյին . զոր ա-
 ռեալ՝ յօդնականութիւ կապէին ընդ նաւն :
 Երկուցեալ թէ գուցէ 'ի յործանուտն ան-
 կանիցին , իջուցեալ զառագաստն այնպէս
 երթային և գային : Եւ 'ի սաստկագոյն վըշ-
 տանալոյն մերոյ՝ 'ի վաղիւ անդր զիարասին
 ընկեցիկ առնեին . և յերիր աւուր ընդ իւ-
 րեանց ձեռն զգործին նաւին ընկեցին : —
 Իբրև ոչ արև , և ոչ աստեղք երևեին 'ի բա-
 զում աւուրս , և ձմեռն ոչ սակաւ կայր 'ի
 վերայ՝ ապա բառնայր ամենայն յոյս փըր-
 կութեան մերոյ : Եւ զի բազում աւուրս նօ-
 թի էին , յայնժամ Պաւլոս կացեալ 'ի մէջ
 նոցա ասէ . Պաւլոտ էր ձեզ ով արք , անսալ
 ինձ , և ոչ ելանել 'ի կրետեայ , և շահել
 զվիշտս զայս և զվասս . և արդ՝ խրատեմզձեզ
 քաջալերել , զի վնաս անձին և ոչ միում 'ի
 ձէնջ լինիցի՝ բաց 'ի նաւեդ . քանզի երևե-
 ցաւ ինձ յայսմ գիշերի հրեշտակ լստու-
 ծոյ՝ որոյ եսն եմ , և պաշտեմ զնա . և ասէ .
 Ո՞ի երկնչըր Պաւլէ , Կայսեր ևս պարտ է
 քեզ յանդիման լինել . և ահա չնորհեալ է
 քեզ լստուծոյ զամեննեսեան՝ որ են ընդ քեզ
 'ի նաւիդ : Ու ասն այսորիկ քաջալերեցարուք
 արք , զի հաւատամ յլստուած , թէ այս-
 պէս լինի՝ զոր օրինակ խօսեցաւ ընդ իս , բայց
 'ի կղզի ինչ հասանէ մեզ անկանել : — Իբրև
 չորեքտասաներորդ գիշեր լինէր , մինչդեռ
 ծփէաք 'ի հանդրին անդունդս՝ 'ի մէջ գի-
 շերին կարծէին նաւավարքն , եթէ հասեալ

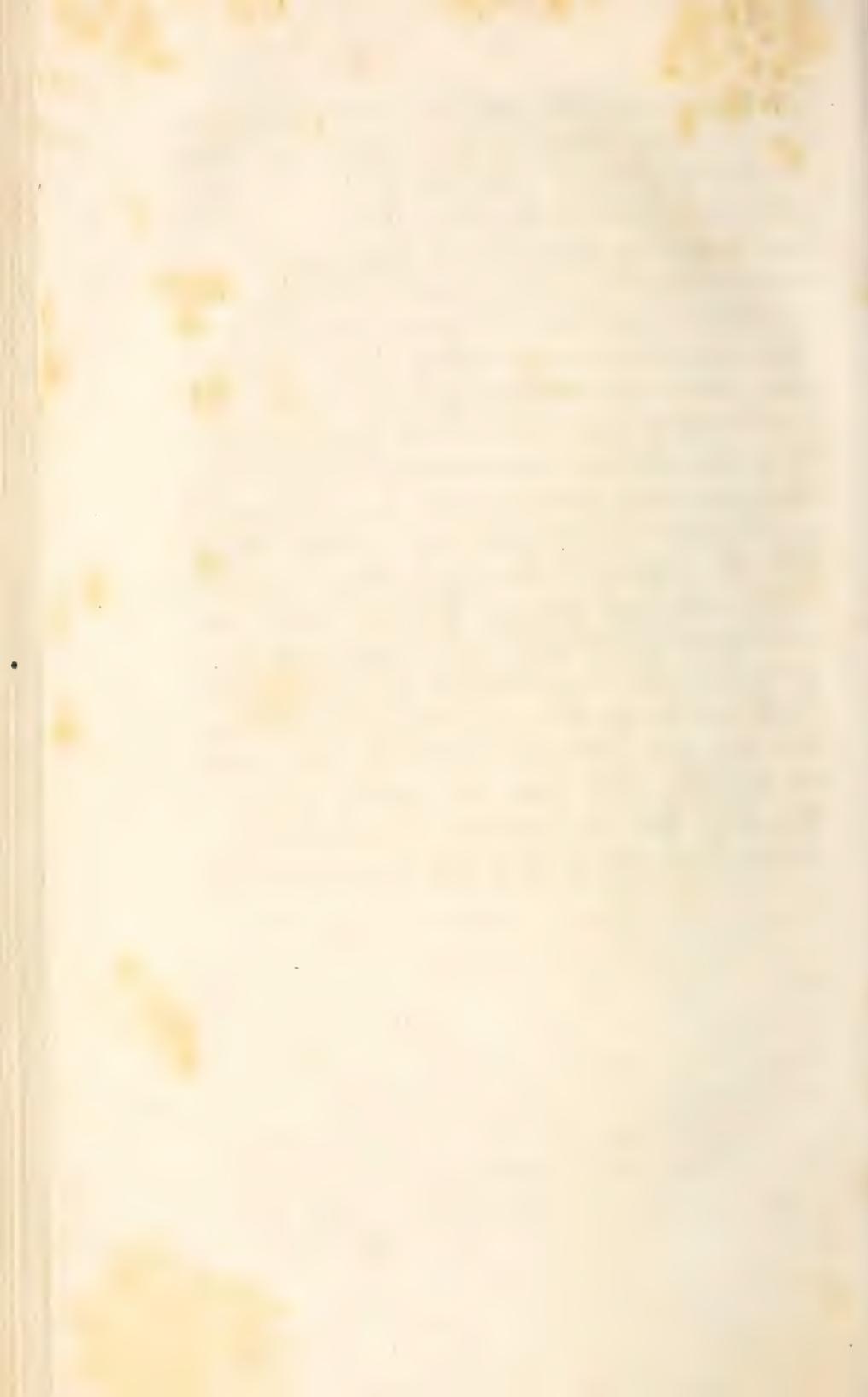
called Euroclydon. And when the ship was caught, and could not bear up into the wind, we let her drive. And running under a certain island which is called Clauda, we had much work to come by the boat; which when they had taken up, they used helps, undergirding the ship; and fearing lest they should fall into the quicksands, strake sail, and so were driven: And we being exceedingly tossed with a tempest, the next day they lightened the ship; and the third day we cast out with our own hands the tackling of the ship. — And when neither sun nor stars in many days appeared, and no small tempest lay on us, all hope that we should be saved was then taken away. But after long abstinence, Paul stood forth in the midst of them, and said, Sirs, ye should have hearkened unto me, and not have loosed from Crete, and to have gained this harm and loss. And now I exhort you to be of good cheer: for there shall be no loss of any man's life among you, but of the ship. For there stood by me this night the Angel of God, whose I am, and whom I serve, saying, Fear not, Paul; thou must be brought before Cesar: and, lo, God hath given thee all them who sail with thee. Wherefore, sirs, be of good cheer; for I believe God, that it shall be even as it was told me. Howbeit, we must be cast upon a certain island. — But when the fourteenth night was come, as we were driven up and

իցեն յաշխարհ ուրեք . և ընկեցեալ ըզ-
 գունստսն՝ գտին գիրկս քսան . և սակաւ ինչ
 դադարեալ դարձեալ ընկեցին , և գտին
 գիրկս հնգետասան : Օ ահի հարեալ թէ
 գուցէ 'ի խիստ ինչ տեղիս անկանիցին , յե-
 տուստ կողմանէ ընկեցին խարիսխս չորս . ըզ-
 ձանսային այգուն լինելոյ : Բայց նաւալվարքն
 խնդրեին փախչել 'ի նաւէ անտի , և իջու-
 ցեալ գկուրն 'ի ծով անդր պատճառանօք՝
 որպէս թէ յառաջոյ կողմանէ խարիսխս ձգե-
 լոց իցեն : Ասէ Պաւղոս ցարիւրապետն ,
 և ցզօրականսն . Աթէ ոչ գոքա մնան 'ի նա-
 ւիս , դուք ապրել ոչ կարեք : Յայնժամ զօ-
 րականք հատին զլարս կրին , և 'ի բաց ըն-
 կեցին : — Աւ մինչդեռ այգն կամէր լինել ,
 աղաչէր Պաւղոս զամենեսեան առնուլ կե-
 րակուր , ասէ . Այս չորեքտասաներորդ օր
 է՝ որում ակն ունիք նօթիս կատարել , և
 չէ ինչ ճաշակեալ . վասն որոյ աղաչեմ զձեզ
 ճաշակել կերակուր , զի այս իսկ վասն ձե-
 րոյ փրկութեան է . զի ոչ ուրուք 'ի ձենջ
 մազ մի 'ի գլխոյ կորիցէ : Աւ իբրև ասաց
 զայս , առեալ հաց՝ գոհացաւ զՄստուծոյ ա-
 ռաջի ամենեցուն . երեկ , և սկսաւ ուտել :
 Աւքաջալերեցան ամենեքին , և նոքա առին
 կերակուր : Աւ էաք ամենայն հոգիք 'ի նա-
 ւին՝ երկերիւր եւթանսասուն և վեց : Իբրև
 յագեցան կերակրովն , թեթեացուցին ըզ-
 նաւն՝ թափեալ զցորեանն 'ի ծովն : — Աւ
 իբրև այգ եղեւ , զերկիրն ոչ ճանաչէին , բայց
 զգոգ մի նշմարեին՝ թէ ադին ծովուն իցէ ,
 յոր խորհեին՝ թէ հնար ինչ իցէ , զերծու-

down in Adria, about midnight the shipmen deemed that they drew near to some country: and sounded, and found it twenty fathoms: and when they had gone a little further, they sounded again, and found it fifteen fathoms. Then fearing lest we should have fallen upon rocks, they cast four anchors out of the stern, and wished for the day. And as the shipmen were about to flee out of the ship, when they had let down the boat into the sea, under colour as though they would have cast anchors out of the foreship, Paul said to the centurion and to the soldiers, Except these abide in the ship, ye cannot be saved. Then the soldiers cut off the ropes of the boat, and let her fall off. — And while the day was coming on, Paul besought them all to take meat, saying, This day is the fourteenth day that ye have tarried, and continued fasting, having taken nothing. Wherefore I pray you to take some meat; for this is for your health, for there shall not an hair fall from the head of any of you. And when he had thus spoken, he took bread, and gave thanks to God in presence of them all: and when he had broken it, he began to eat. Then were they all of good cheer, and they also took some meat. And we were in all in the ship, two hundred threescore and sixteen souls. And when they had eaten enough, they lightened the ship, and cast out the wheat into the sea. — And when it was day,

ցանել զնաւուն : Եւ զխարիսխսն հատեալ ընկեցին 'ի ծովն . թողացուցին զխառնելիս թեոցն , և 'ի բաց առին զառագաստն , և ետուն հողմոյն յափն կոյս ծովուն : Կնկեալ 'ի տեղի մի երկծով՝ թիւրեցին զնաւն . և առաջին կողմն նաւին խրեալ՝ անշարժ մնայր , և յետին կողմն քակեր 'ի բռնութենէն : Եւ զօրականացն խորհուրդ արարեալ՝ զի պկապեալսն սպանցեն , և զի մի ոք լուղիցի և փախիցէ . և Հարիւրապետն՝ քանզի կամեցաւ ապրեցուցանել զՊաւղոս , արգել զնոսա 'ի խորհրդոյն . հրամայեաց՝ զի որ կարողն իցեն լուղել , անկանիցին նախ , և 'ի ցամաք ելանիցեն . և զայլսն՝ զորս 'ի տախտակս , և զորս յայլինչ կահ 'ի նաւէ անտի : Եւ այսպէս եղե ամենեցուն փրծանել յերկիր : ԳՈՐԾԱՔ ԱՌԱՔԵԼՈՅ ԻԵ : 1—44 :

they knew not the land: but they discovered a certain creek with a shore, into the which they were minded, if it were possible, to thrust in the ship. And when they had taken up the anchors, they committed themselves unto the sea, and loosed the rudder-bands, and hoised up the main-sail to the wind, and made toward shore. And falling into a place where two seas met, they ran the ship aground; and the forepart stuck fast, and remained unmoveable, but the hinder part was broken with the violence of the waves. And the soldiers' counsel was to kill the prisoners, lest any of them should swim out, and escape. But the centurion, willing to save Paul, kept them from their purpose; and commanded that they who could swim, should cast themselves first into the sea, and get to land: and the rest, some on boards, and some on broken pieces of the ship. And so it came to pass, that they escaped all safe to land. THE ACTS. xxvii. 1-44.

SELECT PIECES

FROM THE ARMENIAN WRITINGS.

Եղբայր ոմն կ իրիկեցի գնաց առ Հայրն
Աիլովանէ, և ասէ ցնա . Հայր՝ ոմն թշնա-
ռիմէ, և բազում չարիս գործեալէ ինձ .
Խլեաց յինէն զադարակ իմ մինչ էի 'ի գեղ,
և մոզս և դեղիչ առաքեաց սպանանել զիս .
և արդ կամիմ՝ զի տարեալ տացից զնա առ
Խշանն : Ասէ ցնա ծերն . զոր ինչ կամիս, ա-
րացես որդեակ : Ասէ ցնա եղբայրն . Ուոյլ
տուր Հայր, Եթէ խրատեսցի՝ շահ լիցի ան
ձին իմոյ և նորա : Ասէ ցնա ծերն . արաս-
ցես զոր կամիս : Ասէ եղբայրն ցծերն . արա
աղօթս, և արձակեալ զիս առ Խշանն : Եւ
յարեաւ աղօթել : Եւ իրեւ ասէին Հայր
մեր յերկինս, ասէ ծերն . Ո՞ի թողուր մեղ
զպարտիս մեր, որպէս և մեք ոչ թողումք
մերոց պարտապանաց : Ասէ եղբայրն ցծերն,
Ո՞ի Հայր, մի այդպէս : Եւ ծերն ասէ ցեղ-
բայրն . և որպէս որդեակ . այլ հաւատա՛ ինձ
Եթէ գնաս առ Խշանն դատել զոք, Աիլո-
վանէ այսպէս աղօթեսցէ միշտ վասն քո :
ԱԱՐՔ ՀԱՐԱՆՑ :

՚Ա Հաւանութենէ արուեին և իգին ըստ
օրինաւոր ամուսնութեան կարգացն Շատու-
ծոյ զաւակ ստանան 'ի սփոփանս անձանց և
մերձաւորաց , և 'ի գովութիւն պարգևա-
տուին : Եւ բազում ուրախութիւն ցուցա-
նեն 'ի ծննդեանն , և բարեկամօք և մերձա-
ւորօք տօն կատարեն ծննդեանն և անուա-
նակոչութեանն . որ 'ի մթին և յաղջամկինն
յորովայնսէ յառաջ եկեալ մարդ կերպարա-
նեալ ցուցանի յերկրի : Եւ յորժամ մնըն-
դեամբ մարմինն աճէ 'ի կատարեալ հասակ՝
պատրաստութեամբ արուեստիւք ոմամբք ,
և ոգիբն բանաւորք և մտաւորք ըստ մարմնոյ
աճմանն զգիտութիւն և զիմաստութիւն ընդ-
նմին բացայայտեն 'ի ձեռն ուսուցչացն խրա-
տուց . որ և պետութեանց և իշխանութեանց
հանդիպին յերկրի : Եւ նախ քան զամենայն
ձաննացելն զՄատուած , և արարածովքս ի-
մանալ զՄարին երկնի և երկրի , և որ 'ի
նոսա արարածք իցեն : Եւ լինել աշակերտ
և արբանեակ նորա կամացն՝ նմանեալնորա
բարերարութեանն . ատել զչարն , և ընտրել
զբարին . և պատճառ լինել շահից , և խլիչ
վնասուց կորստեան . երախտաւոր լինել հե-
ռաւորաց և մերձաւորաց , առ դրացիս և
ընտանիս՝ բարի կամօք և բարի գնացիւք և
բարի գործովք . առ ամենեսեան լինել ար-
ժանաւոր իրաւամբք . և արդար և ուղիղ
սուրբ և ձշմարիտ վարս ստանալ : Եւ այն-
պէս երանելի երեւել յաշխարհի ամենայն
առաքինութեամբ . զարդարել ըստ պատկե-
րի Վատուծոյ : Փոխի յանուշակն կենդանի

յանմահ փառմն՝ 'ի յոյսն յարութեան . և
ընդունի զերանութիւն սիրոյն :

ՅԱՃԱԽԱՊԱՏՈՒՄ:

ՄԵ 'ի լոկ ջուր և 'ի դատարկ հայիցիս
յաւաղան անդր Մկրտութեան , այլ ջուրջ
չորջն՝ և շնորհօքն խառնի հոգին սուրբ կեն
դանի : Վանզի կրկին է մարդն՝ յոգւոյ և
'ի շնչոյ կարգեալ , վասն այսորիկ և սրբելին
ափտի . զի որ անմարմինն է՝ անմարմնովն , և
որ մարմնաւորն է՝ մարմնովն : Արդ՝ ջուրն
սրբէ զմարմինն , Ոգին դրոշմէ զոգին . զի
ցողեալք 'ի սիրտ , և լուացեալք զմարմինն
ջրով սրբով՝ մատչել յանդիման լինել առա-
ջի մեծութեանց Աստուածութեանն կա-
րասցուք : Արդ՝ յորժամ իջանիցես 'ի ջուր
անդր , մի իբրև 'ի թեթև և 'ի դատարկ ջուր
ինչ հայիցիս , այլ 'ի զօրութենէ հոգւոյ ան-
տի փրկութեանն սպասեսջիր . զի առանց
երկոցուն անհնար է քեզ կատարեալ լինել :

ԿՐԻՔԵՂ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՑԻ :

Եթէ երթիցես 'ի բժշկարանս , և մատ-
չիս հարցանել , զամենայն գրեթէ զհիւան-
դութեան պատճառս անդուստ 'ի կերակրոցն
գտանես . անտի բուսանին ախտքն : Վան-
զի նուազ և թեթևախորտիկ սեղան՝ մայր
է առողջութեան . վասն որոյ և մանկունք
բժշկացն այնպէս անուանեցին . և զչափա-
ւոր կերակուրս , և որով ոչն յագի ոք , և
ըստ կարօտութեանն կերակրի՝ զնա մայր ա-
ռողջութեան ասացին : Եւ եթէ պակաս

կերակուրն առողջութիւն գործէ , քաջա-
յայտ է՝ թէ որ յագեցմամբ կերակրի , այն
է արմատ հիւանդութեան . և ծնանի ախտու-
որ՝ ի վեր անցանէ քան զամենայն արուեստու-
թժշկաց : Ի անզի ոտնացաւութիւնք , գլխա-
գարութիւնք , և անբժշկելի ցաւք , ձեռաց
խեղութիւնք և անդամալուծութիք , հողմք
և դողդոջմնւնք , ջերմ յերկար և տաքու-
թիւնք անչափք , և այլ ևս առաւել քան
զսոսա՝ զի ոչ եթէ յամենայն ժամ լինիցին ,
և ոչ՝ ի պակաս կերակրոց , այլ յաւելակե-
րութենէ և ՚ի յագեցմանէ երևին և ծնա-
նին այսոքիկ :

ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ :

Ծնդ Աստուծոյ և վասն Աստուծոյ խօսե-
լով՝ ամենայն արթնութեամբ և զգուշու-
թեամբ պարտիմք միտ դնելքանիցն ասացե-
լոց , զի մի ընդունայն , կամ թէ՝ ի դատա-
պարտութիւն մեզ ասացեալքն լինիցին : Օ ի
թէ ընդ մեր նման մարդոյ ոչ դանդաշեալ
մտօք խօսիմք , այլ իմացուածովկք զբանն բե-
րեմք , և յօդաւոր ասիւք պատշաճեմք , և
մանաւանդ յորժամ ընդ աւագաց ունիցիմք
խօսել , երկիւղալից մտօք բանիցն հոգ տա-
նիմք , ապա ո՞րչափ անզըս խորհրդովկք ընդ
Աստուծոյ , և ընդ Աստուծոյսն պարտիմք
խօսել , և ամենայն երկիւղիւ ընդ նմա և
վասն նորա բանաւոր իմացուածովկք աւար-
տել զբանսն :

ՄԵԾՆ ԽՈՍՔՈՎ :

Ալիք ինչ չնորհ՝ զոր առանց Արածնորդաց տայ Աստուած : Այլ վերստին ծնրնդեանն որ 'ի հոգւոյն, և կենարար մարմնոյ և արեան Տեառն բաշխումն, թողութիւն մեղաց դարձելոցն 'ի խոստովանութիւն ապաշխարութեան, ամուսնութիւն զուգութեան, ընծայից և նուիրաց և պարգևաց մատուցումն, և հոգւոցն հանգուցելոց առվրիստոս յուղարկումն, և մարմնոց նոցաընդ ամենապահ աջովն Աստուծոյ ամրանալ, և որ այլ ևս կարգք են քրիստոնէականք, և օրհնութիւն Եկեղեցեաց Աստուծոյ, և սպասուց նոցա, և կամ նշանի Խաչին, կամ Արիւոնին գերագունի, կամ երկրի, կամ ջուրց, սերմանց, պտղոց, անասնոց, ախտից բուժելոյ աստուածային չնորհիւն, կամ այլ ինչ աստուածատուր պարգևե՛ միջնորդք Արածնորդք Եկեղեցւոյ լինին : 'Առքա առնումն 'ի ժողովրդոցն զիստովանութիւն, զաղօթս, զօրհնութիւն, ըզնուերս՝ և մատուցանեն Աստուծոյ . և դարձեալ առնուն յԱստուծոյ զօրհնութիւնս և զղանազան չնորհմն, զիսաղաղութիւնն երկնային, և տան մարդկան մեռելոց և կենդանեաց :

ՆՈՅՆ :

Օ որ օրինակ թագաւոր ոք գիտելով ըգծառայից զիւրաքանչիւր զքաջութիւն և զուժոյ կարողութիւն, նաև զպատշաճ պիտոյից գործառնութիւն ըստ ժամանակի և ըստ իրի, և առեալ կարգեսցէ ըստ արժա-

նւոյն՝ զոմն՝ ի զինուորութիւն ընտրելով, ըզ-
միւմն՝ ի դատաւորութիւն, զայլոմն դաւա-
ռապետ կարգելով, և զմիւմն գլուխ զօրաց
կացուցանելով, զմին՝ ի դուռն արքունի կար-
գեալ, զմիւմն՝ ի վերայ խահիցն, և զայլոմն
մատուակ և սպասաւոր իւրոյ թագաւո-
րութեանն ընտրեալ. այսպէս իմն և ամե-
նաթագաւորն Աստուած ըստ իւրումնա-
խատես գիտութեան ընտրեաց զամենեսեան
ըստ իւրաքանչիւր պիտոյից յիւրաքանչիւր
դարս և ժամանակս ըստ արժանաւորութե-
նունն :

Յանկացայ զմարցն գորովասիրաց սկահել
սովորութիւն, առ որս տեսանեմք, զի կա-
թընկեր ունելով մանսկունս, և անկիրթ ձա-
շակելիս կատարեալ կերակրոց՝ նախինքեանը
առնուն զհացիկն, և յատամունս մանրեն,
և ապա եղեալ՝ ի բերանս նոցա՝ առ ՚ի նոյն-
պիսի կերակրոցն ձաշակումն զտղայսն դաս-
տիարակեն : Այսպէս և Արդապետաց՝ ո-
րոց պաշտօն բանին հաւատացաւ՝ ի Հոգւոյն,
հարկաւոր է առնուլ զկատարեալ հոգւոց
կերակուր՝ գրաւորական վարդապետութի՝,
և զնոյն յատամունս խաղաղութեան ման-
րել, և դիւրաձաշակելի և ախորժ առնել
որոց կարեոր առ ՚ի նոյն մնունդ և աճումն :

ԴԻՌՆԵՍԻՈՍ :

Օ ի որպէս յարեգակն պշնուն պակա-
սումն ընձեռէ աչաց հայեցողին, նոյնպէս և
աւելի քան զչափն յառիլ՝ ՚ի խորս զիտու-

թեանն Աստուծոյ շլացումն մտաց աշացն բերե :

ՆԱՐԵԿԱՑԻ :

Ուկին համր է, և առանց բերանոյ կարող է խօսել, և ըստուցանել զբանաւորայիրաւանց :

ՃԱՌՈՒՆՏԻՐ :

Այսոքիկ են բնութեանս մերոյ սահման . յաղքատանալն տրտնջեմք և մեղադիր լինիմք Աստուծոյ, և 'ի հարստանալն ամբարտաւանիմք, և իբրև զանմահս զաշխարհես բուռն հարկանեմք, վասն այսորիկ փոխ առփոխ փոփոխմամբն ուսուցանէ զմեզ 'ի չափու ունել զանձինս, և քան զմեր սահմանն աւելի չամբառնալ՝ զի մի մեծագոյնս անկանիցիմքքան զհող անարդ և խոնարհ :

ԱՍՏԻՎԵՐՑՑԻ :

Ա, ախանձեաց ընդ մընթւնն 'ի գործիական առաքինութիւնն, և զմեզուն առ տեսականին ապացոյց : Որպէս նա 'ի վերայ ամենայն ծաղկանց շրջի, նոյնպէս և դու զամենայն գիրս քննեա, և զպարկեշտն և զպիտանին 'ի նոցանէ ամբարեա: Եւ յայնժամ զբանս հանձարոյ քո առնուն մեծամեծք և փոքունք 'ի բժշկութիւն հոգւոց, և քաղցր լինի 'ի քիմն մտաց նոցա քան զմեզու խորիսիս : Եւ այսու լիցիս ցանկալի իմաստնոց, և փառաւորիս . որ 'ի տկար մարմնոյդ գերծուցեր զիսհականիդ բանականութիւնն, և իմաստու-

թեն սիրով խառնեցար յանմարմնոցն կարգ։
Վանդի արդարեւ զմեղուի բերին զօրինակ
հելլենացւոցն իմաստունքն յաշխարհական
հանձար, և եկեղեցւոյ Ա արդապետք՝ ի հո-
գեորս գիտութիւն։

ԱԱՄԲՐՈՆԱՑԻ :

Որպէս նժար կշռոց ունի անձնիշխան
կամք կախեալընդ ինքեան զհոգին և զմար-
մին։ ոչ պարտի տալնոցա զմիմեանս հարըս-
տահարել, այլ յօրինացն սահման պահե-
լով զնոսա՝ ընդունելի է Ա ստուծոյ։ Ապա
թէ հարստահարէ մարմինն զհոգին, լսէ՝ ի
Պաւղոսէ. Գիրզն կենդանւոյն մեռեալէ։
Խոկ թէ ոգին զմարմինն, դարձեալ ասէ։
Աի ջուր և թը ըմպէր, այլ սակաւիկ մի և
գինի խառնեսցես վասն ստեալ հիւանդու-
թեանդ։

ՆՈՅՆՆ :

Եւ վաճառք ըստ հրամանի իւագաւորաց
կարգեսցին՝ ի քաղաքս, կամ յ Աշխանաց ըստ
հրամանի թագաւորաց՝ թէ՝ ի քաղաքս, կամ
յաւանս, կամ յայլինչ տեղի՝ ի գաւառն։
և նախահոգութեամք զշափս և զկշիռս, ըզ-
զոյգմն նոքա դիցեն՝ տեսանելով զզօրու-
թիւնս վաճառին։ Կարգեսցեն և կռփիչա՝
միշտ որոնել և տեսանել, զի մի նենգութե-
ինչ արասցեն։ Այլ խարդախիցն խրատ ըստ
հրամանի Աշխանացն լիցի. գողիցն՝ ի շափսն
և ի կշիռն հատուցանել չորեքին, և յան-
դիմանութեամք նշանակել՝ ի զարհուրումն

այլոցն : Իսկ դահեկանահատիցն և դրամա-
փոխիցն զձեռն հատանել հրամանաւ Իշ-
խանացն : Իսկ զմաքսն առնու իրաւապէս ,
յորժամ'ի քաղաքս կամ'ի գաւառս եկեալ՝
վաճառիցեն . այլ մի լիցի յանցս ճանապար-
հաց մաքսել , եթէ ոչ վաճառիցեն . այլ
վարձս միայն , եթէ 'ի թշնամեաց՝ ընդ նո-
սա երթալով , պահեսցեն : Այլ մաքս հրա-
մանաւ լիցի Ծագաւորաց , և Իշխանքնմա-
նապէս 'ի հրամանս նոցա մաքսիցեն : Այլ
'ի վաճառս խաբողացն զտգէտսն՝ ըստ գո-
ղիցն հատուսցի : Իսկ զգին հացի և զգի-
նւոյ և զայլոց այդպիսեաց , ըստ քաջարե-
րութեան ամի , կամ ըստ այլ իմիք պատճա-
ռի , նմանապէս ըստ նուազութեան : Եւ
ըստ այդպիսեացդ պատճառի փոփոխել 'ի
վեր և 'ի խոնարհ՝ Ծագաւորաց լիցի հրա-
մանաւ , և Իշխանաց յիշատակելով Դա-
ւառապետաց և Ծողովըդապետաց :

ՄԽԻԹԱՐ ԳՈՅ :

Այս իսկ է մարդ բոլորովին . ոգի և զօ-
րութիւնք իւր , միտք և շարժմունք իւր ,
մարմին և զգայութիւն իւր . զոր պարտ է
ըստ վերագրելոցդ ամենայն զգուշութեամբ
պահել . ոչ ընդ հրաժարեցուցեալսն ընտա-
նենալ , և ոչ 'ի համարձակելոցն օտարա-
նալ . զի մի 'ի բարւոք և յընտանի կայից սո-
ղոսկեալ 'ի վայր քարշեսցի մարդն Աստու-
ծոյ , և բիծ ինչ արատոյ ընդ անարատ մաք-
րութիւնն խառնեսցի՝ եղծանելով զնախա-
տպին պատկերի լուսանկար գեղեցկութիւն :

ԳՐԻԳՈՐ ՄԵՆԱԳՈՐ :

Ասեմք զթիւսն նմանս գոլ՝ որոց կողմունքն համեմատք են, որպէս զվեցն, և զքսան և զըրմն ։ քանզի կողմունքն վեցին երկուք և երեքն, իսկ քսան և չորիցն չորքն և վեցն։ Եւ համեմատութիւն ունի ութն առ չորսն, և երեքն առ վեցն։ քանզի կրկնապատիկ բանի տեսանի, զի չորքն երկուցն կրկնապատիկ է, և վեցն երիցն։

ՆԵՄԵՍԻՈՍ :

Հարիւր և տան ամ էր 'ի Արքոյն Գրիգորէ, յորժամ գտաւ զիր ազգիս մերոյ. և զայնչափ ժամանակս 'ի յայլալեզու դեղերանս էին տատանեալ. վասն որոյ առաւել փոյթ յանձին ունէին, զի երագ վարժեցին մանկունք յիւրաքանչիւր տեղիս։ Յորոց ընտրեցին թուով վաթսուն յաշակերտելոցն զաւաւել ուշիմն և զփափիկաձայնս և զերկարոգիս, և առաքեցին յազգս և 'ի լեզուս օտար գաւառաց՝ ուսանել իմաստութիւն և արուեստախօսութիւն, և առնել թարգմանութիւն . . . որք գնացին յԱզեքսանդրիա, 'ի Ինիւզանդիա, յԱթէնս, և յայլ գաւառս՝ ուսանել զիմաստասիրութի որպէս զայլ ազգս. զի նախանձ բազում էր յայնմ ժամանակի ուսման ամենայն ազգաց, և ծաղկեալ էր ուսումնասիրութիւն յաշխարհի . . . Օ կնիբազզումք յիւրաքանչիւր դարս և 'ի ժամանակս հանդիսանային՝ նախանձաւոր բարեաց լինելով, 'ի վաստակս և 'ի ջանս պատրաստելով զանձինս. ժրանային, տքնէին, աշխատէին, հարցասէր լինէին՝ ուսանելով, կըր-

թելով, վարժելով, պատրաստելով զանձինս 'ի յերկս օգտակարս, և 'ի գործս շահաւետս: Ոմանք զիմաստս հաւաքեալ՝ զուսումնականն, զբնաբանականն, զերկրաչափականն, զհամարողականն, զերաժշտականն, զաստեղաբաշխականն, զքերականն և զքերդողականն, զգործնական և զտեսական իմաստասիրութիւն, և զմասունս նոցա՝ որքեն թուով երկոտասան Ունելով ընդինքեանս բեռինս շահաւետս և արդիւնարարս, մարդարիտս գեղեցիկս և ականս պատուականս՝ զբաղլսոհականն, զատենականն, զկացրդականն և զաստուածաբանականն՝ զարդարեցին զերկս աշխատողացն Ճանօթս առնելով բազմաց զգիտութիւն, զերւակայութիւն, զմիտս և զկարծիս, և զըզդայութիւն, զարհեստ և զմակացութիւն, և զայլսն ամենայն զգովելիսն և զպանծալիսն :

ՃԱՌԱՑԻՒԹԻՒ :

Վիսման զօրաւոր 'ի զօրայն Հոռոմոց պատրաստեալ հուրնաւթիւ ծծմբով, և արկեալ յաման ապակեղեն, և նստեալ 'ի վերայ ազնիւ երիվարի քաջասիրտ և արի գոլով, վահանաւ միայն զթիկունս ամրացուցեալ, և ելեալ ընդ դուռն քաղաքին՝ մտանէ 'ի բանակն Ռոյլազգեացն, ՄԱՆՏԱՏՈՐ ձայնելով զինքն . և երթեալ մինչեւ 'ի բարանն, շուրջ անցեալ զնովաւ, և յանկարծակի 'ի վեր առեալ զշիշն՝ եհեղ 'ի վերայ բարանացն . և նոյնժամայն բորբոքեալ հրոյն՝ բոց ծիրանի

՚ի դուրս ելաներ, և ինքն դառնայր փութապէս :

ԼԱՍՏԻՎԵՐՏՅԻ :

՚Ի սորա (փոքուն թէողոսի) աւուրս եր սուրբ հայրապետն հայոց Աահակ . յորոյ աւուրս դպրութիւն հայոց լեզուիս՝ քսան և ինն գիր ՚ի ՚Իանիկլէ փիլիսոփայէ ՚Ասորոց կարգեցաւ . իսկ զեւթն գրոյն պակասութիւնն ՚Աեսրովլ երանելլ Տարոնեցի ինդրուածովք ՚Աստուծոյ առնու :

ԱՍՈՂԻԿ :

Կացոյց և լուսաւորս յերկինս՝ յառաջնորդութիւն և ՚ի փոփոխումն աւուրց և ժամանակաց , ՚ի մնունդ մարդկան և ամենայն կենդանեաց , և բուսոց և տնկոց : ՚Ա, աե ըզհուր և զջուր , զամպս և զհողմն յարդարեաց ՚ի պէտս ազգի ազգի բուսոց և տնկոյ՝ որ ՚ի պէտս մարդկան արարան իւրաքանչիւր : ՚Ա, որ ՚ի ջուրան են զուղակք և ձկունք , և ազգք գաղանաց պէսպէս բնութեամբք և զանազան կերպարանօք ՚ի ծովու և ՚ի ցամաքի՝ մեծամեծք և փոքունք , քաղցունք և դառինք , շահեկանք և անշահք . նմանապէս և ՚ի տունկս և ՚ի բոյսս՝ որ ՚ի պէտս արարան մարդկան , և ոչ ՚Արարչին : ՚Արար և ոսկի և արծաթ և պղինձ և երկաթ . և պատուական քարինք և անարդք՝ ՚ի պէտս մարդկան՝ ՚ի վկայութիւն մեծին ՚Աստուծոյ արարան : ՚Ա, ՚ի չորից նիւթոց զերեւելիսս եցոյց . խոնաւ և ցամաք , ցուրտ և ջերմ ՚Աստու

ծոյ կազմեցան : Եւ 'ի նոյն նիւթոյ արարեալ զմարդն՝ և շնչեաց 'ի նա հոգի կենդանի և անմահ, մտաւոր և բանաւոր :

ՅԱՃԱԽԱՊԱՏՈՒՄ:

Օ ի՞նչ անդամ իցէ՝ որ ըստգիւտն համարին 'ի սքանչելի արարածս մարմնոյս այսութիկ . զի՞նչ այն՝ որ պակաս ինչ է 'ի գեղեցկութենէ . զի՞նչ այն իցէ՝ որ ոչն ճարտարութեամբ կարգեալ իցէ : Խսկ արդ՝ ոչ է պարտնոցա հայել և տեսանել աչացս լուսաւորութեանս զհաստատութիւնս, կամ ո՞ր պէս ականջացն 'ի կողմանէ եղելոց անխափան զլսելիսն, կամ ո՞րպէս հոտոտելիքն ընտրութիւն գիտեն առնել . և զիա՞րդ զհագագն 'ի տալ և յառնուլ՝ շունչ մատակարարիլ մարթ է . և կամ զիա՞րդ լեզուն կըր կին կարգաց արբանեակ է ճաշակելեացն . և կամ ո՞ք ինչ ըստ ամոքելոյ բանաւոր խօսիցն զօրութեան . կամ շնչափողն 'ի ծածուկ 'ի ներքս ամրացեալ՝ զիա՞րդ անդադար ունի զօդոցն և շնչոցն տալ և առնուլ մատակարարութիւն . կամ զիա՞րդ սիրտն 'ի ներքս անդմիշտ անդադար զթնդիւնն պատրաստէ . կամ զիա՞րդ յիւրաքանչիւր կարգս բաժանին երակքն, և նէարդք բազմացեալ : Եւ կամ ովլ է՝ որ խոնաւ ջղօքն և նէարդիւքն զոսկերս արար վայելքապէս . և կամ ովլ է որ զիսորտիկս 'ի գեղեցիկ բաժինս բաժանեաց . զկէսն 'ի զօրութիւն հաստատութեան, և կէսն 'ի գեղեցիկ ընտրութիւնս խորհրդովլ

բաժանեալ։ Եւ զամօթոյ մարմինսն ՚ի պարկեցագոյն կողմանս թագուցեալ պահէ։
ԿԻՒՐԵԴ, ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅԻ :

Որպէս ծարաւ յաղթիւր դիմէ յօժարական,
Եւ ըզպաքեալ միտսդ արբուսցես բանիւք ուսման։

Որպէս լուսոյ ծագման յըստակ արեգական,
Եօյն ըզհոգւոյդ աչըս բացցես տեսողական։
Ո՞ի յայլասեր աղգաց գարշիր խընդրողդ ուսման,

Ո՞ի յաղքատաց մեծամըտիր որպէս Խշիան։
ԵԱՅ առ ՚ի քեզ որպէս ՚ի փոյ վարդ հոտեան,

Ո՞ե զոք անօթ շնորհաց տեսցես և պատուական։

ԵՐԶՆԿԱՑԻ :

Հեթանոսութեան սկիզբն ՚ի Աերուքայ ժամանակաց անտի եղեւ։ զի որ լաւ ոք եւ կեալ յաշխարհ մեռանէր, վասն յիշատակի քաջութեանն զպատկերն երանդօք ՚ի նկարու հանեին։ և անտի ուսեալ տիսմարաց տակաւ ՚ի պաշտօն առնուին։ Եւ կուոց և դրօշելոց հանդամանք՝ առ Ուարայիւ հարք Երրահամու ։ և անտի իւրաքանչիւր ոք իւրով արուեստիւ զնոյն դրօշէր։ դարբինն դարբնութեամբ, հիւմնն հիւմնութեամբ, արծաթագործն և պղնձագործ և քարակոփ և բրուտ՝ իւրաքանչիւր արուեստիւ։ Եւ անտի կարգեալ հասանէր յիշիպտացիս և ՚ի Ռաքելոնացիս և ՚ի Փուիւգացիս և ՚ի Փիւ

նիկեցիս գործ դրօշագործութեան , և խոր
 հուրդք նորին : Եւ ապա 'ի Հելլենս՝ որ են
 Յոյնք , առ Կեկրոպեաւ . և ևս յետոյ ա-
 ռաւել . աստիք առ Կոռնաւն և Բէաւ և
 Դիաւ և Վաստանիւ , և առ այլովք բազ-
 մօք՝ զորս մի ըստ միոջէ Վաստուածս անուա-
 նէին : Եւ Հելլենք կոչին Յոյնք յառնէ
 միոջէ՝ որում Հեղինոս անուն էր յԼալադա-
 ցւոց աշխարհին : Բայց այլք ասեն , եթէ
 'ի ձիթենւոյն՝ որ յԼաթէնս բուսաւ իւրովի .
 վասն զի ձիթենի Յունարէն Եւկէն կոչի :
 Բայց Յոյնք 'ի Յաւանայ , որ էր մի յա-
 ռաջնորդաց աշտարակագործութեն . վասն
 որոյ ՄԵՐՈՎՊՍ ամենեքին կոչին յաղազս
 բարբառոյն բաժանելոյ . քանզի Բաժանումն
 Յունարէն ՄԵՐԻՄՄՈՍ կոչի : — Եւ առա-
 ջին կրօնք՝ խուժականք և սկիւթականք և
 Հեթանոսականք կոչէին , մինչեւ Եկն Վերա-
 համու աստուածպաշտութիւնն , և աղաւա-
 զեաց զայն : Եւ Յուղայութիւնն 'ի Յու-
 ղայէ՝ որ է Հրէութիւն , 'ի չորրորդ որդւոյն
 Յակովըայ , յորմէ թագաւորութիւնն էր .
 և կալաւ անունն զամենայն ազգն Յուղայ-
 ական : Եւ 'ի վախճանի Հրէութե՝ Վրիս-
 տոնէութեան անուն 'ի Վրիստոսէ . որ նախ
 յԼնտիոք անուանեցաւ աշակերտելոցն :

ԵԶՆԻԿ :

Չտեսանես և զմարմնոց իսկ աչ , յոր-
 ժամ հանապազ ընդ ծուխ գայցեն , արտօսր
 բերեն . և յորժամ 'ի խաղաղ օդս և 'ի մարդս
 և յաղըիւրս և 'ի դրախտս զբօննուցուն , ա-

ոռղջագոյնք և քաջատեսք : Այսպէս և մը տացն ակն՝ եթէ յեղտիւրս հոգեոր բանիցն ճարակիցի , սուրբ , յատակ և քաջատես լինի . իսկ եթէ ընդ ծուխ ինչ աշխարհի իրացս գայցէ , բժաբեր արտօսրալից լինիցի . և զազդի ազդի լալիւնս լայցէ և աստ , և անդ :

ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ :

Չէ ինչ ծանր հրամանքն : Վղէ ասա՛ , զի՞նչ աշխատութիւն յերդմանէն փախչեն իցէ . միթէ ընչից ծախս իցեն , միթէ քըրտունք ինչ և տառապանք . շատ է կամեն միայն , և ամենայն վճարեցաւ : Իսկ եթէ զսովորութիւն պատճառս դնիցես , նա՛ վասն նորին այնորիկ ասեմ դիւրին զուղութիւնն . եթէ յայլընդելութիւն կրթեսցես զանձն , զամենայն դիւրաւ վճարեսցես : Օ մտաւ ած , զի բազումք իսկ՚ի հեթանոսացն իմաստ նոց՝ որ առ քաղթնատութեան թոթովէին , ստէպ կրթութիւն զկաղ լեզու նոցա էած յուղութիւն . և ոմանք՝ որոց թիկունքն ընդուստ ընդուստ գողացեալ շարժէին , սուրս կապեցին ՚ի վերայ թիկանցն , և մերժեցին զսովորութիւնն :

ՆՈՅՆ :

Խրատեցէք զորդիս ձեզ ՚ի խրատ և ՚ի վարդապետութիւն Տեառն . քանզի խակ և ամեհի է մանկութիւն , և բազում վարդապետաց կարօտ , դաստիարակաց , սպասկաց , դայեկաց . քանզի պիտոյ է այսպիսի վար-

Ժիւք վարժել։ Որպէս ձի ամեհի միշտ 'ի վարժոցս կայցէ, և գազան վայրենի 'ի հրահանգս՝ մինչև 'ի համբոյր գայցէ, այնպիսի է մանկութիւնն։ Վնդստին իսկ յառաջին տիոցն պարտիմք սահմանս և կարգս բարիս հաստատելնմա. և ոչ ևս առյապա մեծամեծ աշխատութիւնս կարօտանայցեմք. այլ սովորութիւն իսկ օրէնք լինիցին։ Ո՞ի տացուք նոցա թոյլ ըստ մոտաց դիւրութեան գնալ, և մի իբրև մանկուոյներիցեմք նոցա, այլ 'ի ցածութեան պահեսցուք; զի այն քան զամենայն ինչ վնասակար է մանկութեանն։ Եւ մեք նմին կարի պատկառ կայցեմք՝ վաղ և արագ կանայս ածիցեմք, զի սուրբ և անարատ պահեսցին 'ի պղծութենէ՝ 'ի հասանել առ ամուսնութիւնն։

ՆՈՅՆ։

Որպէս 'ի մասունս մարմնոյ քան զամենայն պատուականագոյն և առաջին գլուխն է յաղագս տեղւոյն բարձրութեան, և ըզգայարանացն 'ի նմա եղելոց, և ապա այլքն յանդամոց մի ըստ միոջէ. այսպէս և յանդամն հոգւոյն՝ մեծ և առաջին իբրև զգըլուխ, է հաւատոյն ճշմարտութիւն. և ընդնմին յարմարեալք որպէս անձն ընդ գլխոյ, գործք արդարութեան մեծամեծք և փոքրունք ըստ պատուիրանացն Քրիստոսի։

ՆԵՐՍԻՍ ԸՆՈՐՀԱՎԻ։

Հայեաց յերկինս 'ի վեր՝ ով մարդ, և յերկիր 'ի խոնարհ. և տես՝ եթէ զո՞յ յարա

ըածոցս յերևելեացս կամ յոչ երևելեացս
այնպէս պատուեաց Աստուած, որպէս ըզ-
քեզ: Աթէ զառաջին պատիւ արարչագոր-
ծութեանն ասիցես, ահա մեծէ և սքան-
չելի: վասն զի այլ արարածք հրամանաւն
Աստուծոյ ստեղծան, և դու ձեռամբն Աս-
տուծոյ: Այլ արարածք՝ ի պատկեր գծու-
թեան, և դու՝ ի պատկեր Արարչին: Այլ
արարածք՝ ի բնութեանն կապեալ կան, իսկ
դու անձնիշխանութեամբ Արարչին քո նմա-
նես: Այլ արարածք անբանութեամբ ան-
զարդք երևեցան և տրուպք, իսկ դու բանիւ
և իմաստութեամբ զարդարեցար. և զպա-
տիւնքո տիրապէս ոչ իմացար:

ՍԱՐԳԻՍ:

Օ Երկիր ոմանք յարտաքնոց բարեաց փի-
լիսոփայիցն ասացին, թէ ձեացեալէ իբրև
սկուտեղ. և ոմանք ասացին իբրև զգունդ.
և այլք որպէս քուեայ երկեռեակ դիմի, և
'ի միջոցի երկնի կառուցեալ. սաստկութեան
հողմոյ ի ներքոյ մտեալ՝ համբարձեալ ունի
զերկիր ի վեր. և ընդ անդայտութեան ցան-
եցիր հողոյն երկրի խառնեալ մանրասիկ խո-
նաւութիւն ջուրց, և հողմոյն սաստկու-
թեամբ՝ ի վեր փչելով, և երկրիս թանձրա-
հող ծանրութեամբ՝ ի վայր կալով՝ կափչի
հողն յիրեարս, և ձնշի իբր ի մամուլս, ման-
րասիկ խոնաւութեան ջուրցն կալով՝ ի վեր
կոյս. և խտանայ երկրային մարմինս՝ ի ներ-
քոյ ջուրցն, և լինի սալայատակ, հաստա-
տրամ, անփափելի և անպայթելի. նեցուկ

անվթար՝ զբազմութիւն ջուրցն յինքեան ու-
 նելով, զոր և ծով անուանեմք : Եշ քանզի
 երկիրս չորեքկուսի՝ ի միջոցի երկնի կառու-
 ցաւ, ոչ թոյլ տայ սմա երկին իւրով երա-
 գութեամբն՝ ի ներքին կիսագունդն խոնար-
 հիլ . քանզի երկիր իւրով ծանրութեամբն
 հակէ՝ ի վայր իջանել, և հողմն իւրով ուժ-
 գնութեամբն ջանայ՝ ի վեր բերել զնա . և
 ոչ ծանրութիւն երկրիս թուլացուցանէ՝ ի
 վեր բերիլ, և ոչ ուժգնութիւն հողմոյն տայ
 ՝ ի վայր իջանել . և այնպէս զհաւասարակշիռ
 կետն կալեալ՝ կայ . և յերկոցունց հակա-
 ռակացն միջոցն զտրամագիծն ունի : Իսկ
 կայեան սորա՝ ի տրամագիծ անդր զուղղան-
 կիւնն չորեսին առ միմեանս հայեցուցանէ .
 և՝ ի հայել ուղղանկիւնեացն առ տրամա-
 գիծն միջին՝ զամենայն հարթ, արդակ, զու-
 գամասն՝ զլեռնայինն և զդաշտայինն և զծո-
 վայինն յարմարեալ անվնաս պահէ, զի որ
 ՝ ի սմայքս են, անկասկած առցեն զլինելու-
 թիւն հրամանաւ Շարքին : — Եշ եթէ
 ոք կամիցի օրինակ տեսական զարտաքնոցն
 լսել, իբր թէ զկայս երկրի նմանեցուցեալ՝
 ինձ՝ ի դէպ թուի ասացեալն ձու . որպէս
 նորա դեղինն՝ ի միջին գնդաձեւ կառուցեալ
 կայ, և սպիտակն շուրջ զնովաւ, և խեճեպն
 պատ առեալ զամենայնիւ՝ նոյնպէս երկիրս
 ՝ ի միջոցի կառուցեալ կայ, և օդ շուրջ զնո-
 վաւ, և երկին պատեալ զամենայնիւ : Դար-
 ձեալ՝ եթէ առցէ ոք աման խեցեղին, և
 արկցէ անդր ջուր, ձէթ և աւազ, ահա
 յայտնի երևեցաւ՝ աւազն կալաւ զներքին

կողմն ամանոյն, և ձեմն զվերին, իսկ ջուրն հարկաւորեալ՝ ի միջին կառուցաւ, և մարմին ամանոյն պատ առեալ զամենայնիւ :

Ը Ի ՐԱԿԱՑԻ :

Օ որ օրինակ՝ թէ ախորժէ ոք գծագրութեամբ դեղոց պատկեր նկարագրել, զպէս պէս երանգս դեղոցն ՚ի կիր ածէ, և ջանայուշիւ իմաստիցն զնա ՚ի տիպ և ՚ի հասակ և ՚ի ձեւ կենդանեաց յօրինել զի հաճելի և ցանկալի որպէս զկենդանի թուեսցի տեսողացն անկենդանին . իսկ մարդ կենդանի՝ որ կրի հոգւով, մարմինն ոչ այսոցիկ ճշգրտութեան երանգոց կարօտի առ ՚ի հրատարակել զիւրն կենդանութիւն . այլ բաւական է միայն հոգին ներգործող զշարժումն անդամոցն՝ զայս հուշակել :

ԼԱՄԲԲՈՆԱՑԻ :

Վաղաք ընտրութեամբ իմաստասիրացն տուրեառիկ վաճառացն տեղի սահմանեցաւ, որոշել ՚ի նմա տունս վաճառոյ, և ընդարձակ վայրս : Օ ի ամենայն գաւառականքն յամենայն կողմանց անդանօր ժողովելով՝ իւրաքանչիւր ոք զպէտս իւր գտանիցէ : Վայց են և ՚ի մէջքաղաքացն ընտրութիւնք . զի են՝ որ շահաւէտք են և բազմավաճառք որպէս ծովեզերեայ քաղաքք՝ որ զնաւահանգիստս պատրաստական ունին, և զնաւմն բիւրաւոր բեռամբք ընդունին յամենայն կողմանց :

Ս Ա Ր Գ Ի Ս :

Երբեմն զհետ երամակաց ցուուց յան-
 դըգնագոյնս արշաւեալ ընդ խորտաքորտուն
 և 'ի վիմուտ տեղիս, յորմէ կասել սկսաւ
 ։ ապուչ : Խակ ։ մտոմայ ։ Ոոկացւոյ եպե-
 րեալ զնա՝ ասէ . Պնա՛ զնա՛ աստուածոր-
 դիդ Պարսից, թէ այր իցես : Խւ նա ասէ .
 Պու երթիջիր, զի 'ի քարինս դիւաց է շա-
 հատակել : Պարձեալ՝ յայլում ժամու դի-
 պեցաւ 'ի շամբս կինձն որսալ հրով . և ։ ա-
 պուչ ոչ համարձակեալ 'ի թաւուտն քաջ-
 արշաւ լինել, մինչեւ շրջապատէր հուրն . և
 նորա զհայեցուածն յերկուս բաժանեալ՝
 այսր անդր բերեալ լինէր երիվարաւն : Ոիւս-
 անգամ ասէ ։ մտոմ . ։ մտուածորդիդ Պար-
 սից՝ ահա՛ հայր քո և ։ մտուած, ընդէր
 զանդիտես : Խակ ։ ապուչ ասէ . Խողեալ
 զկատակելդ՝ յանցանել ընդ հուրդ դարձն
 զքեզ, որ և ես զկնի քո . քանզի յառաջելն
 ձիս իմ խրտչի : Յայնժամ այպանեաց զնա
 ։ մտոմ՝ ասելով . Ոիթէ և այդ քարինք ի-
 ցեն, զի ես յառաջեցից : Խւ արդ՝ եթէ դու
 զ ։ ոոկացիս կոչես դիւազգիս, ես զ ։ ասա-
 նեանսդ կոչեմ կնամարդիս : Խւ մորակեալ
 զերիվարն՝ իբրև ընդ հովիտս ծաղկանց ան-
 ցանէր զհուրն, զերծուցանելով զ ։ ապուչ :
 ԽՈՐԵՆԱՑԻ :

։ մտի թէ Պիոգինէս յաւուրս ձմերայ-
 նոյ յերեկորեայ 'ի կարաս իջանէր վասն ցըր-
 տոյն, և 'ի տունջեան արտաքս ելանէր վասն
 արեւուն : Ա ամս որոյ և երբեմն ջեռնլով սո-
 րա, հասեալ ։ զեքսանդրոս ։ Ոակեդոնացի՝

ստուեր առներ 'ի վերայ նորա , զի մի ջեռ-
ցի ասելուլցնա . Ասա՞ Դիմոդինե , զի՞նչ կա-
միս , զի չնորհեցից քեզ : Եւ նա ասէ . Օ այս
ինչ չնորհեալ ինձ . փոքր ինչ 'ի բաց կացցես
յինէն , զի ջեռայց : ՆՈՆՆՈՍ :

Կարկինոս՝ որ թարգմանի Խեցգետին ,
ցանկայ ուտել զմիս գեռնոյ միոջ՝ որ անուա-
նեալ կոչի Աստրեսոս . և քանզի գժուարորս
է Աստրեսոսն , զի իբրև խեցեղէն պատեանս
ունի շուրջ զիւրեաւ , և իբրև ընդ ամրա-
ծածուկ պարսպով զգուշացեալ պահի փա-
փուկ մարմին իւրոյ կակուղ քնութեանն , և
մորթն 'ի վերայ սեպ և ողորկ խեցանման է ,
և այսպիսի իմն կոչեն զեռունն զայն Խեցե-
մորթ . և քանզի կերպարանս պատենից Գաղ-
տակրի ունի 'ի միջնողունսն . զի այնպիս կազ-
մեալ է զեռունն զայն Արարին : Եւ ոտք
Խեցգետնոյն ոչ կարեն գամս գտանել յո-
զորկ և 'ի սեպ պատեան զեռնոյն , ժամա-
պահ դարանակալ լինի , միտ դնէ 'եթէ Երբ
ելցէ Աստրեսոսն 'ի խորոցն երթալ ցեղըն ,
որ անքոյթ իցէ 'ի հողմոյ : Եւ իբրև երթայ
հասանէ յանքոյթ տեղին , սկսանի բանալ
զպատեանսն՝ զոր ունի 'ի մկանունսն 'ի նմա-
նութիւն Գաղտակրի՝ ընդդէմ արեսուն , զի
ջեռցի : Յայնժամ երթայ վաղվաղակի Խեց-
գետինն , ընկենու քար ընդ անջրպետն պա-
տենիցն , զի մի կարասցէ անդրէն զիւրեաւ
ամփոփել զպատեանսն . և լինիցի նմա դիւ-
րաւ ըմբռնել զԱստրեսոսն , և ուտել :

ՄԵԾՆ ԲԱՐՍԵՂ :

Արարին Աստուած զեղական արարածոց
կենդանեացս ապդ յերիս սեռս զանազա-
նեալ որոշեաց . նախ՝ եղելոց հոգեղինացն
զօրութեանց զվերին կայանմն առ ինքեամբ
և հուպ ընդ իւր տալով տեղի քնակութեան .
իսկ զգալեաց և անասուն կենդանեաց որ
յերկրէ , սահմանեաց 'ի սոյնս՝ յորմէ ստեղ-
ծան , բազմանալ , և 'ի ծոց անդ մօրն դար-
ձեալ լուծանկել : Այլ զբանաւոր զայս մարդ
յետոյ քան զբնաւոն 'ի ներքս մուծեալ՝ որ-
պէս ուսագք 'ի պատմութենէն , շաղկապումն
և խառնուած արար սովաւ իմանալեաց և
զգալեացն էութեանց : Վանզի առ հող
յերկրէ՝ ուստի անասնոց ջոկք գոյացան , և
փչեաց յերեսս նորա շունչ կենդանի՝ որով
իմանալի պատկերն Աստուծոյ 'ի նա էա-
ցաւ . և եղել մարդն հողեղին՝ որպէս զանա-
սունմն , և պատկերակից Աստուծոյ՝ որպէս
զհրեշտակս , իմանալին այն հոգւով :

ԱԱՄԲՐՈՆԱՑԻ :

Օ արմանալի և գեղեցիկ էր տեսիլ նո-
րա . զի ունէր մարմին չափ հասակաւ , և մա-
սունք անդամոցն պատշաճ : Ոչ կարի եր-
կայն մարմնով՝ որ թուի անհեթեթ տեսա-
նողացն , և ոչ փոքր՝ որ է արհամարհելի .
այլ չափով ընտրութեան որոշեալ . և դի-
մացն պատկեր կարի զուարթ , և հեշտալի
տեսողացն :

ԻԳՆԱՏԻՈՆ :

Եւ իբրև այս այսպիս պատրաստեցաւ, եր
 կոքեան կողմանքն լի սրտմտութեամբ և մե-
 ծաւ բարկութեամբ զայրանային, և գաղա-
 նացեալ զօրութեամբ յիրեարս յարձակեին
 երկոքեան. և ամբոխ աղաղակին յերկո-
 յունց կողմանց իբրև 'ի մէջ ամսոց շփոթե-
 լոց Ճայթմունս գործէր. և հնչումն ձայնից
 զքարանձաւս լերանցն շարժէր: 'Ի բազմու-
 թենէ սաղաւարտիցն, և 'ի փայլիւն պատե-
 նազէն վառելոցն իբրև նշոյլք Ճառագայթից
 արեգական հատանէին: 'Ղաւ 'ի բազում
 սուսերացն շողալ, և 'ի ՃօՃել բազմախուռն
 նիզակացն իբրև յերկնուստ ահազին հրա-
 ձգութիւնք եռային: 'Քանզի ո իսկ է բա-
 ւական ասել զմեծամեծ տագնապ ահաւոր
 ձայնիցն, որպէս կոփիիւնք վահանաւորացն,
 և Ճայթմունք լարից աղեղանցն զլսելիս ամե-
 նեցուն առհասարակ խլացուցանէին: — Ղնդ-
 էր տեսանել շտապ մեծի տագնապին, և զա-
 ղէտս անբաւ տարակուսանացն երկոցունց
 կողմանցն՝ առ'ի յանդուգն յարձակմանէն,
 զմիմեանս բաղխելով: 'Քանզի թանձրամիտքն
 յիմարէին, և վատասիրակքն լքանէին. քաջքն
 խիզախէին, և նահատակքն գոշէին: Եւ
 խումբ արարեալ ամենայն բազմութեանն՝ ըզ-
 գետն 'ի մէջ փակեին. և զանգիտեալ գուն
 դըն Պարսից 'ի դժուարութենէ գետոյն՝ ըզ-
 տեղեաւն զեռալ սկսան: Իսկ գունդն Հայ-
 ոց հասեալ անցանէին, ծի 'ի վերայ առեալ
 յարձակեին մեծաւ զօրութեամբ: Աստ-
 կապէս բաղխեալք ընդ միմեանս՝ յերկո-

ցունց կողմանց բազում վիրաւորք յերկիր անկեալ դիաթաւաւալ խաղային : — Յայնմ մեծի տագնապի՝ ի վեր հայեցաւ քաջն Ա արդան, և տեսաներ զընտիր ընտիր քաջ նահատակաց Պարսից զօրուն՝ զի զձախակողմն շարժեցին զայոց գնդին . մեծաւ ուժով յարձակեր 'ի տեղին, և զաջ թեւ Պարսից գնդին բեկեալ՝ արկաներ զգազանօքն . և շրջան առեալ կոտորէր մինչեւ 'ի նոյն տեղի : Եւ այնպէս շտապ տագնապի՝ ի վերայ հասուցաներ, մինչեւ զունդն Ա ատեան քակեալ բաժանեցան 'ի մեծամուր պատրաստութենէն . դեռ ևս քաջ քաջ 'ի փախուստ դառնային : — Եպա դէտակն 'ի վեր համբառնայր Ա ուշկան՝ Ա իսալաւուրտն, քակեալ զոմանս տեսաներ 'ի գնդէն չայոց, և զինի մնացեալ 'ի հովիտս լերանց : Ա ամն որոյ զաղաղակ բարձեալ՝ քաջալերէր շուրջ զիւրեաւ զզօրս Ա րեաց՝ որք զտեղի առեալ կային ընդդէմ գնդին Ա արդանայ : Եւ անդէն 'ի տեղւոջն երկոքին կողմանքն զպարտութիւն խոստովանէին . և առ յոյժ թանձր անկեալ դիականց իբրև զքարակոյտս դերք կաց երևէին : — Յայն իբրև ետես Ա ուշկան՝ Ա իսալաւուրտն, մնայր գազանացն Ա րտաշրի՝ որ 'ի վերայ գազանացն նստէր 'ի բարձր դիտանոցին, և կամ իբրև յամուր քաղաքին . և 'ի ձայն մեծ գալարափողոցն զիւր գունդմն ստիպէր, և յառաջամարտիկ զօրօքն զնա 'ի մէջ փակեր : — Խոկ կորովին Ա արդան իւրովք քաջ նիզակակցօքն ոչ սակաւ նախձիրս 'ի տեղւոջն զործեաց . յու

ըում տեղւոջ և ինքն արժանի եղեւ առնուլ զկատարեալ նահատակութիւնն :

ԵՎԻՇԵ :

Եւ խմբեցաւ պատերազմն 'ի դաշտին՝ որ կոչի Շիրաւ, և մատեան Ճակատ առ Ճակատ : Եւ մանկունքն քաջ՝ Ա, ախարարացն Հայոց ինքնակամ նահատակեալք մտին 'ի մէջ Ճակատուցն առաջնորդութեամբ Ապարագետին իւրեանց Ամբատայ Ասպետի՝ որդւոյ Իագարատայ, որ յազգէն Իագրատունեաց : Ելին և 'ի զօրացն Պարսից համատիք նոցա, և խաղացին 'ի մէջ Ճակատուցն, և ցիր ընդ ցիր լինէր : Եւ 'ի դառնալ մանկանցն Պարսից, ընդ հուպ դարձեալ մերոցն զհետ նոցա՝ օրինակ իմն որպէս փոթորիկ յանտառէ տերեաթափ, այնպէս երագ յերիվարացն առեալ նիզակօք՝ դի ցուրտ յերկիր ընկենուին . ոչ կարելով նոցա յիւրեանց Ճակատն մտանել : Ասկ յորժամբ Պարսիկքն զմերն շրջէին, նոքա 'ի վահանափակն Յունաց իբր յամուր քաղաք մտանէին առ ոչինչ վնասելոյ : Վանզի այնպէս արար Պորդոնոս իշխան հետեակ զօրուն, իբրև պարսպաւ պատեաց վահանօք զՃակատն Պապայ : Վանզի զօրքն Յունաց վառեալ էին 'ի զէնս ոսկւոյ և արծաթոյ . և երիվարք նոցա նոյնպէս զարդու : Եւ էր տեսանել իբրև զպարիսպ ինչ . յորոց յոլովք 'ի ջղեայ և 'ի կաշեայ պահպանակաց զգեստուն զկարծրութեան վիմաց բերէին երեսոյթս . և 'ի վերայ նոցա անխալամ գէսք նշանք արձակեալք

իբր զսաղարթ ինչ հովանաւոր ծառոց ։ Ի այց
 զվեշապացն մանուածս ահագին բերանաբա
 ցութեամբ ուռուցեալ՝ ի փշմանէ օդոյն՝ ոչ
 ինչ ուրեք կարեմ նմանեցուցանել, այլ մի-
 այն իբրև զլեառն ինչ անդամանդեայ խո-
 նարհիլ՝ ի ծով զըովանդակ ճակատն Յու-
 նաց՝ ի Պարսկական զօրմն ։ Վանդի և զնո-
 սա էր տեսանել իբրև զհզօր ինչ գետ առ՝ ի
 կողմն՝ ի լայն ծաւալեալ. արդարե զջրոյ գոյն
 զրահաւորացն բերէր տեսութիւն ։ — Արդ՝
 իբրև ետես մեծն՝ Ա, երսէս զայն ամենայն,
 ելնա՝ ի կատար լերինն Ապատայ, և ամ-
 բարձ զձեռս իւր յերկինս՝ անխոնարհելի պա-
 հելով՝ ի խնդրուածս հանգոյն նախամար-
 դարէին Առվսիսի, մինչեւ պարտեցաւ երկ-
 ըորդն Ամաղէկ ։ — Խսկ՝ ի ծագել արեգա-
 կանն ընդդէմ մերոց զօրացն՝ ի պղնձապատ
 վահանացն նշոյլք զլերամքքն փայլատակէին
 իբրև յամապոյ մեծէ ։ և՝ ի նոցանէ՝ ի դուրս
 ոստչին՝ ի մերոց Ա, ախարարացն քաջ զրա-
 հաւորք՝ որպէս փայլատականց ճառագայթք ։
 Յորոց միայն՝ ի տեսութենէն զանգիտեալ
 Պարսկական գունդն, սակաւ ինչ և մերն
 վասն ոչ կարել հայել ընդդէմ արեգականն
 ծագման ։ Խսկ՝ ի բախելն զմիմեանս՝ եղե՝ ի
 վերայ հովանի ամպոյ, և հողմ սաստիկ՝ ի
 մերոցն կուսէ ընդդէմ Պարսկականին փը-
 շեալ ։ Աւ՝ ի խառնակել մարտին՝ պատահէ
 կամնարականն Ապանդարատ խմբի մեծի,
 յորում էր քաջ Երգիր Պ եկաց արքայ,
 զգլուխ միջի զնդին պնդութեամբ զտեղի
 ճակատուն կալեալ ։ Աւ յարձակեալ Ապան-

դարատ, և հերձեալ զխումբն՝ որպէս շան-
թահար յերկիր կործանէր զքաջն . և ըզ-
խումբն պտուտեալ՝ ի փախուստ դարձուցա-
նէր : Եւ այսպէս 'ի վերին օգնականութե-
նէն զօրացեալ հասարակ զօրքն Յունաց և
Հայոց՝ դիակամբք թշնամեաց լցին զդաշտն
ամենայն, և զմնացորդն ամենայն 'ի փա-
խուստ շրջեալ հալածեցին :

ԽՈՐԵՆԱՑԻ :

Ընորհեաց նմա պատկեր լուսազարդ, և
հասակ փառաց անհամեմատ 'ի մէջ ամենայն
մսեղեաց բանական ազգի . հարթ և ուղիղ
հասակաւ, վայելուչ և պայծառ երեսօք .
հեր զլիսոյ նորա թխակերպ՝ դանգուրագեղ
գիսաւորութեամբ աղեքեկ ջոկացեալ 'ի վե-
րայ սպիտակափառ ճակատուն յոյժ խուռ-
նախիտ թանձրութեամբ . մրազարդ կամա-
րաձև կցուածք յունիյն, և բիբք և արտեա-
նունք հանգերձ պտղովք վկայեալք, իբրև
զշուշան 'ի հովիտս ծաղկեալ՝ ծաւալին հրա-
շազարդ յօրինմամբ . ունչք երկայնագոյնք
և վայելքաւորք . լսելիք դիւրալուրք, և դիւ-
րահաւանք 'ի բարիս, և պայծառք լուսա-
հրաշ նմանեալ գունով . շրթունք նորա իբ-
րև զլար կարմիր . ատամունք նորա հուպ
առ միմեանս՝ զտեալք յաղտոյ . տէզք մու-
րուաց նորա զօրէն մանուշակի ծաղկեալք 'ի
վերայ գունագեղ այտից՝ 'ի կերպս զուարթ-
նոց տեսողացն զնա ցուցանէր :

ԱՐԾՐՈՒՆԻ :

Կայթեն բարկացողք իբրև զկարի՛չ, խածաւ
տեն իբրև զօձս, հաշեն իբրև զշուն, սպատա-
ռեն իբրև զգայլս, սրեն զատամունս իբրև
զվարազս, փրփրին իբրև զդիւահարս : Ա-
ըիւնուշտ ակնն, մաղձատեսակ դէմքն՝ զըր-
կեալ՝ ի բնական գունոյն, անյօդ խօսքն՝ ա-
մենեին պակասեալ՝ ի բանէ : Դաղան բոլոր
անդամքն, ոչ կարեն կալ յոտից վերայ, և
զմի տեղի ունել, այլ զօրէն արբելոց այսր
անդը դեղեին : Բնդ վայր ածեն զձեռսն,
և՝ ի հարուածս մերձաւորացն ձգեն : Ա, աև
քան զդիւահարս ևս յանդանաբար բերին,
և ատելիք տեսողացն երեին, որքան մինն
կամօք մոլեգնի, իսկ միւսն՝ ի դիւին լըբու-
թենէ :

ՍԱՐԳԻՍ :

Յորժամ տարերքըս դըղըրդին,
Հաստատութիւնքըն սասանին .
Իբր ըզծովու կոհակ կուտին
Դ յեռանդանըն կաթսային .
Լ այնատարած դողայ գետին,
Դ թանձրութեանց հիմանց շարժին .
Ո ի ըզմիոյ հետ խափանին,
Կ ասեալ յերկուցըն տատանին .
Ե րինք հիմամբքըդ զարհուրին,
Հ ւ ուժգնակի բախմամբ թընդին .
Կ արծըր բնութիւնք վիմաց հալին,
Ե ւ ամենայն նիւթք հըրդեհին .
Ա ինչ գետք հրեղենք յորդահոսին,
Ի բր ըզհեղեղ ջուրց ծաւալին .
Հ ողմով հանդերձ սաստիւ հընչին,

Եւ միգախառըն մըռմըռին .
 Արըթնահայեաց դիմօք վառին ,
 Եւս թափանցիկ վայրաքերին .
 Երը ըզտերև մի ըորբոքին
 Բնութիւնք ամէն հողեղինին .
 Արլուրը լերամքըն հալեսցին ,
 Եւ դաշտածե աշխարհք լինին .
 Երովու ալիքըն ցամաքին ,
 Եւ կենդանիք նորա նուազին :

ԸՆՈՐՀԱԼԻ :

Այց թէ ըզդիրս իմ յանկաւոր
 Ոք պատմեսցի պատշաճաւոր ,
 Արծեմ թէ չէ նըմանաւոր
 Եւ քաղաքաց որ երկրաւոր :
 Այն և արձակ նըստեալ յաթոռ ,
 Որպէս 'ի կառը թագաւոր .
 Ամ թագուհի յոյժ գեղաւոր ,
 Ոսկէտըտուն և ձամկաւոր ,
 Փողիողելով 'ի վերջաւոր ,
 Պայծառազգեստ և պըճնաւոր :
 Ըուրջանակի պարաւաւոր
 Պարիսպ ածեալ լայն և ամուր :
 Եշտարակօք բարձր ահաւոր ,
 Իմաստապէս ւարուեստաւոր :
 Որպէս ըզգլուխըն գիսաւոր ,
 Պակաւասար անձին բոլոր .
 Հաստահեղոյս հիմամք ւ'ի խոր ,
 Պահարձանօք պըսակաւոր .
 Հունք և տաճարք զարմանաւոր ,
 Ծինեալ 'ի գիրկս իմ շքեղաւոր :
 ՆՈՅՆԻ :

Յընծա՛ խորանըդ լուսոյ ,
 Իւրկրեա՛ տաճարդ արեւու .
 Խընդա՛ աթոռդ Աստուծոյ ,
 Իւրձող Իւնին Իւրձրելոյ . . .
 Իւրվառ խընկոց անուշից ,
 Իւրաբուրեանըն խառնից .
 Օ որ ծերունեացըն խըմբից
 Օ աղօթս խընկեն քոց բանից :

ՆՈՅՆ :

Եպիսկոպոսապետ Ա րթանէս , և որք ընդ
 նմա Եպիսկոպոսունք , և ամենայն Եպիսա-
 ռաբք Հայոց Տեառն մերոյ Կոստանդեայ
 Կայսեր ինքնակալի խնդալ :

Յուշ լիցի քեզ պայման ուխտի հօրն քո
 Կոստանդիանոսի՝ որ առ մերում թագաւո-
 րին Տրդատայ . և մի տացես զաշխարհն քո
 Պարսից անաստուածից , այլ օգնեսցես մեզ
 զօրօք՝ թագաւորեցուցանել զորդի Տրդա-
 տայ զլուսրով : Իւնզի Աստուած զձեզ ոչ
 միայն Եւրոպիայ , այլև ամենայն Միջերկ-
 րեայց տիրեցոյց . և ահ զօրութեան ձերոյ
 Եհաս մինչև ՚ի ծագս երկրի : Եւ մեք խընդ-
 րեմք առաւելքան զառաւել տիրել ձեզ :
 Ո՞ղջ լերուք :

ԽՈՐԵՆԱՑԻ :

Աւգոստոս Ինքնակալ Կայսր Կոստանդոս
 Մեծի Ա րթանիսի , և ամենայն համօրէն
 աշխարհականաց քոց խնդալ :

Արաքեցի ձեզ զօր յօգնականութիւն , և
 հրաման թագաւորեցուցանել ձեզ զլուս-

ըով որդի արքային ձերոյ Տրդատայ, որպէս
զի բարեկարգութիւն հաստատեալ մեզ ծա-
ռայեսջլիք միամտութեամբ։ Ո՞ղջ լերուք,
ՆՈՅՆՆ։

Ամրատելատն Գաղաւոնն, և ամենայն Կա-
խարարք Հայոց մասինն Յունաց՝ Տեառն
մերում Խոսրովայ արքայի կողմանն Արա-
րատոյ խնդալ։

Տէր գիտես զմուերմութիւն մեր առ յի-
շելթագաւորին մերում Արշակայ՝ զոր մին-
չեցօր վախճանին անշիջելի պահեցաք։ և
արդ խորհեալ եմք նոյնպէս ծառայելքեղ
միամտութեամբ, եթէ հաստատեսցես առ
մեզ դաշամբք զերիսս զայսոսիկ։ Առաջին՝
չյիշելզյանցանս մեր, զոր պատերազմեցաք
ընդ քեզ՝ ի հարկէ, և ոչ ՚ի կամաց։ Երկ-
րորդ՝ զի դարձուսցես ՚ի մեզ զամենայն ժա-
ռանգութիւնս մեր՝ որ ՚ի մասինդ Պարսից,
զոր հատեք յալքունիս։ Երրորդ՝ հնարել-
թափել զմեզ՝ ի կայսերէ, զի մի վրդովես-
ցեն զբնակութիւնս՝ որք ունիմք իշխանու-
թիւն յայսմ բաժնի։ Եւ զայս պայման ուխ-
տի գրել, և խաչ հաստատել կնքեսցես. զորս
տեսեալ փութասցուք՝ ՚ի ծառայութի ձեր։
Ո՞ղջ լեր Տէր մեր։

ՆՈՅՆՆ։

Վաշ արանց Խոսրով Հայոց արքայ Ատրա
տելատի Գաղաւոնի , և ամենայն Կախա-
րարաց մերոց ողջոյն :

Կատ ուրախ լերուք , զի և մեք ողջ եմք ,
և ուրախացաք ընդ լուր ողջունի ձերոյ , և
առաքեցաք ըստ ինսդրոյ ձերոյ զայս պայման
ուխտի : Արաջին՝ չյիշել զյանցանս ձեր ,
զոր չունէաք առ յանցանս իսկ , այլ երախ-
տաւորս զմիամտելն առ թագաւորին Արշա-
կունւոյ՝ զոր պաշտէիքն . զի և առ մեզ զնոյն
յուսամք լինել : Արկրորդ՝ դարձուցանել՚ի
ձեզ զժառանգութիւնս ձեր , զոր ունիմք
յարքունիս՝ բաց յանմանէ , զոր ումեք ու-
մեք պարգևեցաք . և ոչ շրջին պարգևք թա-
գաւորաց առանց վնասու . մանաւանդ զի՚ի
դիւան հօրն մերոյ Տեառն Կապհոյ արքայից
արքայի եմուտ . այլ փոխանակ ընդ այնը և
յարքունուստ նումք և զձերոյն պակասու-
թիւնն : Արրորդ՝ թափեմք զձեզ՚ի գործա-
կալացն Յունաց՝ թէպէտ պատերազմաւ ընդ
Կայսեր , թէպէտ խաղաղութեամք : — Աւ-
զքեզ՝ Գաղաւոն , արիւն իմ և հարազա-
տութիւն՝ ոչ ըստ վաղնջուց ազգականու-
թեանն , այլ ըստ արդեանս՝ որ՚ի մօրէ քում
մէ Արշանուշայ Արշակունւոյ , հանեալըզ-
քեզ՚ի հայրենեաց քոց Կամսարականաց , և
՚ի մայրենիս քո յիմն առեալ ազգ՝ Արշա-
կունի անուամք պատուեցից :

Ա նուլ զայս իմաստ աստուածային քո ըլլ
 ձից սպարտ համարեցայ՝ ովլ Գրիգորիոս, քա
 հանայապետական գլուխ և սիւն հաստա-
 տութեան Արկեղեցւոյ։ Աակայն ունիմք առ
 այս և զհակառակաղբացն զբանն՝ որք ոչ
 սակաւս տան ամբոխումն խորհրդոցն, որ 'ի
 մեզն շարժման։ Քանզի է նոցա առ ամե-
 նայն բան զներհակն մերձ դնել։ Եթէ եր
 կայնագունից հանդիպին բանից, զովեն փո-
 քու հասանել և անցանել։ իսկ եթէ սուղ
 իցէ բանն, իբրու ոչ պարունակող զիմաստս,
 և ոչ բաւականապէս տալ զցոյցս՝ պարսա-
 ւեալ լինի։ Դարձեալ առ այս՝ եթէ նրբա-
 դոյնս ինչ ունիցի, զպարզն առաջի դնեն՝ իբ-
 րեւ դիւրահասս, վասն այնորիկ և օդտա-
 կարս։ ապա եթէ պարզագոյն իցէ, զովելի
 է նոցա իմաստասիրացն եղանակ բանից՝ իբ-
 րեւ զօրաւորս և արուեստականս։ Արդ՝ այս
 չափ է նոցա դատելն, ոչ վասն առաջիկայ ի-
 րիս, այլ միայն՝ զի ընտրովս և Ճանաչովս ցու-
 ցեալ լինիցին։ Իսկ մեզ զի լիցի զանձինս ան-
 ըմբռնելի ունել՝ ի նոցա կարծեացն, որչափ
 ինչ ունիմք ուղղել զմիջինն այսոցիկ տեսու-
 թեանց ընսրեսցուք զբանն։ ոչ յոյժ ամփո-
 փել, և ոչ կարի երկայնել։ դարձեալ՝ մի 'ի
 ծածկելս փութալ, սակայն 'ի գեղջկացն
 հեռագոյնս դնել նուաստ բանից։ Աւ յա-
 զագս այսոցիկ այսչափ։

ԻԳՆԱՏԻՈՆ :

Քանզի բազում ինչ գործք յաւուրս Ար-
 տաշխսի գործեցան, վասն այնորիկ 'ի բա-

զում ճառս կոտորեցաք՝ զի մի երկայնութեք
բանից տաղտկութիւն ընթերցողացն լինի-
ցի . որոյ է վերջին ճառս այսպիսի ինչ՝ յի-
շատակել և զայլսն ևս որ ինչ՝ի ժամանակս
Ըրտաշիսի : Օ ի թէպէտ և զայլն ամենայն՝
զոր ինչ յիշատակեցաք յառաջագոյն ճա-
ռիցն , կարգք և սովորութիւնք գեղեցիկք
հաստատեցան 'ի Ա աղարշակայ , և յայլոց
առաջնոց թագաւորացն , այլ 'ի մեծամեծ-
արուեստից և 'ի գիտութեանց ունայնա-
ցեալք էին , որպէս հինից և ասպատակաց
պարապեալք . և այսպիսի գիտութեանց կամ
անփոյթ արարեալք , և կամ ոչ հասեալք ,
զ աբաթուց ասեմ և զ մսոց և զ ջարեաց
բոլորմանց : Ա անզի ոչ այսպիսի ինչ ճանա-
չեւր առ նոսա՝ այլոց ազգաց վարելով . և ոչ
'ի ծովակս աշխարհիս նաւազնացութիւնք ,
և ոչ 'ի վերայ գետոց ճանապարհորդութիք ,
և ոչ գործիք ձկանց որսոց . այլև ոչ յամե-
նայն տեղիս երկրագործութիւնք , բայց դոյզն
ուրեք , ըստ օրինակի հիւսիսականաց կող-
մանց շաղղակերութեամք և այլովք այսպի-
սեօք կեցեալք : Եւ այս ամենայն յօրինի
յաւուրս Ըրտաշիսի :

ԽՈՐԵՆԱՑԻ :

Եւ մինչդեռ 'ի խրձթէ անտի արտաքս
հանեալ չուեալ ածէին (զ լողոմնն ճգնա-
ւոր) յաթու հայրապետութեան , հարցաւ
յոմանց ազատաց՝ թէ վասն զի ծեր ես , և
յանհնարին ճգնողական վարուց յոյժ անա-
ւագեալ , ընդէր յօժարեալ երթաս 'ի հայ-

ըաղետութիւն : Վոր որ պատասխանեալ նորա ասէր . Երթամ, զի գեղապահոյն նկարողաց սևել զիս ընդ այլ հայրապետուն տամ յորմ եկեղեցւոյն : Եւ ըստ սմին այսմ գործն կատարէր . զի ոչ աւելի քան զմի ամ կեցեալ փոխի յաշխարհէս, և դնի ընդ հարս իւր, և կենդանազրի ՚ի քաւարանի սրբում :

ՅԱՎՀԱՆՆԵՍ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ :

Փիլիսպոս և Ոլոմբիաս Վրիստոտելի վարդապետի խնդալ :

Ու եւքսիս՝ որ ՚ի վերայ կացուցաք խնամածու պատահնոյդ, զմեր՝ զոր ինչ տամք բերել առ ձեզ, ազգեաց ոչ բաւական լինել Վզեքսանդրի՝ վասն բազում պարդես կամեցեալ տալ : Վրդ՝ հասեալ յայդը վերայ, բարիոք կարդեա՛, և նշանակեա մեզ :

ՎԵՐԲ ԱՆԵՔՍԱՆԴՐԻ :

Ա արդապետ Վրիստոտելէս Փիլիսոլոսի և Ոլոմալիայ խնդալ :

Ոչ կարծեմ յիմոց ձեռաց խրատ առնել որդւոյ ձերոյ Վզեքսանդրի՝ օտար ինքեան, և իմոյս, և ձերոց բարուցդ արտաքոյ իմն գործեալ . քանզի լամ, և զուսմունս սորատեսանելով դատող քննութեամք առնել, և ոչ իբրև զմանուկ . այլ իբրև զհին այր ընտրել և դատել կարէ : Վրդ՝ զոր ինչ և ձեզ հաջոյ թուեսցի, զայն գործեցեք : Ողջեռուք :

ԱՆԴ :

Փիլիպպոս և Ոլոմբիաս Օխւքսեսի մերոյ խնդալ:

Առաքեցաք Արիստոտելի վարդապետի զգրեալ թուղթմն՝ ի քէն առ մեզ, որպէս զի զայս ընկալեալ՝ զգրեալմն՝ ի նմա ջանացի՛ր յուղղութիւն ածել: Ողջ լեռ,

Արիստոտելէս Աղեքսանդրի որդւոյ խնդալ:

Գրեցին առ իս ծնողքն քո, զի զառաքեալ թոշակն՝ ի նոցանէ քեզ ոչ լինել բաւական. զոր ոչ կարծեմ արտաքոյ՝ ոչ քոյոց, և ոչ իմոց, և ոչ ծնողացն քոց կամաց այլ ազգ ինչ առնել: Ողջ լեռ ինձ որդի՛ քաղցուենի:

Աղեքսանդրոս մեծահանձար վարդապետիդ իմոյ խնդալ:

Գիտեալ Հայր՝ անարժան գոլ զառաքեալ թոշակն իմ՝ ի ծնողացն իմոց. և սակայն զայս լուեալ՝ պարտ և արժան էր բարկանալ, իբր յաղագս իւրեանց որդւոյ: Իայց արդ զընդդէմն գրեցին: Ողջ լինել քեզ աղաչեմ:

Փիլիպպոս և Ոլոմբիա Աղեքսանդրի որդւոյ խնդալ:

Օկարդեալմն քեզ թոշակ՝ զորս՝ ի մէնջ առաքեմք, արժանիս Փիլիպպոսի և Ոլոմբիադայ վարկեալ՝ մի արտամերժեալ՝ ի բաց առաքեր, և մի զԱրիստոտելեայ թուղթս. այլ որպէս քեզ վայելէ, պահեալ. և զայլն

ևս ինչ լաւս ընդ միտ ածեալ՝ խորհեաց :
Ո՞չ լեր մեզ քաղցր և իմաստուն որդեակ :
Անդ :

**Վահեքսանդրոս Փիլիպպոսի և Ալոմբիադայ
ինդալ:**

Օ կարգեալ թոշակս՝ զոր տայք ինձ 'ի
ձեռն Օ եքսեայ, ոչ արժանիս Վահեքսանդրի,
և որպէս վայելէ՝ զայս մատակարարել Փի-
լիպպոսի և Ալոմբիադայ : Վայլ զՎարիստո-
տելի զվարդապետին իմոյ զպատուիրանս ընդ
միտ ածեմ, և խորհիմ արժանիս ուսման
ընձեռողին, և զձեզ պախարակեմ, որ դիւ-
րաւ զլաելիսդ 'ի վայր տայք այլոց երբեմն
վատաքարոյից և շոգմոգաց . և զայլս յա-
ղագս որդւոց՝ որ ըստ ընութենէ պարտիք,
լուռ լինել՝ յաղագս նախախնամութիւն և
հոգ մատուցանել, որ ինձ օգուտ բերէ :
Ո՞չ լինել ձեզ ըղձիւք ինդրեմ :

Անդ :

**Վաքըն ծով 'ի ծով ծիծաղախիտ
յաւալանայր յառաւաւօտուն ,
Վրկու փայլակնաձե արեգական նման ...
Վերանն երկթերթի, վարդն 'ի շրթանց
կաթեր ,
Լեզուին շարժողին քաղցրերգանայր տա-
ւիդն :**
Օ ոցըն լուսափայլ, կարմիր վարդովլցեալ ,
Օ զլքըն ծիրանի մանուշակի հոյլք :
ՆԱՐԵԿԱՑԻ :

Իացցուք զթանգարական վաճառս հան-
թից, վաճառեսցուք լսելեաց զգիւտս աշ-
խատութեան մերոյ՝ առնուլ զունկնդրու-
թիւն, և տալ զպատմութիւն, մանաւանդ
վասն քոյոյ հրամանիդ՝ քաջ արանց Տրդատ,
արքայ Հայոց Ա'եծաց : Իերեալ զշահ վա-
ճառին աշխարհի շինութեան՝ քեզ՝ի գանձ
յաւելցուք՝ի մերոց ծովավաստակ նաւաս-
տեացս :

ԱԳԱԹԱՆԴԵՂՈՍ :

Իբրև չոքան տարան յերկիրն Պարսից զա-
մենայն գերութիւնն Հայոց, և զ Օ ուիթ-
երէց Արտաշատ քաղաքի ունէին կապանօք
առաջի թագաւորին Պարսից Շ ապհոյ : Եւ-
նայէր թագաւորն Շ ապուհ, և տեսանէր
զերէցն Օ ուիթ այր քարձր և անձնեայ, և
'ի տիոց մանուկ . և հերք զլխոյն ալեսորեալ
էին, այլ մորուքն գեռ տակաւին սեաւ ևս
կային : Ապա յորժամ զառաջինն խօսել
սկսաւ, ասէ՝ թէ տեսանէք զառնդ զայդը
զքարութիւնն . քանզի այտի՝ի հերացն երեխ,
թէ կախարդ է . զի հերքն սպիտակ են, և
մորուքն սեաւ : Խսկ երէցն տուեալ պատաս-
խանի՝ ասէ, թէ քեզ պէտ իցէ, այլ զի՞նչ
կամիս խօսել և առնել, խօսեաց : Ա յլ վասն
այդորիկ գիտեա՛, զի յիրաւունս սպիտակա-
ցեալ են նախ հերքս, զի բազում աւուրբք
երէց են՝ գոնեայ հնգետասան ամօք, քան
զմորուսս նախաբոյս են :

ԲՈՒԶԱՆԴ :

Ա, որահրաշ սլըսակաւոր և զօրագլուխ առաքինեաց,
 Ա առեցար զինու Հոգւոյն արիաբար ընդ-
 դէմ մահու .
 Ա արդան քաջ նահատակոր վանեցեր ըզ-
 թընամին ,
 Ա արդագոյն արեամբըդ քով պըսակեցեր
 զիկեղեցի :
 Երկնաւոր թագաւորին զինու յաղթեալ
 պատերազմին ,
 Խոհական խմատութեամբ խոհեմացեալ
 անձառապէս .
 Խորեն խորհըրդական և ծանուցեալ ա-
 նուն բարի ,
 Խաչելոյն վըկայ եղեալ հեղմամբ արեան
 պըսակեցաւ :
 Ունական լուսով լըցեալ արիացեալն քաջն
 Արտակ ,
 Ուաթաւեալ 'ի կարմրութիւն բոսորային
 բըղիսեալ աղըիւրն .
 Օ փըրկականն ըմպեալ զրաժակ և մը-
 կըրտեալ արեամբն իւրով ,
 Դասակեցեալ ընդ անմարմնոցն Երրոր-
 դութեանն երգել ըզփառս :
 Աըրեափայլ զգեստուք պըճնեալ 'ի յերկ-
 նաւոր հանդիսադրին ,
 Երրորդութեամբըն զօրացեալ , վանեալ
 զամուրըս Շանսարկուին .
 Հըմայեակ Հօր ընծայեալ Արդւոյ դո-
 լով չարչարակից ,
 Հոգւովն յաղթեալ պատերազմին և չա-
 րասեր թագաւորին :

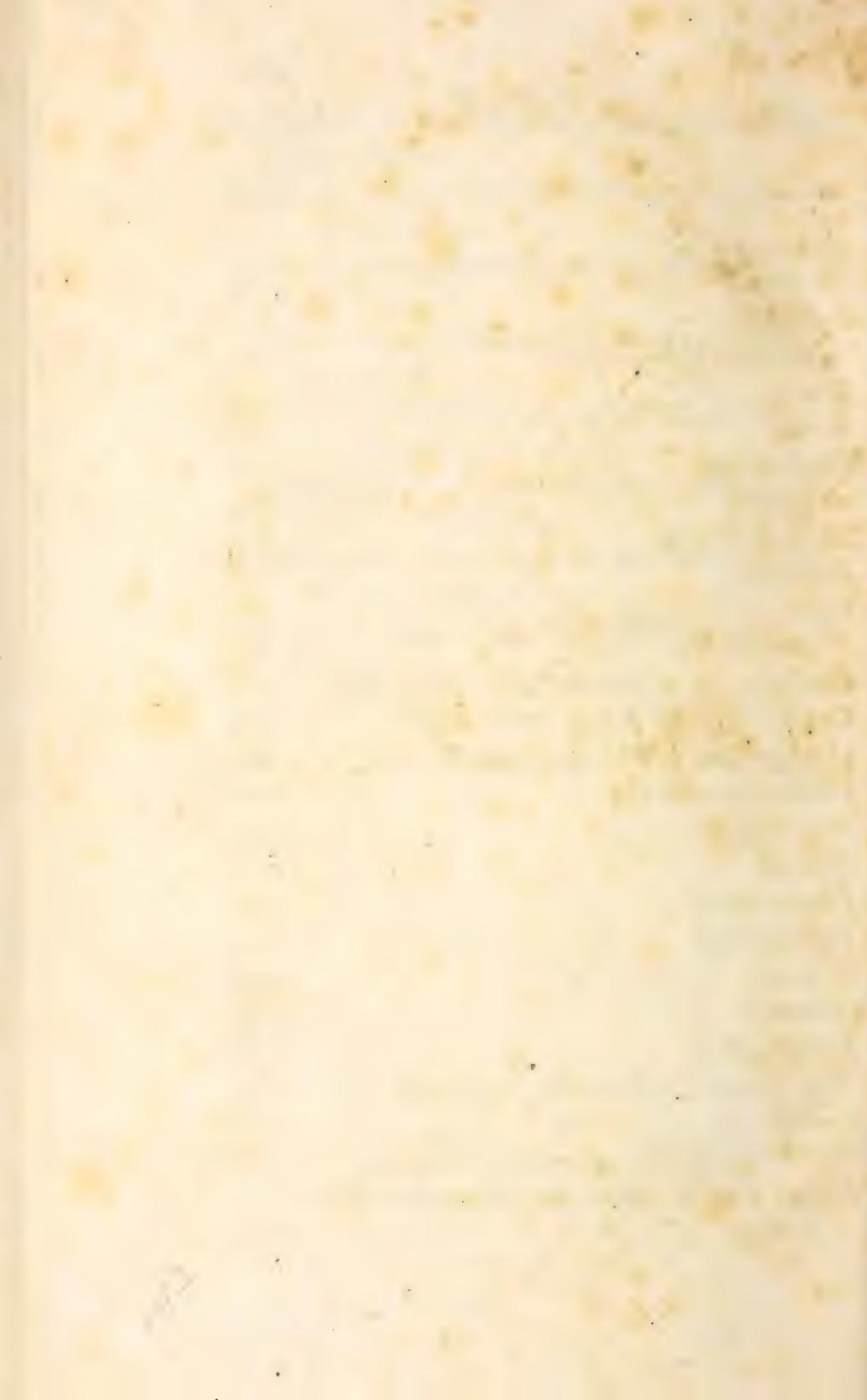
Եական բարւոյն դիտմամբ ընդդէմ մեղա-
 ցըն վառեցաւ,
 Տարագնաց ելիւք յերկինըս պարակցեալ
 ընդ անմարմնոցն .
 Տաճատ զարմանալի տաճար եղեալ Եր-
 րորդութեանն ,
 Տէրունեան սուրբ խորհըրդոյն տուն և
 տեղի արժանացեալ:
 Ատացեալ ըզհաւատոյ վահան յուսոյն զրա-
 հիւք ծածկեալ,
 Օ փըրկականըն սաղաւարտ 'ի գլուխ ե-
 ղեալ զնըշան խաչին .
 Ա ահան վեհ երևեալ նոր մանկութեամբ
 նահատակեալ,
 Խաչելոյն վըկայ եղեալ պըսակեցաւ ա-
 րեամբն իւրով:
 Դ հոտ անոյշ ողջակիզեալ մատուցաներ
 զինքըն նըւեր ,
 Բ անաւոր պատարագաւ ընծայելով Հօր
 'ի յերկինս .
 Վ ըսէնըն ցանկալի արդարութեամբըն Ճռ
 խացեալ ,
 Դ մաստութեամբ պայծառացեալ յեւթ-
 նարիեան չնորհաց Հոգւոյն :
 Երկոքումբք հարազատօք ընտրելագոյն նա-
 հատակօք ,
 Ե առաջեալ յամենեցունց գլուխ և ա-
 ւարտ Վարտիրոսաց .
 Ա ախաշաւիդ գոլով բարեաց յառաջա-
 դէմըն Գարեգին ,
 Բ նկալեալ ըզբըրաբիոնըն յաղթանակ նա-
 հատակաց :

Պամկական խումբ հաղարաց և Երեմնից թիւ
 ընդ վեցից ,
 Որք ընդ նոսին նահատակեալք արիարար
 պատերազմաւ .
 Եւ հեղին զարիւնս իւրեանց 'ի նորոգումն
 Եկեղեցւոյ ,
 Ինդ նոսին պըսակելով 'ի յերկնաւոր հան
 դիսագրէն :
 Գառհութեամբ փառատրութիւն Երրորդու
 թեանըդ նըւագեմք ,
 Իսպմութեամբ պըսակելոցս ըզմեօք մա-
 ծեալ առաքինեաց .
 Եկեղեցիք Հայաստանեայց պայծառա-
 պէս զարդարեցան ,
 Ունելով միշտ բարեխօս ըզչըդնութիւն
 մարտի սոցա :

ԸԱՐԱԿԱՆ :

INDEX

	<i>Page.</i>
<i>Grammar</i>	7.
<i>Alphabet</i>	8.
<i>Syllable</i>	10.
<i>Familiar Abbreviations</i>	11.
<i>Word</i>	12.
<i>Noun</i>	12.
<i>Declension</i>	18.
<i>Adjective</i>	29.
<i>Middle Nouns</i>	30.
<i>Pronoun</i>	36.
<i>Verb</i>	52.
<i>Participle</i>	57.
<i>Conjugation of the Substantive Verbs</i>	62.
<i>Conjugation of the Regular Verbs</i>	68.
<i>Conjugation of the Irregular Verbs</i>	84.
<i>Verbs Impersonal</i>	100.
<i>Preposition</i>	102.
<i>Adverb</i>	107.
<i>Conjunction</i>	117.
<i>Interjection</i>	119.
<i>Syntax</i>	120.
<i>Accents</i>	137.
<i>Punctuation</i>	158.
<i>The letters used as the Numbers</i>	159.
<i>Verse</i>	140.
<i>Exercises in the Armenian language</i>	145.
<i>Select Pieces from the Armenian Writings</i>	189.

LIBRARY OF CONGRESS

0 022 204 730 4